

"Un popor fără cultură e un popor ușor de manipulat."

Immanuel Kant

DOMOGLED

O publicație a Cenaclului Domogled din Băile Herculane

ISSN 2810 – 4145 ISSN-L 2810 – 4145

Anul IV/V, Numărul 7 - 8, Băile Herculane, 2024/ 2025/2026

Director: Dorin Bălțeanu

Președintele Cenaclului Domogled: Ioan Sincu

Redactor șef: Cristina Bujancă; Redactori: Dan Buru, Livia Tomescu

Conferință-dezbateră
Salvați BĂILE HERCULANE !

1 octombrie 2025, ora 12
Amfiteatrul „Ion Heliade Rădulescu”, Calea Victoriei nr. 125

Veri tua cuvântul:

- Prof.ing. Nicolae Noica, director general al Bibliotecii Academiei Române
- Acad. Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române
- Cerina Alina Corbu, președinta Inaltei Curți de Casație și Justiție
- Andras Istvan Demeter, ministru Culturii
- Gabriel Bogdan Ștețco, secretar de stat în Ministerul Economiei, Dezvoltării, Antreprenoriatului și Turismului
- Silviu Hurduzeu, președintele Consiliului Județean Caraș-Severin
- Gheorghe Orza, primarul orașului Băile Herculane
- Adrian Miulescu, manager al Institutului Național de Recuperare, Medicină Fizică și Balneoclimatologie

Afișul conferinței - dezbateră "SALVAȚI BĂILE HERCULANE!", desfășurate în Amfiteatrul „Ion Heliade Rădulescu” al Bibliotecii Academiei Române la 1 oct. 2025, acțiune inițiată și moderată de prof. ing. Nicolae Noica, membru de onoare al Academiei Române, director general al Bibliotecii Academiei Române, fost ministru al Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului în perioada 1996-2000

Un eveniment deosebit de important pentru procesul de renaștere a stațiunii Băile Herculane a avut loc la 1 octombrie 2025, la București, în Amfiteatrul „Ion Heliade Rădulescu” al Bibliotecii Academiei Române, conferința - dezbateră "SALVAȚI BĂILE HERCULANE!" organizată de Academia Română și Biblioteca Academiei Române.

Din păcate, din motive de sănătate, nu am putut da curs onorantei invitații adresate de inițiatorul și moderatorul acestei acțiuni, prof. ing. Nicolae Noica, membru de onoare al Academiei Române, director general al Bibliotecii Academiei Române, fost ministru

al Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului în perioada 1996-2000

Am avut surpriza și plăcerea să fiu sunat, în cursul anului 2025 de către dl. Nicolae Noica cu care am avut câteva convorbiri telefonice deosebit de interesante. Cu această ocazie am aflat că domnia sa îmi cunoaște cărțile și revista Domogled aflate bineînțeles, conform reglementărilor în vigoare în patrimoniul Bibliotecii Academiei Române și că mă invită să fac parte din Grupul de lucru înființat pentru acțiunea "SALVAȚI BĂILE HERCULANE!". Desigur că am acceptat această invitație cu mențiunea că, din păcate, din motive de sănătate, nu pot participa la activitățile ce necesită deplasări, cum a fost conferința de la București din 1 octombrie 2025, dar că le stau la dispoziție cu întreaga mea expertiză referitoare la bimilenara stațiune de pe Valea Cernei.

Am urmărit însă cu interes, lucrările conferinței pe You Tube și m-am bucurat că au dat curs invitației de a participa la acest eveniment, personalități marcante din mediul academic, guvernamental și administrativ: **acad. Ioan-Aurel Pop**, președintele Academiei Române, **Koppány Bulcsú Ötvös**, secretar de stat în Ministerul Culturii, **Gabriel Bogdan Ștețco**, secretar de stat în Ministerul Economiei, Dezvoltării, Antreprenoriatului și Turismului (MEDAT), **Silviu Hurduzeu**, președintele Consiliului Județean Caraș-Severin, **Gheorghe Orza**, primarul orașului Băile Herculane, **Adrian Miulescu**, manager al Institutului Național de Recuperare, Medicină Fizică și Balneoclimatologie (INRMFB).

Conferința „Salvați Băile Herculane!” nu numai că "a readus în atenția opiniei publice și a autorităților competente a situației critice de degradare în care se află părți dintr-un ansamblu arhitectural de o mare importanță istorică, turistică, medicală și culturală pentru România", conform comunicatului Academiei Române, dar, reprezentantul Ministerului Culturii a anunțat că urmează să se formeze un task force interdisciplinar, coordonat de Ministerul Culturii pentru a identifica soluțiile optime de revitalizare și protejare a ansamblului balnear cu un plan de măsuri concrete.

Dorin Bălțeanu, Băile Herculane, noiembrie 2025

IN MEMORIAM arh. IOANA MIHĂIESCU

Tablou cu maci expus de Ioana Mihăiescu la expoziția organizată la Cazinoul din Băile Herculane în 2014

Arh. Ioana Mihăiescu cu Diploma de participare la ultima ediție (a VI-a) a Simpozionului Internațional "Herculane – arcade în timp", Băile Herculane, iunie 2023

Pe 25 noiembrie 2025, după o grea suferință, a plecat dintre noi, spre spații și linii mai pure la care a visat dintotdeauna, arh. Ioana Mihăiescu.

Născută la 5 noiembrie 1954 în județul Vâlcea, arhitecta Ioana Mihăiescu, personalitate de referință a Banatului Montan, a realizat în activitatea ei peste 500 de proiecte de arhitectură, urbanism, restaurări, design, amenajări interioare.

Ca urmare a profesionalismului și competenței de care a dat dovadă de-a lungul carierei sale, a fost aleasă Vicepreședintă a Uniunii Arhitecților din România, a devenit membră în Registrul Urbaniștilor, verificatoare de proiecte, specialistă în restaurarea monumentelor istorice.

A fost membră a Uniunii Artiștilor Plastici cu numeroase expoziții de grafică și acuarelă organizate atât țară cât și peste hotare.

Îmi aduc aminte că în 2014 am avut onoarea să particip la vernisajul expoziției de pictură care a fost organizată la Cazinoul din Băile Herculane, și să rostesc câteva cuvinte în deschiderea evenimentului cultural.

Ioana Mihăiescu a fost o colaboratoare de nădejde a Simpozionului Internațional "Herculane – arcade în timp" în cadrul căruia a moderat cu mult tact și competență secțiunea de arhitectură, urmărind cu viu interes proiectele de reabilitări ale unor monumente istorice din Băile Herculane prezentate de tineri absolvenți ai Universității de Arhitectură și Urbanism *Ion Mincu* din București.

Rămâne în memoria noastră Ioana Mihăiescu cu zâmbetul ei cald și generos ca un îndemn la încredere și optimism.

Odihnească-se în liniște și pace!

Domogled
noiembrie 2025, Băile Herculane

Conferința – dezbateri
”SALVAȚI BĂILE HERCULANE!”,
Amfiteatrul „Ion Heliade Rădulescu”
Biblioteca Academiei Române,
 1 oct. 2025, București

*M*ărturisesc că de mai bine de 20 de ani, de când mă străduiesc, pe măsura posibilităților, să atrag atenția celor responsabili asupra valorii de excepție a patrimoniului stațiunii Băile Herculane și a situației precare în care se află, începusem să devin puțin cam sceptic asupra unor acțiuni concrete de reabilitare a monumentelor istorice, coordonate la nivel central și local. Activitățile concertate de atragerea atenției asupra potențialului turistic nevalorificat pe deplin și asupra elementelor de patrimoniu aflate în pericol de degradare în Băile Herculane, prin cărțile scrise, prezentările făcute în țară și peste hotare, articole în presă, reportaje radio - TV, documentare, seminarii, simpozioane, rute cultural turistice, etc.), acțiuni făcute cu eforturi și sacrificii de sănătate de-a lungul timpului, au cules cel mult recunoașteri și aprecieri laudative din partea unor personalități.

Scria regretatului acad. Constantin Bălăceanu – Stolnici pe contracoperta volumului al treilea al cărții *”Herculane – arc peste timp”*:

”...Domnul Bălțeanu are marele merit de a pune prin cărțile sale o serie de descrieri, relatări istorice și povești tradiționale legate de acest oraș de pe Valea Cernei. Cartea aceasta ca și volumele sale precedente nu este menită numai să ne încânte și să ne informeze. Autorul se străduiește să catalizeze motivațiile celor mai mari ai locului dar și ai Țării pentru a reda Băilor Herculane strălucirea lor de odinioară și a le scoate din declinul în care au fost împinse de indiferența, lipsa de respect față de trecut, și iresponsabilitatea celor care aveau menirea să valorifice această bijuterie din patrimoniul nostru natural și cultural”.

Un proiect pilot important pentru Băile Herculane, Borsec și Sulina avea să fie inițiat de Ministerul Turismului în 2011 la care au participat experți ai Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și la care am avut onoarea să fiu solicitat să particip în calitate de consultant local pentru Băile Herculane. Documentul final al acestui proiect, Planul Integrat de Dezvoltare Urbană (PIDU) trebuia să fie preluat și însușit de către autoritățile centrale care au urmat la guvernare, precum și de cele locale. Din păcate, nu a fost așa, documentul a ajuns să zacă prin sertare fiind complet neglijat și de guvernanți și de autoritățile locale cărora le-am înmănat personal documentul...

Dar iată că un eveniment deosebit de important pentru procesul de renaștere a stațiunii Băile Herculane a avut loc la 1 octombrie 2025, la București, în Amfiteatrul „Ion Heliade Rădulescu” al Bibliotecii Academiei Române, conferința - dezbateri ”SALVAȚI BĂILE HERCULANE!” organizată sub egida Academia Română și Biblioteca Academiei Române.

Catalizatorul acestei inițiative, care m-a și contactat, de altfel, cum spuneam mai înainte, este o personalitate marcantă, prof. ing. Nicolae Noica, membru de onoare al Academiei Române, Director general al Bibliotecii Academiei Române, fost ministru al Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului în perioada 1996-2000, octogenar, dar cu un surprinzător elan tineresc prin care a reușit să mobilizeze personalități și instituții să-și trimită reprezentanții la această primă dezbateri a programului ”SALVAȚI BĂILE HERCULANE”.

În speranța, exprimată de altfel și de dl. prof. ing. Nicolae Noica, în finalul dezbaterii, ca *”vorbele să devină fapte!”*, redăm mai jos, pasaje din comunicările prezentate la această conferință, devenite publice pe platformele digitale și preluate de pe YouTube

Dorin Bălțeanu,
noiembrie 2025, Timișoara

prof. ing. Nicolae Noica, Director General al Bibliotecii Academiei Române, organizator

Cuvânt de salut. Salvați Băile Herculane,
patrimoniul abandonat al României!

...De circa un și jumătate ne străduim să facem ceva cu Băile Herculane. Acolo este o bijuterie și constatând că lucrurile nu merg nu numai pe plan local, la sugestia d-lui Președinte al Academiei, împreună cu Biblioteca Academiei am hotărât să facem această întrunire cu toate oficialitățile, cu toți cei care sunt responsabili, astfel încât să se înțeleagă odată pentru totdeauna că avem o obligație de a pune în valoare aceste bunuri pe care le avem. Spunem că nu avem bani! Păi dacă punem în valoare Băile Herculane, vor veni bani, pentru tot județul Caraș – Severin, nu mai avem nevoie de bani de la buget. Dacă facem o treabă ca lumea! Nu vreau să dau exemple din alte părți unde și-au pus în ordine lucrurile.

Unul din exemplele cele mai relevante ale lipsei de responsabilitate administrativă a statului din ultimele două decenii și o spun cu toată responsabilitatea, ca și lipsa de eficiență a justiției în soluționarea situației, justiție care se dorește independentă, dar care tergiversează de peste 15 ani

acest proces, este legat de dezastrul pe care-l constatăm la Băile Herculane.

Este necesară această conștientizare a situației în contextul în care ne aflăm astăzi...

Mulțumesc d-lui Director general de la Arhivele Naționale care, în urma consultării, a transmis Arhivelor Naționale din Ungaria o hârtie în care solicităm să ni se pună la dispoziție toate documentele cu planurile clădirilor istorice din Băile Herculane...

Situația dramatică de astăzi a stațiunii este generată de evoluțiile de după anul 2000. În vremea ministeriatului lui Dan Matei Agathon la Ministerul Turismului, acum 24 de ani, D-zeu să-l odihnească, dar lucrurile trebuie să le spunem, a fost vândut prin negociere directă, pachetul de acțiuni de la S.C. Hercules S.A. Băile Herculane către S.C. ARGIROM INTERNAȚIONAL S.A. condus de Iosif Armaș și Doru Ioan Tărăcilă, fost Ministru de interne, provocând statului un prejudiciu de peste 60 de miliarde lei... Prețul de vânzare, la vremea respectivă, în 2001, a fost de 1,5 milioane dolari! În aceeași perioadă, în 2002, se vindea Combinatul siderurgic de la Hunedoara cu suma de 40 de milioane de dolari!

După părerea mea este cel mai mare jaf pe care l-a tolerat statul român!

Au trecut anii, nimeni nu se interesează. Acceptăm astfel de situații, ceea ce este de o gravitate extraordinară, în primul rând pentru statul român!...

În anul 2008, intrând în insolvență firma, trebuie să-și plătească o serie de datorii și vin tot felul de indivizi care cumpără multe din clădirile din centru istoric la niște sume la care rămâi uluit. De exemplu, Băile Imperiale Austriece, 200.000 EURO. Eu mi-am făcut cruce când am auzit așa ceva! Iată, în imagine, cum se prezintă Băile Imperiale Austriece în ziua de astăzi. Când am fost ultima oară și am văzut podul de fontă este o bijuterie! Este primul pod de fontă din țară. Este lăsat în paragină acum!...

Și alte pavilioane istorice, la fel! E posibil așa ceva? Eu am vorbit și la Președinție. Mi-a promis că va trimite un consilier. Am vorbit și cu dl. Prim-ministru Bolojan și mi-a spus că e alături de noi, dovadă este cei doi miniștri care sunt astăzi de la turism și de la cultură. Dl. ministru de la Cultură, dl. Demeter András István mi-a spus că e plecat din țară și nu poate veni, dar spune că e legat sufletește de Băile Herculane, din tinerețe. Îl lăsăm să vină peste o săptămână și vă promitem, cu gradul nostru de perseverență, că o să-l ajutăm în așa fel încât să înțeleagă ca, în final, să se poată face ceva!

Din păcate, DIICOT-ul intră în cercetări vreme de vreo 7-8 ani. Intră documentul la Justiție și, până astăzi, se tot judecă, se tot analizează mereu, Acum vreo trei luni, s-a promis că se va da decizia finală. Au

trecut august, septembrie, acum suntem în octombrie, poate o amânăm pentru la anu'! Nu se poate așa ceva!

Îmi promisese că vine d-na Alina Corbu, fosta Președintă a Înaltei Curți de Casație și Justiție care, din păcate, a fost prinsă în niște probleme, dar totuși a venit și a stat de vorbă cu dl. Primar de la Băile Herculane și cu o serie de colegi și a promis că stă alături de noi pentru a ne sprijini și a reuși să facem ceva.

Vreau să ascultăm punctul de vedere al autorităților, al autorităților locale și eu cred că **o soluție ar fi o hotărâre de guvern pentru exproprierea acestor bunuri pentru utilitate publică. Este singura cale de a rezolva situația, dacă justiția nu hotărăște să se revină la situația de dinaintea acestor vânzări...**

În ceea ce privește Vila Elisabeta unde a stat soția împăratului Franz Iosef, sper ca Ministerul Culturii, Comisia de monumente, Institutul Național al Patrimoniului pe care-l salut pentru că e prezent aici, vor încerca să facă ceva pentru a rezolva situația. Ne încurcăm în niște documente, dar situația este foarte, foarte gravă!...

Avem această datorie și obligație de a face tot ce e posibil și depinde de noi să reușim să scoatem din această situație stațiunea Băile Herculane!

Nu pot să închei fără a menționa că există și niște inițiative extraordinare. Este aici dl. Președinte Căpușan care cumpără unul din hotelurile astea de la stat, deci corect. Se apucă și face reparații la exterior, la interior și, pe urmă, vine justiția cea dreaptă și spune, "*bagă-l și pe ăsta la grămadă cu celelale, să luăm niște măsuri*", blocându-l astfel. Nu se poate așa ceva!

Eu cer Ministerului Culturii și Ministerului Turismului, d-lui Președinte și d-lui Primar, să încercăm să ne implicăm pentru a rezolva într-un fel aceste probleme pentru că este o datorie morală pe care o avem!

Vă mulțumesc!

Acad. Ioan-Aurel Pop, Președintele Academiei Române

Cuvânt despre un reper istoric și un simbol cultural: Băile Herculane

Stimate D-le Director General, vă mulțumesc și pentru propunerea și pentru găzduirea acestei discuții care sper să fie utilă!

...Dv. știți ca și mine că Academia Română, în afară de rolul ei principal de consacrare a valorilor

intelectuale celor mai importante din societate, are și rolul de a interveni în viața publică, în chestiuni legate, mai ales, de cultură, educație, cercetare, monumente istorice și de a-și spune cuvântul. Așa a făcut de 160 de ani și cu precădere de la Legea de funcționare a Academiei care a fost în 1879.

"Salvați Băile Herculane!" este un îndemn pe care-l facem din această aulă unde ne veghează primul președinte al Academiei, Ion Heliade Rădulescu, un îndemn care vine de aproape 2 000 de ani... Știm sigur că aceste băi au fost folosite din epoca romană. Înainte de epoca romană nu avem documente, nu avem mărturii... De la anul 102 – 103, Banatul a fost ocupat de romani după primul război daco – roman și durează cât a durat stăpânirea romană în întreaga Dacie.

De atunci, Băile sunt faimoase....Amintirea aceasta a trecut prin Evul Mediu și a ajuns la glorie atunci când suverani asupra teritoriului erau împărați din dinastia de Habsburg. Au ajuns la fel de vestite ca orice Băi europene de prim rang, Karlovy Vary, Baden Baden și-n alte părți se auzea de Băile Herculane, vegheate de zeul Hercules...

Academia Română are un rol în funcționarea acestor monumente istorice. Eu nu mă pricep neapărat la legislația privind monumentele istorice, care-i foarte stufoasă, dar am avut șansa să predau în Franța odată, după căderea regimului comunist și am fost foarte mirat să văd că o familie pe care o cunoșteam, mi-au spus că au o treabă într-o zi că trebuie să-și predea proprietatea statului francez. Și am întrebat: de ce-l predați, ce proprietate? Le Châteaux du Bon Repos (Castelul Bunei Odihne) de la 1300. Zice: *"L-am ținut, dar nu-l mai putem întreține în condiții bune. Am primit trei somații și am hotărât să-l vindem statului francez pentru 1 franc"*. Era înainte de euro. *"Păi, zic, cum faceți asta, nu e proprietatea sfântă și inviolabilă?"* Omul care era un pic și teolog, zice către mine: *"Nu, proprietatea nu poate fi nici sfântă, nici inviolabilă. Decât să stea castelul, pe umerii mei și să primesc în continuare trei amenzi, am hotărât să-l predau și să facă statul ce vrea că-i monument istoric."*

Eu nu înțeleg cum la noi, după 35 de ani, nu se poate găsi o soluție. Profit de faptul că sunt autorități aici și miniștri, poate domnii miniștri sunt și membri ai Parlamentului și întreb, **de ce nu se poate face o legislație bună în locul celei proaste?** E foarte simplu. Legile juridice sunt omenești, nu-s ca legile din fizică sau din matematică, să fie deasupra voinței noastre. Graviția n-o dirijăm noi, dar legislația pământescă o dirijăm noi.

Eu nu înțeleg cum monumente istorice pot rămâne în paragină la noi. Nu înțeleg cum fațade

clădiri care-s făcute la 1850, zac în București, zac și în Cluj, nu-i vorbă. Legislația dacă ar fi bună, nu s-ar putea întâmpla aceste lucruri. Și nu se poate spune că nu avem legi. Din păcate avem prea multe.

Academia Română promite că va face o istorie a Băilor Herculane așa cum știe ea cu experții ei. Dl. Director General v-a spus cam ce avem noi, nu avem mult despre Herculane, dar vom avea, cred, în viitor, dar nu cred că istoria ne lipsește, istoria e foarte bogată. **Ne lipsește o inițiativă a prezentului ca să salvăm ce e acolo. Nu face parte numai din patrimoniu românesc, Băile Herculane fac parte din patrimoniu european. Ele trebuie salvate și ar fi păcat să intervină Uniunea Europeană să ne spună cum să le salvăm. Ar fi o rușine!**

De aceea cred că ar trebui să ne apucăm foarte repede de treabă și Academia română va face în continuare memoria cum a mai făcut. Eu voi interveni peste tot pe unde pot. Dl. director care a fost cel din urmă ministru al Lucrărilor Publice care și-a făcut datoria în țara asta, e mult mai bătaios ca mine. Sunt absolut convins că deschidem o discuție care se va termina cu o lucrare practică spre binele Băilor Herculane. Autoritățile din Caraș – Severin sunt aici și sunt convins că și dumnealor, cum s-a spus, vor avea de profitat. Academia română va fi foarte bucuroasă, prin membrii ei să asiste la reînvierea unui mit, a unui monument istoric, a unei adevărate istorii. Vă mulțumesc!

Otvös Koppány, Secretar de stat în Ministerul Culturii

Despre relevanța culturală a Băilor Herculane și posibilitățile de implicare ale Ministerului Culturii în protejarea identității acestora

Vă transmit din partea d-lui ministru al Culturii salutările sale și scuzele pentru absența determinată de obligații oficiale. Am onoarea să vorbesc în numele său și să reafirm angajamentul Ministerului Culturii pentru viitorul Băilor Herculane.

Patrimoniul acestei stațiuni este unic. Clădiri și ansambluri istorice, sculpturi și elemente decorative, dar și tradiție balneară care au făcut din Herculane un reper european. Din păcate, din 1990, lipsa de investiții și procesele juridice complicate au dus la degradarea vizibilă a acestui tezaur. **Pentru a putea iniția în mod real lucrări de consolidare și restaurare este esențială clarificarea situației juridice a imobilelor inclusiv prin măsuri de expropriere acolo unde legea o permite....**

Privind spre viitor, Ministerul Culturii și-a propus următoarele acțiuni:

- Pe termen scurt, punerea în funcțiune a unei

Comisii tehnice permanente pentru Băile Herculane și asigurarea zonelor cu risc.

- Pe termen mediu, clarificarea situației juridice a imobilelor și integrarea zonelor protejate în planul urbanistic.

- Pe termen lung, transformarea studiilor în proiecte concrete de restaurare cu finanțare din bugetul de stat, fonduri europene și parteneriate public – private.

Aceste demersuri nu pot fi făcute doar de Ministerul Culturii. Colaborăm cu Institutul Național al Patrimoniului, experți, autorități locale și organizații internaționale. Este un efort de durată, dar absolut necesar. **Salvarea Băile Herculane nu este doar o obligație legală, este o responsabilitate morală față de generațiile viitoare.** Dorim să redăm aceste locuri comunității și Europei ca și simbol al identității și continuității noastre.

Mulțumesc!

Gabriel Bogdan Ștețco, Secretar de stat în Ministerul Economiei, Digitalizării, Antrepreniatului și Turismului (MEDAT)

Băile Herculane în strategia MEDAT. Spre o stațiune de interes național

Mă bucur că sunt azi prezent la un eveniment, sigur nu un eveniment plăcut, un eveniment care vorbește despre o realitate pe care o avem în România. Apreciez foarte mult eforturile d-lui profesor Noica de a face pași concreți, de a ne aduna pe toți și în formatul acesta și cu siguranță vor exista și alte formate pentru a reuși să deblocăm situația de la Băile Herculane. O situație care nu face deloc cinste până la urmă comunității și României. E o realitate pe care o trăim și nu putem să fim în continuare nepăsători la ceea ce se întâmplă acolo.

Din perspectiva ministerului nostru, sunt câteva chestiuni care pot fi abordate și suntem deschiși să fim parteneri în acest demers și aici aș vrea să fac referire la câteva acțiuni concrete și anume la faptul că noi, prin minister și **prin schemele de ajutor și de finanțare pe care le avem disponibile, putem să finanțăm partea aceasta de balneo, prin finanțarea, revitalizarea unei baze de tratament.**

Avem acel program dat de HG 558/2017, Master planul investițiilor în turism unde primăriile, consiliile județene sunt singurele instituții care pot să aplice pentru a finanța dezvoltarea unor astfel de baze de tratament. Suntem parteneri și suntem deschiși să fim parteneri în acest demers pentru că e clar că trebuie să facem ceva.

Dintr-o altă perspectivă, și am mai avut discuțiile acestea, țin să le punctez. Cred cu tărie că cel mai important partener în acest demers este

autoritatea publică locală, primărie și consiliul județean. Spun acest lucru, gândindu-mă la faptul că ei trăiesc acolo zi de zi, cunosc extrem de bine situațiile în care se află și cred că ei, în primul rând, își doresc să schimbe situația în care se află Băile Herculane. Din această perspectivă, eu consider că au pârghiile, chiar dacă nu au finanțarea, dar au pârghiile, pentru că și aici trebuie să discutăm. E o problemă legată de a finanța o astfel de expropriere dar cu sprijin de la nivel central cred că pot să inițeze o astfel de expropriere în folosul administrației publice locale și în folosul Consiliului județean Caraș -Severin. Știu că sunt în curs procese care nu ne spun care este de fapt proprietarul de drept al unor imobile și care, din anumite perspective pot să agraveze situația aceasta. Ei dau perspectiva unor exproprieri concrete. Știu că sunt situații ca atunci când avem o dispută și suntem în litigiu, din perspectiva clarificării proprietarului de drept al imobilului, să se facă expropriere de utilitate publică, banii să se pună într-un cont și să fie puși la dispoziția aceluia care va fi stabilit proprietar de drept. Din perspectiva aceasta, nevoia de bani și de resurse pentru a face expropriere, e mare și nu au cum autoritățile publice locale să împingă tot acest proces. Dincolo de chestiunea aceasta, ei trebuie să-și stabilească ce vor să facă cu fiecare dintre aceste clădiri, să facă evaluările de rigoare și, împreună cu Guvernul, să găsim toate soluțiile potrivite pentru a iniția acest proces.

Cam asta am vrut, pe scurt, să punctez. Rămânem în continuare parteneri, rămânem în continuare inclusiv în grupuri mai mici de discuție pentru a putea face pași concreți în a debloca situația în care suntem, iar din perspectiva finanțării, din partea noastră, a ministerului, tot ce ține de bază de tratament, de chestiunea aceasta legată de balneo, suntem deschiși și avem finanțare disponibilă. Mulțumesc!

Silviu Hurduzeu, Președinte al Cons. jud. CS Punct de vedere al autorității locale privind situația monumentelor din Băile Herculane

Un eveniment cu greutate, girat de Academia Română. Vă spun sincer că sunt onorat că sunt prezent astăzi aici și sunt bucuros că sunt prezent la o temă atât de importantă "Salvați Băile Herculane!", nu cred că aș greși dacă aș spune una dintre perlele stațiunilor turistice din România, cu siguranță, perla turistică a Banatului de munte...

Întâlnirea de astăzi nu este doar un exercițiu de imagine. Nu vreau să mai vorbesc despre ceea ce s-a întâmplat în Băile Herculane. S-a vorbit deja. Consider că este mult mai important ceea ce se va întâmpla în Băile Herculane. E nevoie de finanțare de la nivel

gubernamental, e nevoie de finanțare și de la nivel de consiliu județean și cu siguranță va exista o astfel de finanțare în momentul în care din punct de vedere juridic, clădirile de acolo vor fi rezolvate.

Cred în continuare în potențialul turistic al acestei stațiuni. Însă ce aș vrea eu să vorbim este despre starea actuală a turismului pentru că nu este suficient să rezolvăm toate problemele din stațiune și **nici o sumă nu este prea mare pentru ca stațiunea să redevină ceea ce a fost**. Nu are nimeni o imagine a sumelor care ar trebui investite în stațiune pentru ca stațiunea să revină la gloria de altădată.

Încă odată o spun: nici o sumă nu este prea mare pentru ca aceste bijuterii arhitectonice să fie puse în valoare.

De altfel, cred că sunt 74 de clădiri, statui și situri în Băile Herculane și, din acest punct de vedere, stațiunea ar rivaliza cu orice mare municipiu din România. Dar, la fel de important pentru Herculane sunt și investițiile din infrastructură pentru că, în acest moment, ca să ajungi din București în Herculane e mult mai greu ca de la București la Londra sau la Paris, adică faci mai mult timp. Sigur, sunt în acest moment în lucru, în proiectare și calea ferată care leagă Banatul de Oltenia și drumul de mare viteză care leagă Lugojul de Filiași și va traversa județul Caraș – Severin și sigur că va avea acces și stațiunea Băile Herculane la acest drum. **În acest moment se reabilitează și Gara din Băile Herculane....**

Toate aceste lucruri trebuie coroborate. Nu poate nici Consiliul local Băile Herculane, nu poate nici Consiliul județean Caraș – Severin să rezolve aceste probleme. Chiar și unele probleme de ordin financiar pentru că nu avem bugete necesare pentru acest lucru, dar și de această infrastructură de care vă spuneam și care poate să facă accesul mult mai ușor către stațiunea Băile Herculane.

Sunt convins însă că potențialul stațiunii, frumusețea naturală... nu pot fi luate. Chiar dacă cu trecerea timpului, clădirile au avut de suferit, frumusețile cu care stațiunea a fost binecuvântate de D-zeu, nu pot fi luate...

Vă mulțumesc mult pentru această inițiativă și cunoscându-vă energia și implicarea, sunt convins că încetul cu încetul vor începe să se vadă și lucruri frumoase pentru stațiunea Băile Herculane.

Vă mulțumesc din suflet!

Gheorghe Orza, Primarul orașului Băile Herculane

Salvarea unui simbol al culturii balneare europene:

Băile Herculane – trecut glorios, prezent fragil, viitor posibil numai prin intervenție publică

Astăzi vorbim despre un loc care nu este doar o stațiune balneară, este un simbol al civilizației europene, Băile Herculane. O stațiune atestată încă din epoca romană care a trecut prin trei imperii: roman, otoman și austro-ungar și prin trei Românii: regală, comunistă și democratică.

2000 de ani, aici s-au vindecat trupuri și s-au scris pagini de istorie. Și totuși astăzi, acest patrimoniu se află într-o stare critică. Clădirile istorice, Băile Neptun, Cazino-ul, hotelurile imperiale se degradează pe zi ce trece. Unele sunt în stare de precolaps, iar expertizele confirmă precolapsul prăbușirii.

Nu este doar o problemă tehnică, este și o problemă juridică și administrativă. Proprietăți fragmentate, sechestre judiciare, procese care durează de ani de zile, fără finalitate. În tot acest timp, clădirile au rămas captive între ruine și hârtii. **Orașul nostru nu are puterea de a se salva singur**. La nivel local, noi ne dorim din toată inima salvare stațiunii. Dar trebuie să recunoaștem un adevăr dureros. Povara acestor clădiri degradate este mult prea mare pentru un oraș precum Băile Herculane. Nici bugetul local, nici resursele județene nu pot face față unei misiuni de asemenea anvergură. De aceea **este nevoie de o intervenție națională, un cadru legislativ și o acțiune fermă care să permită exproprierea pentru utilitate publică a monumentelor istorice aflate în precolaps pentru a nu pierde aceste valori ale țării noastre pentru totdeauna. Este singura soluție pentru a rupe blocajele judiciare și de a salva aceste clădiri înainte de prăbușire**.

În același timp, stațiunea Băile Herculane poate deveni un proiect pilot național pentru turismul balnear. Gândiți-vă la imaginea de astăzi, este o stațiune frumoasă, dar ruinată, criticată de opinia publică, considerată o rușine națională! Imaginați-vă apoi aceeași stațiune refăcută complet și introdusă în circuitul european, prezentată ca model de bune practici pentru toate stațiunile balneare din România. Aceasta ar însemna o schimbare radicală de percepție din oprobriu în mândrie națională.

Să nu uităm un fapt de importanță majoră. Băile Herculane sunt, pentru moment, singura stațiune din România membră a Orașelor Termale Istorice din Europa și a Rutei cultural turistice a orașelor termale istorice. Suntem unici în această rețea europeană, iar

acest statut ne deschide accesul la expertiză, la vizibilitate și finanțări europene.

Această recunoaștere internațională este șansa pe care România nu are voie să o irosească!

Doamnelor și domnilor, dacă lăsăm timpul să treacă, ruinele nu ne vor aștepta! Ele se vor prăbuși, iar odată cu ele se va prăbuși o parte din identitatea noastră. Dar dacă vom acționa acum, Băile Herculane pot redeveni ceea ce au fost odată, o perlă a Europei! Și această renaștere nu ar fi doar un succes local, ci un motiv de mândrie națională, după atâția ani de uitare și de indiferență.

Mesajul este clar! Băile Herculane nu mai pot fi salvate prin improvizații sau prin proiecte mărunte. Ele pot fi salvate doar printr-o intervenție publică hotărâtă, legislativă, financiară și strategică. Această salvare ar arăta că România își respectă patrimoniul și că știe să-și valorifice unicitatea și poate transforma rușinea în mândrie.

Trecutul Băilor Herculane este glorios, prezentul este fragil, dar viitorul poate fi salvat. Depinde doar de noi. Vă mulțumesc!

Adrian Miulescu, Managerul Institutului Național de Recuperare, Medicină Fizică și Balneoclimatologie (INRMFB)

Salvarea patrimoniului prin sănătate: viziunea INRMFB

În calitate de manager al Institutului Național de Recuperare, vă vorbesc nu doar ca reprezentant al unui institut național de sănătate, ci și ca un om care crede în puterea colaborării dintre cultură, sănătate și comunitate. Băile Herculane nu sunt doar clădiri și izvoare termale. Ele sunt mărturii vii ale trecutului nostru, locul unde oamenii au venit secole la rând pentru vindecare, relaxare și echilibru. Gândiți-vă la aceste clădiri și spații ca la niște mărturii al generațiilor care au pus preț pe sănătate și bunăstare. Este paradoxal că în timp ce medicina modernă evoluează și ne permite să salvăm vieți, unele dintre aceste simboluri riscă să fie pierdute.

La institut lucrăm zilnic pentru recuperarea pacienților. În fiecare zi, vedem cât de important este mediul în care se desfășoară tratamentul. Atmosfera, confortul și legătura cu natura joacă un rol decisiv în rezultatele finale.

Concret, suntem deja implicați. Institutul nostrum are un acord de parteneriat cu Primăria din Băile Herculane semnat anul acesta, acord care a primit și girul Ministerului Sănătății, prin care Institutul Național de Recuperare dorește să dezvolte o bază de recuperare în clădirea Băilor Neptun.

Este un pas concret care arată că salvarea patrimoniului poate merge mână în mână cu dezvoltarea sănătății publice și cu crearea de oportunități pentru comunitate.

Mai mult, împreună cu dl. Primar și cu dl. Președinte al Consiliului județean Caraș – Severin am schițat un memorandum care implică Ministerul Sănătății, Ministerul Dezvoltării, Ministerul Culturii, Ministerul Economiei prin care ne dorim să găsim soluțiile legale și partea de finanțare, deci pași concreți au fost făcuți. Cred că misiunea noastră merge mai departe. Băile Herculane nu trebuie să fie doar o amintire a trecutului, ele pot fi un simbol al viitorului, al unei Români care știe să îmbine cultura cu sănătatea și dezvoltarea durabilă. Permiteți-mi să subliniez un lucru: fiecare proiect mare începe cu un angajament concret. Memorandumul nostru cu Primăria din Băile Herculane este un simbol al acestui angajament, dar el nu valorează decât dacă fiecare dintre noi, autoritate, profesionist, investitor sau cetățean contribuie cu expertiză, resurse și pasiune.

În încheiere, vă invit pe toți, să gândim în termeni de acțiune, responsabilitate și colaborare.

Salvarea Băilor Herculane nu este doar un obiectiv cultural sau turistic. Este un proiect de sănătate, dezvoltare durabilă și regenerare comunitară.

Vă mulțumesc pentru atenție!

Prof. ing. Nicolae Noica, Director General al Bibliotecii Academiei Române, organizator

Eu mulțumesc tuturor acelor care au discutat această problemă de la Guvern, de la autoritățile locale, de la institut, cu speranța că vorbele astea vor deveni fapte.

Eu sunt de meserie constructor și când aud că e o problemă cu banii, vreau să atenționez, că multă lume întreba cam cât costă treburile pe aici, cu 15 ani în urmă, când începea să se ridice Catedrala Mântuirii Neamului care peste o lună va fi sfințită și inaugurată. Se spunea că va costa 100 de milioane EUR. Am spus așa: O sută de milioane? Un fleac! Înseamnă 5 km de autostradă! Era prețul cam de 20 milioane EUR pe km. Astăzi, spun ce ar trebui recuperat aici, eu zic așa cam 200 milioane de EUR. Care știți ce înseamnă? Înseamnă 5 km de autostradă care au fost semnați acum de la Tg. Mureș până la Iași.

Haideți să încercăm să facem cu mai multă atenție construcțiile și să ne punem banii și sufletul pentru a dezvolta această bijuterie pe care o avem.

Vă mulțumesc!

Sursa:

<https://www.youtube.com/@academiaromana8832/streams>

Herculane - arcade în timp

Fideli principiului nostru că în cadrul comunității în care trăim trebuie să cunoaștem și să ne asumăm evenimentele istorice, culturale și valorile patrimoniale care au dus faima acestor locuri în toate colțurile lumii, am evocat aceste valori în materialele publicate, precum și cu ocazia celor șase ediții ale simpozionului *"Herculane – arcade în timp"*, întrerupt din motive obiective, după ultima ediție din 2023. De asemenea, personalitățile și evenimentele istorice au fost evocate în cele trei volume ale cărții *"Herculane – arcade în timp"*, în cadrul celor trei rute cultural turistice dezvoltate la nivel național și recunoscute de Ministerul Turismului, precum și cu ocazia publicării a numeroase articole și reportaje în ziare, reviste și alte apariții în mass-media.

Chiar dacă limitarea resurselor fac imposibilă continuarea unor asemenea evenimente publice cum a fost Simpozionul internațional *"Herculane – arcade în timp"* care să aniverseze valorile menționate, totuși, considerăm că aceste elemente esențiale de identitate culturală, istorică, patrimonială trebuie promovate, fiind elemente de referință în bogata tradiție istorică a stațiunii de pe Valea Cernei.

Din aceste considerente vom continua să evocăm evenimentele și personalitățile care au marcat istoria stațiunii Băile Herculane în paginile revistei Domogled.

Podul de piatră 2025

160 ani de la Construirea Podului de piatră
(2025 -1865)

De bună seamă că fiecare din aceste evenimente au importanța și rolul lor în parcursul istoric al stațiunii Băile Herculane, momentul istoric cel mai important din anul 2025, în opinia mea, care trebuie menționat ca atare, a fost împlinirea a 160 ani de la construirea Podului de piatră (1865 -2025). Motivez această alegere, gândindu-mă, mai ales, la faptul că Podul de piatră este printre puținele monumente istorice reabilite printr-un proiect cu fonduri europene în anul 2023, iar participanții ultimei ediții a Simpozionului internațional *"Herculane – arcade în timp"* au avut privilegiul să parcurgă printre primii pasajul pietonal al podului reabilitat.

Podul de piatră după reabilitare, 2023

Deși nu avem indicii despre existența podului în perioada romană de dezvoltare a stațiunii, este logic să ne gândim că romanii, întemeind, aici, terme, temple, un amfiteatru și alte construcții pe ambele maluri ale Cernei, nu aveau cum să nu unească cele două maluri printr-un pod, probabil de lemn.

Hărțile și documentele vechi ne arată faptul că acest pod a fost construit la început provizoriu din lemn sub formă unghiulară de către generalul Andreas Hamilton care a primit ordinul împăratului Carol al VI-lea de a grăbi lucrările de reconstrucție a stațiunii începute între 1724 -1736 de maiorul inginer Adam Doxat sub comanda contelui Florimund Claudiu Mercy, guvernatorul Banatului din acea perioadă și continuate, din 1736, de generalul Andreas Hamilton.

În 1776, Griselini ajunge la Băile Herculane, unde stă 20 de zile și descrie în capitolul intitulat *"Scrisoarea a XI – a"*, băile, izvoarele și antichitățile, întocmind o hartă a stațiunii care este anexată la lucrarea sa. El descrie și podul de lemn de peste Cerna *"confortabil și bine construit, care se sprijină pe bucățile de stâncă ale povârnișului muntelui"*¹.

Un document prețios care ne oferă informații pentru evoluția lucrărilor de refacere a stațiunii Băile Herculane în perioada împăratului Iosef al II – lea, am găsit în harta stațiunii din anul 1774, de la Direcția Generală a Arhivelor Naționale din Caransebeș, Caraș - Severin fond Colecția de planuri, plan 215/1774, provenind din colecția lui Tolvay Gheorghe din Băile Herculane. În legenda hărții, la poziția M, este trecut *"Noul pod peste Cerna"*, probabil refăcut dar tot din lemn și tot sub formă unghiulară.

Podul de piatră sub forma actuală a fost construit în 1865 și a reprezentat o premieră tehnică la acea vreme, fiind primul pod de piatră construit în

¹ Francesco Griselini – *"Încercare de istorie politică și naturală a Banatului Timișoarei"*, p. 308, Editura Facla Timișoara, 1984

curbă, inclus în proiectul mai amplu de extindere a centrului istoric. Proiectul cuprindea realizarea unor edificii balneare grandioase, după planurile arhitectului Wilhelm Doderer: Cazinoul, Hotel Franz Iosef, Hotel Rudolf și Podul de piatră cu coridorul pietonal acoperit.

Podul de piatră construit în 1865 s-a dovedit a fi o construcție trainică, dacă ne gândim că de la expirarea garanției de 100 ani, din anul 1965, moment semnalat de autoritățile vieneze printr-o adresă oficială trimisă Primăriei Băile Herculane, au mai trecut aproape 60 de ani până la reabilitarea și consolidarea din 2023.

Din acest motiv, considerăm că Podul de piatră are valoare de simbol. A rezistat tuturor vicisitudinilor vremurilor, legând trainic cele două maluri ale Cernei, legând trainic trecutul, prezentul și, sperăm și, viitorul unei stațiuni bimilenare care-și caută drumul către renaștere.

130 ani de la "cea mai înaltă vizită făcută la Băile Herculane":

Întâlnirea împăratului Franz Iosef cu regele Carol I al României și regele Alexandru I al Serbiei la Cazinoul din Băile Herculane (2026 – 1896)

Placa montată în anul 1902 în onoarea "cele mai înalte vizite făcute la Herculane", întâlnirea din anul 1896 a împăratului Franz Iosef cu regele Carol I al României și regele Alexandru I al Serbiei.

Din diagrama prezentată de dr. Partos Sandor în ghidul său din anul 1905, rezultă că cel mai mare număr de vizitatori, 11.036 se înregistrează în anul 1896 când a avut loc cea mai importantă vizită în Băile Herculane din sec. XIX, la Salonul de cură al Cazinoului unde s-au întâlnit împăratul Franz Iosef, cu regele Carol I al României și cu regele Alexandru I al Serbiei cu ocazia inaugurării Canalului navigabil Porțile de Fier.

Inaugurarea canalului s-a făcut duminică 27 septembrie 1896, în cadrul unei ceremonii la care au participat împăratul Austro – Ungariei, Franz Iosef, regele României, Carol I și regele Serbiei, Alexandru I.

Pentru a reda cât mai fidel atmosfera momentului la care ne referim, am considerat oportun să răsfoim presa vremii, încercând pe cât posibil, să urmărim, cronologic, desfășurarea evenimentelor, redând pe cât posibil, limbajul încărcat de parfumul epocii respective.

Sâmbătă, 26 septembrie 1896

Împăratul Franz Iosef, în calitate de gazdă, a sosit de sâmbătă, cu trenul, la Orșova. Pe traseul de la Timișoara la Orșova, împăratul a avut o scurtă escală, la ora 12,00, în gara Caransebeș. Deși această oprire nu fusese prinsă în programul oficial, Franz Iosef, văzând mulțimea de cetățeni din toate categoriile sociale, veniți să-l întâmpine, mulți dintre ei îmbrăcați în uniforma de odinioară a Regimentului grăniceresc, a hotărât să se oprească, să coboare din tren și să schimbe câteva cuvinte cu oficialitățile orașului, cu reprezentanții armatei și cu senatorul Ioan Bartolomeiu. Acesta din urmă, în lipsa primarului prezent la Orșova, unde urma ca împăratul să fie primit oficial, a rostit un scurt discurs de bun – venit. *"Maiestatea sa a respuns prea grațios, că de mult n-a mai călătorit în acest ținut și că se bucură de recepțiunea însuflețită, ce l s-a făcut"* (Foaia diecesană, nr. 38, 1896). Într-adevăr, de 44 de ani, din anul 1852, când fusese oaspetele stațiunii Băile Herculane, Franz Iosef, nu mai vizitase zona.

După-amiază, la ora 3, trenul imperial oprește în gara Orșova, împodobită cu covoare, drapele, efigii și verdeață, iar Franz Iosef coboară, întâmpinat fiind de comitele suprem, parlamentari, reprezentanți ai clerului, diplomați, consuli, etc.

"La sosirea trenului, muzica a intonat imnul național austriac și împăratul descinde în uniforma de husar ungar, manta albă, Kolba de blană și marele cordon al Mariei Tereza, în cruciș" (Universul, 30 septembrie 1896)

"Timpul urât și ploios a schimbat multe din programul de primire. Prin ploaie și cu trăsura deschisă, Maiestatea Sa, urmat de nenumărate trăsuri și întâmpinat de imens popor, a tras la edificiul foresteriei erariale (palatul administrativ). Aici Maiestatea Sa a primit diferitele deputațiuni". (Foaia diecesană, nr. 39, 1896)

Printre cei primiți de către Franz Iosef s-a aflat și episcopul diecesei Caransebeșului, Nicolae Popea, care a rostit o cuvântare. După alocuțiunea de răspuns, împăratul *"apropiindu-se de Prea Sfințitul Episcop, a binevoit cu plăcere vădită a-i comunica, că pe cale mult popor i-a ieșit înainte și că de pe înfățișarea și ținuta poporului se cunoșteau foștii grăniceri"* (Foaia diecesană. nr. 39/1896)

După primirea delegațiilor, la ora 7,30, Franz Iosef s-a retras pe vaporul imperial, de unde trebuia să urmărească spectacolul focurilor de artificii, care n-a prea avut succes din cauza ploii.

A doua zi, duminică 27 sept. 1896 avea să se desfășoare festivitatea propriu-zisă de inaugurare a canalului navigabil de pe Dunăre.

Duminică, 27 septembrie, 1896

Festivitatea propriu – zisă, de inaugurare a Canalului navigabil Porțile de Fier de pe Dunăre, care a avut loc duminică 27 sept. 2011, a fost favorizată, spre deosebire de cea din ziua precedentă, de o vreme splendidă.

Conform programului, la ora 7, dimineața, Franz Iosef a participat la o liturghie la biserica romano – catolică din Orșova.

La ora 7,30, împăratul însoțit de suita imperială, corpul diplomatic, cleri, înalți funcționari, deputați și magistrați, îmbrăcați în costume de gală, au sosit la gară pentru a întâmpina pe înalții oaspeți, regele Carol I al României și regele Alexandru I al Serbiei.

Primul care a sosit cu un tren special, la ora 8.20, a fost regele Serbiei, Alexandru I.

“Abia trecură vreo 20 de minute și iată că sosi și trenul de la Vârciorova, cu regele Carol. Muzica militară intonă imnul românesc și între zgomotoase strigări de “Să trăiască”, în limbile română, maghiară și germană, intră trenul în gară. Regele Carol descinse din tren, îmbrăcat în uniformă sa de colonel” (Gazeta Transilvaniei, 30 septembrie 1896).

După terminarea prezentărilor, cei trei suverani, împreună cu toți oaspeții și delegațiile prezente au pornit spre malul Dunării.

Regele Carol I al României

Împăratul Franz Iosef

Regele Alexandru I al Serbiei

“La 9,30, vaporul “Franz Iosef” a plecat, precedat de vaporul serviciului direcției tehnice, la gura canalului. La intervale de câte 10 minute urmau celelalte vapoare, precum vaporul “Radetzky” cu membrii comisiei dunărene, “Zrinyi”, cu membrii conferinței interparlamentare și celelalte vapoare cu restul oaspeților, între care și vapoarele românești “Principele Carol” și “Basarab” ce duceau un public foarte ales român.

Corabia imperială regală, ajungând la gura canalului, rupse cu ciocul ei frânghia cu flori ce era întinsă de-a lungul canalului. Acesta a fost semnalul cel dintâi al inaugurării canalului. El fu salutat de salvele artileriei române de pe țărm, la cari a ripostat monitorul unguresc Kőrös”. (Gazeta Transilvaniei, 30 septembrie 1896). Pe malul sârbesc, se trăgeau salve de tunuri, răspunzând celor de pe malul românesc.

Episcopul romano – catolic Dessewffy se afla în ținută de gală, cu toiagul în mână, la prova navei, a rostit o rugăciune de binecuvântare, ascultată de cei trei suverani, cu capetele descoperite. După ceremonia religioasă, împăratul Franz Iosef s-a apropiat de o masă pe care erau așezate trei cupe de aur pe care, ministrul de comerț, Daniel, le umplu cu șampanie. Împăratul Franz Iosef, rosti atunci, următorul discurs, în limba franceză:

“În acest moment sărbătoresc, care pe Noi ne unește, în serbarea unei mari opere pentru bunul comun, sunt fericit a saluta pe suveranii celor două țări amice, ale căror țărmuri, udate de Dunăre, prin apropierea lor una de alta, simbolizează comuniunea intereselor noastre. Aceste lucrări, cu a căror îndeplinire, Austro – Ungaria a fost autorizată prin Areopagul Europei, ce era adunat la Berlin, sunt finite; ultimile impedimente, cari opreau calea trecerii libere pe cursul marelui fluviu sunt înlăturate. Mândru de misiunea ce Ni s'a dat Nouă, de chiar această nouă cale deschisă și având convingerea că ea va da un avânt imponent și binefăcătoriu dezvoltării a relațiilor internaționale – beau întru fericirea și bunăstarea popoarelor noastre!” (Foaia diecesană nr. 39/1896).

După rostirea toastului, cei trei suverani au ciocnit cupele de aur, după care au băut șampanie. Ministrul de comerț al Ungariei, Daniel, a rugat, în limba maghiară, pe împărat și în limba germană pe cei doi regi, să primească, ca dar, cele trei cupe, în amintirea acelei festivități, dar pe care suveranii l-au primit, mulțumind.

În continuare a avut loc momentul inaugurării Canalului navigabil Porțile de Fier, prin deplasarea convoiului oficial, pe Dunăre, spre Gura Văii și ceremonia de rupere a frânghiei de flori ce a marcat deschiderea oficială a canalului.

Apropiindu-se convoiul oficial de Gura Văii, o divizie completă, compusă din 6 regimente de dorobanți (curcani) au făcut o primire spectaculoasă a Înalților oaspeți, cu strigăte de “ura”, în timp ce, de pe deal, bateriile române trăgeau salve de tunuri, la care

răspundeau tunurile de pe nave. Pe durata croazierei, s-a luat dejunul pe vapor, la care au fost invitați toți oaspeții prezenți.

La ora 3 după-amiază, cei trei suverani împreună cu suitele lor, au plecat cu un tren special la Băile Herculane, unde au beneficiat de o spectaculoasă primire.

“La ora 6, s-a ținut prânzul în elegantul salon de cură, participând suitele, diplomații, miniștrii, înalții demnitari bisericești, între cari și P.S.S Domnul Episcop Nicolae Popea, cam 120 persoane” (Foaia diecesană. nr. 39/1896)

La acest prânz festiv Franz Iosef a rostit în limba franceză – următorul toast:

„Beau în sănătatea sublimilor Mei oaspeți: a MM. LL. Regelui României și a regelui Serbiei. Mulțumindu-le pentru că au avut bunătatea de a Ne onora cu prezența Lor la sărbătoarea ce Noi o serbăm azi, nutresc cele mai bune dorințe pentru fericirea Lor și pentru prosperitatea regatelor Lor și sper că legătura prieteniei sincere, care pe Mine mă leagă cu dânșii, totdeauna va afla expresiune în relațiunile amicale de vecini ale statelor Noastre”. (Foaia diecesană. nr. 39/1896)

Duminică la ora 8 seara, înalții oaspeți au plecat la gara Băile Herculane, de unde regele Serbiei a plecat spre Belgrad, Regele României la Craiova, unde a doua zi a întâmpinat pe Franz Iosef, care a înnoptat în trenul de curte, în gară, la Orșova.

Suveranii au venit, s-au întâlnit, au toastat și au plecat... A rămas însă în mintea și sufletul oamenilor, imaginea unei stațiuni bimilenare, cu vocație internațională, Băile Herculane, care, și prin această întâlnire istorică și-a consolidat poziția și statutul de mare “kurort”, gazdă ospitalieră pentru marile personalități politice, culturale și pentru întâlnirile oficiale ale acestora.

Evenimentul important a fost marcat prin două medalii jubiliare.

Una din aceste medalii, îi prezintă pe o față pe cei trei suverani din profil, iar pe reversul medaliei, se află scrisă data întâlnirii, 27 septembrie 1896.

Cealaltă medalie argintată, emisă în cinstea evenimentului inaugurării Canalului navigabil Porțile de Fier, are pe o parte efigia împăratului, iar pe verso,

chipurile celor doi ingineri germani care au proiectat lucrarea.

Evenimentul a fost marcat și printr-o placă de marmură amplasată la ieșirea din stațiunea Băile Herculane, după podul de la Uzina electrică, placă pe care scria: *“Franz Iosef I, gloriosul nostru împărat și rege, în onoarea distinșilor oaspeți ai Maiestății Sale și ai împărătesei, Carol I, rege al României și Alexandru, rege al Serbiei, la serbările organizate cu prilejul existenței a o mie de ani a Ungariei și cu ocazia deschiderii Porților de Fier, 1896 la 27 septembrie. În amintirea celei mai înalte vizite făcute la Băile Herculane”.*

După anii '90 această placă a dispărut, la fața locului nemairămânând decât postamentul din cărămidă și rama ce încadra placa.

Din inițiativa noastră, în colaborare cu Primăria Băile Herculane, cu ocazia celei de-a patra ediție a Simpozionului Internațional *“Herculane – arcade în timp”* din iunie 2021, a fost montată, chiar pe postamentul plăcii originale, o replică a plăcii dispărute.

Placa montată în iunie 2021 cu ocazia celei de-a patra ediții a Simpozionului *“Herculane – arcade în timp”*, replică a plăcii originale montate în anul 1902 și dispărute după anii '90.

Dorin Bălțeanu,
februarie 2026, Timișoara

RELATĂRI DESPRE BĂILE HERCULANE LA MIJLOCUL SECOLULUI AL-XIX-LEA

Lavinia Diana MICU

Accounts of Băile Herculane in the Mid-19th Century

Abstract

The development of the Băile Herculane resort in the mid-19th century was carried out with the involvement of the Austrian military authorities, both for the exploitation of the thermal mineral springs and for the construction of treatment, accommodation, and leisure facilities. Between 1859 and 1865, the Franz Josef Hotel, the Casino, and the Orthodox Church were built, and the central park was landscaped.

The National Archives of the Caraș-Severin and Timiș counties preserve documents that testify to this involvement in the arrangement and beautification of the resort. For this purpose, architects such as Carl Wilhelm von Doderer and Lotarh Abel, as well as Viennese painters like Karl Jobst and Karl Gutsch, were engaged. They managed to create works that enhanced the international fame of the resort.

Keywords: Băile Herculane, the mid-19th century, Franz Josef Hotel, Casino, Orthodox Church, Carl Wilhelm von Doderer, Lotarh Abel, Karl Jobst, Karl Gutsch

La mijlocul secolului al XIX-lea, Băile Herculane erau situate la extremitatea estică a Monarhiei austriece, în teritoriul de graniță aflat sub administrarea Regimentului de graniță nr.13 româno-bănățean. Comandamentul acestui regiment se afla la Caransebeș, iar forul lui superior era Comandamentul General Bănățean de la Timișoara. Acesta, la rândul lui era subordonat direct Consiliului Aulic de Război din Viena.² Așadar, actele întocmite de autoritățile militare amintite anterior, conțin și informații despre situația stațiunii Băile Herculane. O parte din aceste acte se păstrează la Serviciile Arhivelor Naționale din județele Caraș-Severin, respectiv Timiș, fiind constituite mai ales din corespondența purtată de Consiliul Aulic de Război din Viena cu „eșaloanele” sale inferioare.

O altă categorie de documente păstrate sunt rapoartele întocmite în urma inspecțiilor anuale

desfășurate la Băile Herculane la sfârșitul sezonului de cură balneară, de către reprezentanți ai administrației militare austriece a graniței bănățene.

Analizând câteva din aceste rapoarte (din perioada 1859-1864), s-a constatat că toate sunt semnate de inspectorul stațiunii, locotenent colonelul Franz Leypold și sunt identic structurate, consemnându-se riguros următoarele aspecte:

- numărul de turiști (vizitatori), rangul, profesiile turiștilor și țările de proveniență;
- descrierea edificiilor de cură balneară existente în stațiune;
- enumerarea noilor lucrări de construcție din anul respectiv;
- lucrări de reparații ce au fost realizate înaintea începerii sezonului de cură;
- modul de tratare al turiștilor în „ospătării”;
- stabilirea prețurilor maximale la pâine, carne, ovăz, fân;
- aprovizionarea cu materiale de băcănie;
- sumele încasate din arendarea clădirilor;
- încasarea banilor pentru ajutorarea săracilor;
- constituirea unui fond de înfrumusețare a stațiunii din sumele încasate drept taxe de cură;
- evidența tăierilor de lemn de foc din pădurile aflate în preajma stațiunii;
- sumele încasate din vânzarea hărților și cărților poștale reprezentând Valea Cernei, respectiv Valea Almăjului;
- evidența lenjeriei necesare pentru cazarea soldaților;
- evenimente importante din timpul sezonului de cură precum și sumare observații referitoare la prezența în stațiune a medicului și farmacistului, existența serviciului de poștă și telegraf, activitatea poliției, pompierilor, hornarilor, fanfarei militare, a bisericii catolice; organizarea târgului săptămânal în fiecare zi de sâmbătă, precum și enumerarea nominală a cazurilor și cauzelor de deces în rândul turiștilor și a angajaților de la stabilimentele balneare.³

Numărul de turiști (vizitatori) prezenți în stațiune în fiecare an era menționat făcându-se o diferențiere a celor sosiți din Imperiul habsburgic și a celor sosiți din țările ce nu făceau parte din acest imperiu; era precizat apoi **rangul** turiștilor (aristocrați, oameni de condiție obișnuită și modestă), iar pentru

² Vezi și Eleonora Calincof, *Contribuții documentare privind Băile Herculane la începutul secolului al XIX lea*, Banatica nr.5/1979, Reșița, f.317

³ S.J.A.N Caraș-Severin, Fond *Regimentul de graniță nr.13 româno-bănățean Caransebeș*, inv.53, doc.12221/1859, f.1, doc.12495/1860, f.1, doc.9098/1861, f.1, doc.8475/1862, f.1, doc.8426/1863, f.1, doc.8190/1864, f.1

fiecare categorie socială se preciza și numărul lor. Nu a fost uitată precizarea referitoare la **profesiile** acestora: ofițeri și militari de toate gradele, demnitari, reprezentanți ai clerului catolic și ortodox, medici, profesori, avocați, silvicultori, funcționari, bancheri, comercianți, meșteșugari, boieri, serdari, pitari, paharnici, țărani etc., precizându-se numărul lor și al eventualilor membrii de familie însoțitori. **Țările de proveniență** ale turiștilor erau de asemenea consemnate și de obicei acestea erau: Serbia⁴, Turcia⁵, Rusia⁶, Prusia⁷, Franța⁸, Anglia⁹, Principatele Române¹⁰, dar chiar și Olanda¹¹, Egipt¹², America¹³, etc.)

De asemenea sunt specificate **numele persoanelor reprezentative** din fiecare țară. Se menționează, în primul rând, comandanții militari austrieci dar și cei români. Redau în continuare câteva nume: general locotenent contele **Johann Coronini-gubernatorul Voivodinei sârbești și Banatului timișan**¹⁴, generalul de cavalerie principele **Friedrich von Lichtenstein** - comandantul militar general al Banatului¹⁵, colonelul **Eugen von Villecz** - comandantul Regimentului de graniță româno-bănățean nr.13 Caransebeș¹⁶, generalul **Traian Doda**¹⁷, maiorul **Marcu Rotar** - comandantul Companiei Orșova¹⁸ ș.a.; urmau reprezentanții clerului catolic și ortodox printre care s-au numărat: mitropolitul **Andrei Șaguna**¹⁹, episcopul **Procopius Ivașcovi**²⁰, protopopul Mehadiiei **Dumitru Iacobescu**²¹ ș.a.m.d. Numele consemnate în acele rapoarte au dezvăluit și pe cele ale altor personalități: mai marele grădinilor sultanului din Turcia **Christian Sester**²², pictorul olandez **Elias Pieter van Bommel**²³, oamenii politici **Barbu și George Știrbei**²⁴ generalul **Vlădoianu**²⁵, medicul **Carol Davila**²⁶ etc.

Dacă în anul 1859 numărul total de vizitatori ai stațiunii a fost de 2568 din care 795 străini²⁷, în anii următori evoluția a fost următoarea: anul 1860-(total 2983 din care străini 905)²⁸, anul 1861-(total 2957 din care străini 987)²⁹, anul 1862-(total 3351 din care

străini 883)³⁰, anul 1863-(total 3488 din care străini 1206)³¹, anul 1864-(total 3060 din care străini 1383)³². Cifrele din rapoartele anuale referitoare la statistica profesiilor turiștilor arată că stațiunea era frecventată prioritar de ofițeri de stat major și ofițeri superiori de la diferite regimente din Banat, Transilvania, Ungaria etc., înalți funcționari camerali, reprezentanți ai burgheziei, ai clerului catolic și ortodox, dar nici numărul țăranilor nu era de neglijat comparativ cu restul vizitatorilor, acesta reprezentând în fiecare an aproximativ jumătate din numărul autorităților militare. Nu se face precizarea dacă persoanele venite în stațiune au urmat o cură balneară sau se aflau doar în trecere spre alte destinații.

Descrierea edificiilor de cură balneară existente în stațiune se referă la cele ce erau deja frecventate în acea perioadă:

- Băile Hercule sau Băile de putere (ulterior înglobate în Hotelul Roman),
- Baia Ludwig (ulterior Baia Apollo),
- Baia Carolina sau Baia pentru dureri de încheieturi (ulterior Baia Hebe),
- Baia Elisabeta sau Baia pentru dureri de oase (ulterior Baia Diana),
- Baia Francisc sau Baia pentru afecțiuni ginecologice (ulterior Baia Venera),
- Fusbaden - Baia de picioare.

Toate acestea erau băi publice, cu cabine individuale sau pentru două persoane și bazine comune realizate uneori din marmură albă sau roșie și prevăzute și cu rezervoare de răcire. Dotările acestor băi s-au modificat aproape de la an la an, iar în anul 1863 erau descrise astfel:

Băile Hercule se compuneau dintr-un bazin comun și 16 cabine separate prevăzute cu căzi de baie din marmură. Existau și două rezervoare de răcire și o sală de așteptare. În cadrul acestor băi se afla și locuința angajatului care deservea aceste băi, compusă dintr-o cameră, bucătărie și cămară. Se propunea ca pe timp de iarnă să fie angajată o

⁴ S.J.A.N Caraș-Severin, Fond Regimentul de graniță nr.13 româno-bănățean Caransebeș, inv.53, doc.12221/1859, f.2v

⁵ *Ibidem*, doc.12495/1860, f.5

⁶ *Ibidem*, doc.9098/1861, f.4

⁷ *Ibidem*, doc.8426/1863, f.2v

⁸ *Ibidem*, doc.9098/1861, f.4

⁹ *Ibidem*, doc.8475/1862, f.2

¹⁰ *Ibidem*, f.2v

¹¹ *Ibidem*, doc.8190/1864, f.2

¹² *Ibidem*, doc. 8426/1863, f.3

¹³ *Ibidem*, doc.8190/1864, f.2

¹⁴ *Ibidem*, doc.8190/1864, f.1

¹⁵ *Ibidem*, doc.9098/1861, f.3

¹⁶ *Ibidem*, doc.8190/1864, f.1

¹⁷ *Ibidem*, doc.8475/1862, f.2v

¹⁸ *Idem*

¹⁹ *Idem*

²⁰ *Ibidem*, doc.12495/1860, f.4v

²¹ *Ibidem*, doc.9098/1861, f.3v

²² *Ibidem*, doc.12495/1860, f.5

²³ *Ibidem*, doc.8190/1864, f.2

²⁴ *Ibidem*, doc.8475/1862, f.4v

²⁵ *Ibidem*, doc.12221/1859, f.4v

²⁶ *Ibidem*, doc.8475/1862, f.4v

²⁷ *Ibidem*, doc.12221/1859, f.3

²⁸ *Ibidem*, doc.12495/1860, f.3, 5v

²⁹ *Ibidem*, doc.9098/1861, f.2, 3

³⁰ *Ibidem*, doc.8475/1862, f.2, 2v

³¹ *Ibidem*, doc. 8426/1863, f.2v, 3v

³² *Ibidem*, doc.8190/1864, f.1

persoană care să păzească aceste băi și căreia să i se amenajeze o camera în acest scop.

Baia Ludwig avea 3 bazine comune din care una pentru personalul militar de trupă și două pentru civili (una pentru femei și una pentru bărbați). Mai existau 30 de cabine separate din care două aveau și vestiar, iar căzile de baie la aceste două băi erau din marmură; apa era răcită cu ajutorul a 3 rezervoare.

Baia Carolina se compunea din 8 cabine separate și un rezervor de răcire, iar în două din aceste cabine era necesar a fi folosite dușuri.

Baia Elisabeta era legată printr-un culoar de hotelul „Ferdinand”, avea în dotare 9 cabine separate de pereți de sticlă înșirate de-a lungul unui culoar de acces, căzile de baie erau din marmură roșie; exista rezervor de răcire.

Baia Francisc avea 4 cabine și un bazin comun și necesita o modificare formală, aspect discutat și la nivel medical.

Baia pentru picioare avea un singur compartiment, folosit atât pentru femei cât și bărbați.³³

Referitor la **enumerarea noilor lucrări de construcții**: raportul din anul 1864 de exemplu, semnaleză terminarea construcției Salonului de cură (Cazinoului), bazarului, coridorului acoperit și a bisericii ortodoxe. Apoi face referiri succinte la construirea unei sere și a casei grădinarului, la lărgirea și completa restaurare a podului de piatră cu coridorul de legătură între hotelul Franz Josef și Baia Carolina și începerea lucrărilor de reconstrucție a Băii Carolina (ulterior Baia Hebe).³⁴

Descrierea lucrărilor de reparații necesare a fi întreprinse înainte de începerea sezonului balnear se referă, n primul rând, la repararea și dotarea clădirilor destinate băilor termale, deoarece mult timp a predominat doar latura curativă a stațiunii.

Modul de tratare al turiștilor în „ospătării” avea în vedere curățenia fețelor de masă și a veselei, prospețimea alimentelor, calitatea vinului și respectarea tarifelor de vânzare a acestora, iar eventualele reclamații din partea turiștilor și remedierea nemulțumirilor apărute se făcea luând toate măsurile posibile.

Stabilirea prețurilor maxime la pâine, carne, ovăz și fân, se făcea în funcție de perioadele de cură, fiind mai mari la început de sezon și scăzând spre finalul acestuia.

Aprovizionarea cu materiale de băcănie era încredințată unor comercianți care aveau obligația să aducă cele necesare la prețuri avantajoase pe întreaga durată a anului.

Cuantumul sumelor obținute anual din **arendarea clădirilor** se referă la cele 3 ospătării, cafenea, băcănie, brutărie, măcelărie, farmacie, frizeria pentru ofițeri și cele 8 prăvălii ce au funcționat în stațiune. Găsim următoarele sume totale încasate anual din aceste arendări, exprimate în florini (f) și crăitari (cr): anul 1859-11.322 f și 50 cr,³⁵

anul 1860-12.123 f și 65 cr,³⁶

anul 1861-14.796 f și 75 cr,³⁷

anul 1862-16.332 f și 45 cr,³⁸

anul 1863-22.118 f și 90 cr,³⁹

anul 1864-22.317 f și 5 cr⁴⁰

Referitor la sumele încasate pentru **ajutorarea săracilor** există mențiunea că acestea se comunicau direct Comandamentului Militar General al Banatului de la Timișoara și nu sunt redată și în aceste rapoarte.

Taxele de cură erau constituite din taxele pentru băile termale, diferențiate în taxe pentru băi cu cabine separate, respectiv băi comune; din aceste taxe de cură s-a constituit un fond de înfrumusețare a stațiunii. Spre exemplu, în anul 1864 din acest fond a fost construită o cabană de vânătoare în cinstea principelui Friedrich von Lichtenstein. Această cabană de vânătoare era poziționată pe o pantă deasupra Grotei cu aburi.⁴¹

Sumele încasate din vânzarea hărților și cărților poștale cu imagini de pe Valea Cernei, respectiv Valea Almăjului au fost aproape nule; în ciuda faptului că erau pregătite stocuri de sute de astfel de materiale în fiecare an, solicitările în caz că existau, se cifrau la una sau maxim două bucăți pe an.

Tăierile de lemn de foc necesare în stațiune (lemn provenit din pădurile învecinate) erau consemnate indicându-se cantitatea și prețul acestora.

Descrierea evenimentelor mai importante desfășurate în timpul sezonului de cură din fiecare an calendaristic fac trimitere mai ales la „Kirchweich”-ul din data de 15 august (ruga sau hramul bisericii) și

³³ *Ibidem*, doc.8426/1863, f.3v-4v

³⁴ *Ibidem*, doc.8190/1863, f.3

³⁵ *Ibidem*, doc.12221/1859, f.10v

³⁶ *Ibidem*, doc.12495/1860, f.11v

³⁷ *Ibidem*, doc.9098/1861, f.9

³⁸ *Ibidem*, doc.8475/1862, f.9v

³⁹ *Ibidem*, doc.8426/1863, f.11v

⁴⁰ *Ibidem*, doc.8190/1864, f.5

⁴¹ *Ibidem*, f.3

manifestările organizate în 18 august cu prilejul aniversării zilei de naștere a împăratului Franz Josef. Astfel în raportul întocmit în anul 1862 se menționează detaliat că în data de 18 august s-a inaugurat hotelul Franz Josef (ulterior Decebal)⁴², iar din raportul din anul 1864 deslușim că în aceeași dată de 18 august a fost inaugurat Salonul de cură (Cazinoul).⁴³

În afara datelor din rapoartele de mai sus, din cercetarea altor documente provenite de la autoritățile militare enumerate, aflăm și informații despre numele unor arhitecți ce și-au adus contribuția la remodelarea aspectului stațiunii și la transformarea ei din stațiune cu unic scop curativ, în stațiune de vilegiatură în sens propriu.

Conceperea complexului balnear din stațiune a fost încredințată arhitectului curții imperiale din Viena, **Carl Wilhelm von Doderer** (1825-1900), același arhitect care a proiectat și primele planuri (neexecutate) ale reședinței de vară a suveranului Carol I la Peleş în anul 1872.⁴⁴ Wilhelm von Doderer era în perioada 1859-1865 profesor de Arhitectură la Academia de Geniu ce se afla în Klosterbrück bei Znaim, (azi localitatea Znojmo din Cehia), iar din anul 1866 devine profesor la Institutul Politehnic din Viena.⁴⁵

După planurile arhitectului Doderer se constituie al doilea nucleu al stațiunii, care cuprindea zona dintre podul de piatră (pe care îl lărgeste) și Cazinou. Aici au fost construite hotelurile Franz Josef (ulterior Decebal) și Rudolf (ulterior Traian), Cazinoul, Biserica ortodoxă, a fost refăcută Baia Carolina.⁴⁶ De asemenea în anul 1864 arhitectul Doderer a proiectat o hală pentru piață, apoi sera și casa grădinarului.⁴⁷ Parcul Central în jurul căruia ulterior vor gravita monumente istorice de arhitectură balneară începe să fie amenajat tot în acest an,⁴⁸ prin contribuția arhitectului peisagist **Lotarh Abel**.⁴⁹ Acesta a fost unul din cei mai renumiți arhitecți peisagiști vienezi, care cu ocazia Expoziției Unversale de la Viena din 1873 a reorganizat Prater-ul după o schemă regulată. În anul 1876 a ridicat sera și Muzeul Botanic din Grădina Botanică din Viena, iar în anul 1878 a amenajat parcul din fața Votivkirche.⁵⁰

Evoluția construcțiilor edilitare ce au fost ridicate aici în perioada 1859-1865 a fost consemnată

în hărți, planuri și schițe, dar din păcate în depozitele Serviciilor Județene Caraș-Severin și Timiș ale Arhivelor Naționale se păstrează un număr insignifiant din aceste documente. Ceea ce există însă în aceste depozite, referitoare la etapa de dezvoltare a stațiunii Băile Herculane în perioada menționată, sunt informații despre cronologia construcțiilor ce au schimbat vertiginos înfățișarea Băilor Herculane și la unii din specialiștii vremii care, alături de arhitecți, au contribuit la decorarea acestor edificii de excepție.

Referitor la hotelul Franz Josef construit în perioada 1860-1862 există următoarele mențiuni: „acest hotel splendid are 2 etaje, 116 camere și subsol”⁵¹, iar camerele erau de mai multe categorii: camere lambrisate cu 2 holuri și balcon, camere cu logie și hol, respectiv fără hol, camere cu balcon și hol, respectiv fără hol.⁵²

Inaugurarea acestui hotel în data de 18 august 1862, a fost marcată printr-o sărbătoare fastuoasă prilejuită în primul rând de ziua de naștere a împăratului Franz Josef. Aceasta a început încă din seara precedentă a zilei de 18 august, când în piața centrală a stațiunii au fost trase 24 de salve de tun, iar apoi pe fondul muzical creat de fanfara militară a regimentului a avut loc retragerea cu torțe din acea piață, până în zona cazarmei grănicerești.

A doua zi, încă de la ora 4 dimineața s-au tras succesiv alte 24 de salve de tun, apoi fanfara a intonat imnul național și în sunetul diferitelor marșuri s-a străbătut tot teritoriul stațiunii. La ora 9 a avut loc solemnitatea slujbei de la biserica catolică și la terminarea acesteia serviciul divin și intonarea unui Te Deum la biserica ortodoxă. Alaiul compus mai ales din militarii din stațiune și din trupele sosite special pentru această solemnitate, s-au deplasat apoi spre noul hotel Franz Josef (Franz Josef Hof) la temelia căruia urma să fie depusă o casetă din alamă ce adăpostea câteva obiecte. Deplasarea a avut loc purtându-se steaguri desfășurate și acea casetă de alamă. În fața cafenelei s-a adunat toată mulțimea și în prezența ofițerilor superiori și a funcționarilor cameralei s-a așteptat sosirea comandantului militar general al Banatului. La hotel, muncitorii constructori erau postați pe ambele părți ale coridorului și pe trepte, iar în holul central era suita oficialităților. Garda de onoare a

⁴² *Ibidem*, doc.8475/1862, f.11,12

⁴³ *Ibidem*, doc.8190/1864, f.5v

⁴⁴ Principele Radu al României, *Povestea castelului Peleş*, Curtea Veche Publishing, București, 2017, f.60

⁴⁵ <http://www.architektenlexikon.at/de/1036.htm>

⁴⁶ Dorin Bălțeanu, *Herculane-arc peste timp- volumul 3*, Editura Info, Craiova, 2017, f.141

⁴⁷ S.J.A.N Timiș, Fond *Comandamentul General Bănățean*, inv.1740, dosar 70/1864, f.59 și f.66

⁴⁸ *Ibidem*, f. 139-140

⁴⁹ S.J.A.N Caraș-Severin, Fond *Regimentul de graniță nr.13 româno-bănățean Caransebeș*, inv.53, reg.231/1865, f.252v

⁵⁰ <https://www.architektenlexikon.at/de/1001.htm>

⁵¹ S.J.A.N Timiș, Fond *Comandamentul General Bănățean*, inv.1740, dosar 70/1864, f.22v

⁵² *Ibidem*, f.23v

mărșăluit însoțită de fanfară în fața hotelului unde era adunată și mulțimea de simpli privitori; preotul catolic a sfințit cutia metalică, iar un înalt oficial austriac a citit cu voce tare documentul comemorativ și apoi l-a depus în cutia metalică, alături de planurile hotelului și de niște monede. Antreprenorul în construcții Franz Görner a bătut cu ciocanul de 3 ori capacul cutiei și în sunetul unei salve de tun și a unor focuri de armă, aceasta este depusă în fundația clădirii. La ora prânzului pentru 50 de reprezentanți ai oficialităților a fost organizat un dineu care a debutat cu toasturi pentru bunăstarea împăratului, a răsunat imnul național, iar toate acestea au fost salutate cu mare entuziasm de toți cei prezenți. În același timp și pentru muncitorii constructori a fost organizată o petrecere în aer liber cu muzică, dans și cântec până târziu în noapte. S-a făcut anunțul că Ministerul de Război a alocat suma de 150 de florini pentru această petrecere și a cinstit și pe toți ofițerii prezenți, iar cei ce aveau în arendă cafeneaua, măcelăria și ospătăria au oferit pentru militari găleți cu vin și carne de vită. Seara s-a încheiat în acordurile muzicale ale orchestrei din stațiune ce a cântat în piața centrală și apoi a avut loc retragerea cu torțe.⁵³

Din păcate caseta din alamă depusă la inaugurarea acestui hotel a fost foarte curând furată din locul unde era îngropată, iar după doi ani de căutări fără succes, Cancelaria aulică de la Viena a hotărât că nu mai este nevoie să se recreeze toate obiectele furate odată cu caseta, ci doar să se rescrie documentul comemorativ. Acesta urma să fie depus într-o altă casetă ce trebuia să fie coborâtă într-un spațiu de la baza fundației hotelului Franz Josef, spațiu care să ofere suficientă securitate.⁵⁴

Cazinoul (Salonul de cură), Bazarul și coridorul acoperit (ce făcea legătura cu hotelul Franz Josef) au fost construite în perioada 1862-1864.⁵⁵

Emanuel Munk, medicul balneolog al stațiunii Băile Herculane din acea perioadă, amintește în cartea sa apărută la Viena că la etajul întâi al hotelului Franz Josef, o galerie acoperită duce spre Salonul de cură dedicat sănătății și bucuriei (Saluti et Laetitia) și descrie acest salon după cum urmează: „În interiorul Salonului de cură ce trădează forma de bazilică într-un mod evident, nava mare - sală de concerte și conversație - amintește de cele mai vechi exemple ale Orientului; este un fel de decorație în mozaic în care

lambrisajele, pătratele, profilele arhitecturale ca piese ornamentale de umplură ale bolții, servesc la întărirea impresiei favorabile. Cele două nave laterale-cafenea și restaurant-și galeriile sunt formate din colonade dispuse în două șiruri suprapuse și din pereți de sticlă mobili. În spațiul din spate o tribună în formă de semicerc pentru orchestră și vis a vis de ea nava transversală sau sala mică cu fresce colosale servește în scopuri de distracție.”⁵⁶

Inaugurarea acestor construcții amintite mai sus a avut loc tot cu ocazia sărbătoririi zilei de naștere a împăratului, în data de 18 august 1864, respectându-se același program după care a avut loc și inaugurarea hotelului Franz Josef (parada militară însoțită de fanfară, serviciile religioase din bisericile catolică și ortodoxă, banchetul organizat în cinstea împăratului). Au participat înalte oficialități militare austriece și române (dar și mitropolitul Andrei Șaguna, care a donat bani astfel încât să acopere solda pe trei zile pentru soldații participanți la paradă, iar pentru fiecare din membrii fanfarei a donat 40 de creițari.⁵⁷

Și de această dată a fost conceput un document comemorativ, care a fost zidit la baza Cazinoului. Acest document consemna pentru posteritate realizările austrieților în stațiune începând cu anul 1822 și până în 1864: construcții (hoteli, pavilioane balneare, restaurante) enumerarea principalelor izvoare termo-minerale și compoziția chimică a acestora, prețurile și dotările camerelor din hotelurile existente, prețurile preparatelor gastronomice și a băuturilor servite turiștilor, dar și „frecvența” acestor turiști, apreciată ca fiind în medie de 3144 pe an, sezonul de cură desfășurându-se din luna mai până la sfârșitul lunii septembrie.⁵⁸

Austriecii au investit mult în dotarea elegantă a încăperilor Cazinoului, aducând de la Viena nu numai mobilier, oglinzi, candelabre, lămpi, ceasuri de perete⁵⁹, dar și meșteri tâmplari, tapițeri și ceasornicari, care să monteze cu cât mai mare rafinament toate acestea.⁶⁰

Biserica ortodoxă a fost construită tot în perioada 1862-1864 după planurile arhitectului Doderer.⁶¹ Pentru construcția acestei biserici precum și a Salonului de cură și Bazarului s-a alocat suma de

⁵³ S.J.A.N Caraș-Severin, Fond Regimentul de graniță nr.13 româno-bănățean Caransebeș, inv.53, doc.8475/1862, f.10v-12

⁵⁴ S.J.A.N Timiș, Fond Comandamentul General Bănățean, inv.1740, dosar 70/1864, f.13, 15, 16

⁵⁵ *Ibidem*, f.21

⁵⁶ Emanuel Munk, *Der Kurort Herkulesbad nächst Mehadia*, Viena 1871, f.32

⁵⁷ S.J.A.N Timiș, Fond Comandamentul General Bănățean, inv.1740, dosar 70/1864, f.43-47v

⁵⁸ *Ibidem*, f.21-24

⁵⁹ S.J.A.N Caraș-Severin, Fond Regimentul de graniță nr.13 româno-bănățean Caransebeș, inv.54, dosar 410/1865, f.247-254

⁶⁰ *Ibidem*, f.8-12

⁶¹ *Ibidem*, inv.53, reg.222/1862, f.179 și f.260

20440 florini și 44 crăițari ⁶², iar pentru decorarea ei și a Cazinoului s-a apelat la pictori și meșteri aurari.

Karl Jobst (1835-1907) pictor decorativ vienez⁶³ a realizat nu numai picturi pentru biserica ortodoxă din Băile Herculane ci și pentru sala mică a Cazinoului (Salonul de cură). Clădirea cazinoului există și în prezent, iar această sală se află la etajul cazinoului; picturile în tehnică frescă sunt 5 la număr, reprezentând personaje mitologice: Lede, Acteon, Iphigenia, Europa și Callisto. În anul 2008, aceste picturi încă existau și au fost fotografiate de către dl. Dorin Bălțeanu căruia îi mulțumesc și pe această cale pentru colaborare. (Fig. 1-5)

Pentru aceste lucrări murale pictorul adeverește în scris în data de 15 iunie 1865 primirea sumei de 920 florini (420 florini pentru biserică și 500 florini pentru Cazinou).⁶⁴

De asemenea pictorul Karl Jobst a confirmat în scris primirea la Herculane în data de 12 iulie 1865 a sumei de 320 florini, ce răsplăteau pictarea a 32 de panouri ornamentale aflate la cupola de stejar a Salonului de cură.⁶⁵

Meșterului aurar Anton Jungniks i s-au trimis tot din partea Comandamentului Regimentului pe adresa Direcțiunii Academiei de Geniu din Znaim, suma de 750 de florini pentru participarea la lucrări realizate la biserica ortodoxă.⁶⁶

Karl Gutsch (1840-1888) pictor vienez a participat și el la pictarea bisericii ortodoxe din Herculane, primind în octombrie 1864 suma de 500 de florini, drept avans pentru realizarea a 32 de picturi în ulei pe pânză pentru iconostasul acesteia.⁶⁷ La finalizarea picturilor, în octombrie 1864, pictorul mai primește 100 de florini.⁶⁸

În concluzie, apreciez că la mijlocul sec. al-XIX-lea **grija autorităților militare austriece** pentru dezvoltarea stațiunii Băile Herculane era reală, încercând cu mijloacele posibile transformarea ei într-o stațiune care să rivalizeze cu stațiunile reprezentative pentru turismul balnear european din acea perioadă.

Grija autorităților civile române de astăzi pentru aceste edificii ? Lăsăm istoria să vorbească !

Picturile lui Karl Jobst din Salonul de argint al Cazinou-ului⁶⁹

Fig. 1 LEDE

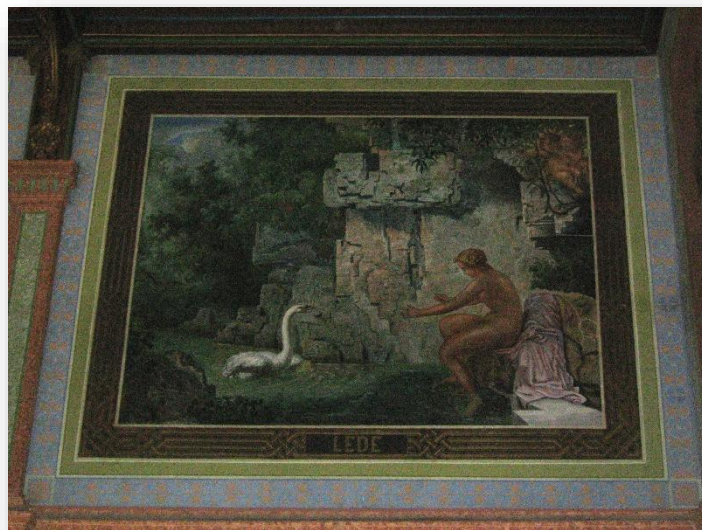

Fig. 2 ACTEON

⁶² *Ibidem*, reg.220/1861, f.156

⁶³ *Österreichisches Biographisches Lexikon* 1815-1950, vol.3, editat de Leo Santifaller, Graz, Köln, 1965, f.119

⁶⁴ S.J.A.N Caraș-Severin, *Fond Regimentul de graniță nr.13 româno-bănățean Caransebeș*, inv.54, dosar 410/1865, f.92-95

⁶⁵ *Ibidem*, f.333-337

⁶⁶ *Ibidem*, f.92-95

⁶⁷ *Ibidem*, dosar 381/1864, f.552-556

⁶⁸ *Ibidem*, dosar 410/1865, f.584-588

⁶⁹ Sursa fotografii: Dorin Bălțeanu, Băile Herculane

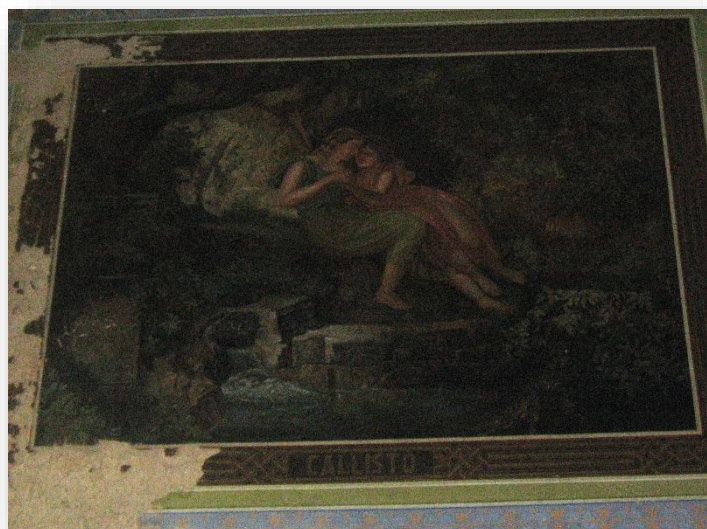
Fig. 3 IPHIGENIA

Fig. 4 EUROPA

Fig. 5 CALLISTO

Participarea d-lui Dorin Bălțeanu la întâlnirea cu Familia Regală, la Isverna, județul Mehedinți, în 25 aprilie 2024

Reprezentanții Casei Regale a României, Majestatea Sa Margareta și Alteța Sa Prințul Duda au fost întâmpinați cu flori la sosirea la pensiunea Steaua Munților din Isverna, jud. Mehedinți, de către patronul pensiunii, dl. Marian Balaci

Pe parcursul a trei zile, 25, 26, 27 aprilie 2024 reprezentanții Familiei Regale au efectuat câteva vizite în județul Mehedinți.

Traseul Regal a început în nordul județului în comun Ponoarele unde au vizitat un atelier de ii tradiționale și apoi la Isverna unde s-au întâlnit cu meșteri populari ai locului.

La întâlnirea de la Isverna a fost invitat și dl. Dorin Bălțeanu care în cărțile sale a descris și vizitele regale de la Băile Herculane, începând cu vizita regelui Carol I, în 1896, când s-a întâlnit în stațiunea de pe Valea Cernei cu împăratul Franz Iosef și Alexandru I, regele Serbiei, continuând cu vizita regelui Carol al II-lea din 1933, cu ocazia dezvelirii bustului regelui Ferdinand I, Întregitorul și cu vizitele regelui Mihai cu colegii săi de clasă palatină, din 1936 și 1938.

Întâlnirea d-lui Dorin Bălțeanu cu Majestatea Sa Margareta, custodele Coroanei regale și Alteța Sa Prințul Duda, a avut loc joi, 25 aprilie 2024 la pensiunea Steaua Munților din Isverna, unde reprezentantul Familiei Regale în Mehedinți, dl. Noel Negrea și proprietarul pensiunii, dl. Marian Balaci au făcut prezentările de rigoare.

Dl. Dorin Bălțeanu a oferit cadou familiei regale, volumele I și II ale cărții *"Herculane – arc peste timp"*

în care sunt prezentate vizitele regale la Băile Herculane

Dl. Dorin Bălțeanu, invitat la întâlnirea cu reprezentanții familiei Regale de la Isverna, jud. Mehedinți a oferit Înălților Oaspeți cadouri, volumele I și II ale cărții *"Herculane – arc peste timp"*, medalia omagială cu chipul regelui Mihai emisă cu ocazia celei de-a doua ediție a Simpozionului Internațional *"Herculane – arcade în timp"*, când s-au aniversat 80 de ani de la vizita regală, precum și mapa cu programul simpozionului. Stop cadru videoreportaj TVR Craiova.

De asemenea, Familia Regală a primit de la autorul cărții și medalia omagială emisă cu ocazia celei de-a doua ediții a Simpozionului Internațional *"Herculane – arcade în timp"* când s-au aniversat 90 de ani de la vizita regelui Mihai la Băile Herculane.

În același timp, Înălții Oaspeți au primit invitația de a continua tradiția Familiei Regale de a vizita stațiunea Băile Herculane. Majestatea Sa Margareta, Custodele Coroanei a mulțumit pentru cadouri și a promis ca, în măsura în care Calendarul Regal va permite, va încerca să dea curs invitației.

Majestatea Sa Margareta, Custodele Coroanei Regale, în vizită la pensiunea Steaua Munților de la Isverna, a admirat frumoasele ii tradiționale de la Isverna, din zona montană a Mehedințiului

Cuplul Regal împreună cu dl. Marian Balaci a vizitat ultimul obiectiv din comuna Isverna, jud. Mehedinți, o moară pe apă, veche de 300 de ani

Familia Regală s-a întâlnit la Isverna cu ultimul fierar din comună

Popasul la Isverna s-a încheiat cu o vizită la moara pe apă din localitate, veche de 300 de ani și care este încă funcțională.

În timpul vizitei de la moară, reporterul Mihai Bădescu i-a luat un interviu d-lui Dorin Bălțeanu pentru postul de televiziune TVR OLTENIA, referitor la stațiunea Băile Herculane și potențialul turistic existent cât și despre cărțile *"Herculane – arc peste timp"* care oglindesc un patrimoniu istoric, peisagistic, balnear, arhitectural de excepție.

După vizitarea ultimului obiectiv de la Isverna o moară pe apă, Familia Regală și-a luat la revedere de la gazde, mulțumindu-le pentru lucrurile interesante spre vizitare și pentru cadourile primite și au plecat spre Drobeta -Turnu Severin

De la Isverna, reprezentanții Casei Regale au pornit spre Drobeta -Turnu Severin unde au vizitat cetatea Severinului reabilitată și s-au întâlnit la Palatul Culturii *"Theodor Costescu"* cu elevii olimpici ai județului.

Domogled, aprilie 2025

Brâncuși - 150

19 februarie 1876 – 19 februarie 2026

La 150 de ani de la nașterea marelui sculptor din Hobița Gorjului, anul 2026 a fost declarat prin lege "Anul Constantin Brâncuși"

Desigur că în 2026 vor avea loc o serie de evenimente culturale dedicate evenimentului, dar cea mai importantă manifestare culturală dedicată lui Constantin Brâncuși, o considerăm a fi cea desfășurată în ianuarie 2024, la Timișoara, unde o serie de instituții și-au conjugat într-un mod fericit eforturile pentru a organiza o expoziție de mare succes descrisă ca atare în mass - media națională și cea internațională.

Ca atare, am considerat oportun să redăm în revista "Domogled", reportajul "Brâncuși acasă" scris de Dorin Bălțeanu cu această ocazie, primul, de altfel scris de directorul revistei noastre în calitate de membru al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România (UZPR), reportaj postat pe site-ul uniunii.

DOMOGLED, februarie 2026

BRÂNCUȘI ACASĂ...

O oază de lumină într-un noian de întuneric

"Lumea poate fi salvată prin artă"
Constantin Brâncuși

Expoziția "Brâncuși: surse românești și perspective universale"
de la Muzeul Național de Artă din Timișoara,
un succes răsunător cu largi ecouri internaționale

"Timișoara capitală culturală europeană", și-a onorat la finalul programului, blazonul printr-un eveniment cultural unic în România care nu a mai avut loc și nu se știe când și dacă se va mai organiza vreodată la noi în țară, având în vedere anvergura și resursele solicitate.

Rod al unei fericite colaborări între Consiliul județean Timiș, Muzeul Național de Artă din Timișoara, Fundația Art Encounters, Institutul Francez din România, filiala Timișoara și Banca Transilvania, expoziția "Brâncuși: surse românești și perspective universale" s-a constituit în cea mai importantă

manifestare culturală dedicată marelui sculptor din ultimii 50 de ani.

Interesul publicului a fost uriaș. Cei peste 130.000 de vizitatori care au călcat pragul expoziției au dovedit apetența românilor pentru cultură, un domeniu din ce în ce mai vitregit în România mileniului al III-lea. Cozile formate la intrare, inclusiv în ultima zi, duminică, 28.01.2024, precum și numărul mare de amatori rămași fără bilet au demonstrat cu prisosință această tendință și, cu siguranță, că oricât de mult s-ar fi prelungit expoziția, numărul de bilete puse la vânzare ar fi fost insuficient.

Succesul expoziției a fost elogiat de mass - media în peste 70 de articole apărute în publicații internaționale, atât în importante reviste de specialitate, cum ar fi: THE ART NEWSPAPER, ARTTRIBUNE, IL GIORNALE DELL'ARTE, LES JURNAL DES ARTS, cât și în prestigioase cotidiane: THE NEW YORK TIMES, LE MONDE, LE FIGARO, FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, etc.

Opere de artă de valoare excepțională au fost aduse pentru expunere de la Muzeul Național de Artă Modernă, Centrul Georges Pompidou din Paris, Galeria Tate din Londra, Muzeul Național de Artă al României, Muzeul de Artă din Craiova, Fundația Guggenheim din Veneția.

Miercuri, 24.01.2024, zi de Sărbătoare Națională, pe la ora 15,00, am ajuns cu trenul în capitala Banatului, cu mari emoții și speranța de a reuși să intru la marea expoziție de la Muzeul de artă.

Speram ca în atâtea luni câte au trecut de la deschiderea din 30.09.2023, a fost timp suficient să se perinde toți cei care și-au dorit să vadă expoziția. Totodată, fiind ultimele zile ale expoziției, credeam eu că nu va mai fi așa înghesuială. Dar emoțiile m-au cuprins, atunci când m-a sunat prietenul meu Nicu Șușară din Bănia care ajunsese cu autobuzul pe la ora 12,00 în Timișoara. Eram în tren și mă gândeam "Ce-o face Nicu, o fi intrat la expoziție?", când, pe la ora 13,00, sună telefonul. Era chiar el. Mă suna să-mi spună că în fața lui mai sunt 50 de persoane care n-au mai apucat bilet de intrare, dar că el va rămâne în Timișoara până când va reuși să intre.

Am ajuns pe la ora 15,30 la Muzeul de artă din Timișoara. Nu era mai nimeni la intrare, doar cei de la control care anunțau că nu mai sunt bilete.

Aducându-mi aminte că tocmai ce primisem legitimația de ziarist profesionist de la Uniunea Ziaristilor Profesioniști din România, cu D-zeu înainte am intrat, am scos legitimația și le-am explicat că vin tocmai de la Băile Herculane să văd expoziția. Doamna de la intrare a studiat cu atenție legitimația după care m-a invitat să intru:

Poftiți!

O călătorie unică în universul lui Brâncuși!

Obiectele au fost expuse conform dorințelor marelui sculptor. Întuneric complet, jaluzele negre, pereți tapetați în negru și, în acest univers întunecat, răsar pete de lumină, operele brâncușiene, călăuze spre spiritualitate, spre absolut.

- **Brâncuși și esența zborului**

"Toată viața nu am căutat decât esența zborului. Zborul, ce bucurie!"

Constantin Brâncuși

"Pasărea în văzduh" marchează începutul artei moderne

Esența zborului l-a fascinat pe Brâncuși, încercând s-o surprindă, după îndelungi încercări, șlefuid și simplificând formele.

A căutat să se desprindă de îngrădirile canoanelor sculpturii clasice și după numeroase căutări (peste treizeci de versiuni), din mâinile artistului a ieșit *Pasărea în văzduh*, lucrare ce poate fi considerată începutul artei moderne.

Suplă, alungită ca o navă, *Pasărea în văzduh* parcă se pregătește să-și ia zborul.

Lucrarea a fost cumpărată de artistul fotograf Edward Steichen cu suma de 600 dolari, după care, în 1926, a fost trimisă în S.U.A. spre a fi expusă alături de alte obiecte de artă. Ajunsă la Vama S.U.A., vameșii nu au recunoscut lucrarea ca operă de artă,

scutită, deci de taxe vamale, ci mai degrabă au considerat-o un obiect de uz gospodăresc sau de uz spitalicesc.

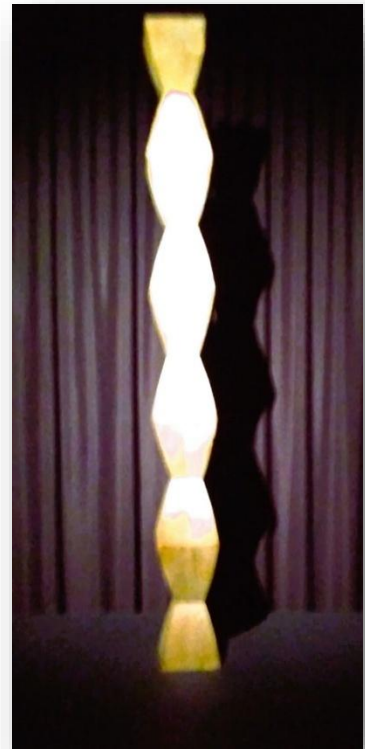
Brâncuși a intentat o acțiune în justiție și, după doi ani de procese, "Unchiul Sam" a fost convins. Judecătoria i-au dat dreptate artistului.

Hotărârea instanței judecătorești americane poate fi considerată ca o recunoaștere oficială a momentului de început al artei moderne.

- **Brâncuși în căutarea infinitului**

"Coloana fără sfârșit este ca un cântec etern care ne duce spre infinit, dincolo de orice durere și bucurie superficială"

Constantin Brâncuși

Coloana fără sfârșit

Coloana fără sfârșit a fost confecționată în atelierul artistului până în 1916 – 1917 din lemn de stejar cu forme romboide care se repetă la nesfârșit și a fost precursora Coloanei infinite montată în anul 1938 în Ansamblul monumental din Târgu – Jiu, având o înălțime de 30 m.

Comentariul prezentat lângă lucrare menționează asemănarea cu *"stâlpii ciopliți din cimitirele românești"* precum și intenția artistului de a evoca *"ascensiunea, transcendența, părănd a transgresa spațiile într-o comuniune între pământ și spațiile celeste"*

- **Brâncuși în căutarea misterului feminin**

Domnișoara Pogany, o "madonă a timpurilor moderne"

Dornic să pătrundă esența chipului feminin, Brâncuși lucrează mai bine de 20 de ani la lucrarea *Domnișoara Pogany*, căutând armonia și puritatea liniilor, simplitatea formelor, elemente definitorii la această lucrare.

Toate aceste căutări artistice s-au finalizat în anul 1913 printr-o operă de artă considerată de specialiști reprezentativă pentru marele artist, *Domnișoara Pogany* "madonă a timpurilor moderne".

Pictorița maghiară Margit Pogany pe care Brâncuși a cunoscut-o în 1911, a fost cea care l-a inspirat pe artist.

- **Sărutul, simbolul iubirii eterne**

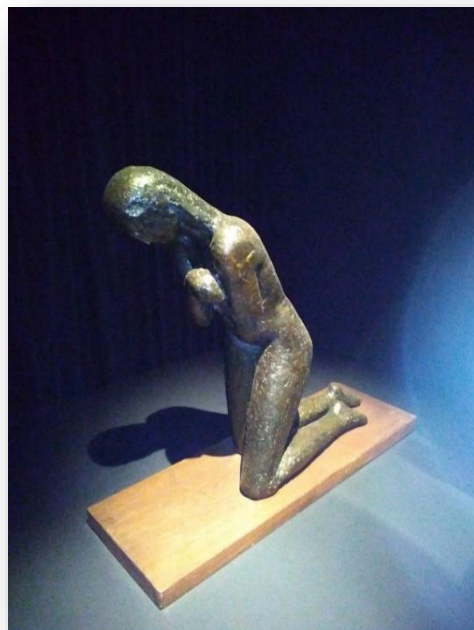

Realizată în piatră de marnă, în anul 1907, *Sărutul* este prima din cea mai lungă serie de lucrări ale artistului prin care se detașează total de influența lui Rodin.

Sărutul alături de *Cumințenia pământului* "marchează decizia radicală a sculptorului de a practica cioplirea fără a trece prin modelaj".

Lucrarea a fost integrată în Ansamblul monumental instalat în 1938 la Târgu Jiu.

Începând cu anul 1920, Brâncuși va folosi acest simbol al iubirii în corespondența lui de dragoste.

Rugăciune

Orgoliu – prima sculptură turnată în bronz în anul 1905. Lucrarea face parte din patrimoniul Muzeului de Artă Craiova.

Din întinericul sălilor, operele lui Brâncuși ies la iveală ca un strigăt de descătușare, ca un zbor spre absolut (*Pasărea în văzduh, Coloana fără sfârșit*), cu blândețea, simplitatea, puritatea formelor pure, esențiale (*Domnișoara Pogany, Rugăciune, Capul primului pas*).

Așa l-am cunoscut pe Brâncuși în lumea operelor sale. Trebuie să mărturisesc că primul contact cu universul brâncușian, a fost chiar în atelierul lui din Centrul Cultural George Pompidou din Paris. Acolo, într-o lume străină, departe de țară, mi s-a părut totul puțin stingher. Un univers al lui, menit să-i aline dorul de plaiurile natale, de lumea eternă a satului românesc.

Odată cu această expoziție, aș putea spune că am intrat cu adevărat în universul creației marelui artist. Acum i-am simțit trăirile, căutările, zborul.

Prin complexitatea și, totodată, simplitatea operelor sale, Brâncuși ne pune față în față cu noi înșine, ne face să medităm la rostul nostru pe acest pământ, la ce e frumos și ce urât, ce e bine și ce e rău. Dar, mai ales, ne îndeamnă să medităm la *dorul de țară*, dorul de locul în care ne-am născut. Și tot el, olteanul plecat pe jos la Paris ne dă acea definiție a dorului de țară, a dorului de noi înșine, definiție care ne pune pe gânduri și ne înfioară:

"Patria mea este pământul care se-nvârtește, briza vântului, norii care trec"

În ultimele sale clipe, înainte de marea trecere, spunea: *"Mor cu sufletul neîmpăcat ca voi putrezi în pământ străin.."* (16 martie 1957)

Dorul de țară este un sentiment pe care nu-l poți defini prin cuvinte, așa cum nu poți defini prin cuvinte operele lui Brâncuși, versurile eminesciene, poezia lui Nichita Stănescu, rapsodiile lui George Enescu pentru că toate acestea sunt surse de vibrații superioare cu care rezonzi sau nu.

Dincolo de neajunsurile vremurilor noastre și a traiului de zi cu zi, dincolo de neprinderile noastre, de individualism și aroganță, de ură și violență, ne unește un cuvânt unic pentru toate limbile pământului: DORUL. Dorul de noi înșine, de-ai noștri predecesori, dorul de moralitate, dorul de adevăratele valori.

Acest DOR ne-a mânat să luăm cu asalt Muzeul Național de Artă din Timișoara, să-l vedem pe Brâncuși, din nou acasă.

Ne era dor de Brâncuși!
Acest dor ne unește!

BRÂNCUȘI NE UNEȘTE!

Pentru inspirația de a încheia programul *"Timișoara – capitală culturală europeană"*, cu un eveniment cultural de valoare mondială, pentru eforturile de a aduna și expune operele lui Brâncuși împrăștiate pe meridianele lumii și de a asigura accesul unui număr neașteptat de mare de vizitatori, organizatorii, începând de la conducători de instituții și continuând cu muzeografi, supraveghetorii și tot personalul implicat în această amplă manifestare culturală, merită toate felicitările și gratitudinea noastră.

Fotografii: Dorin Bălțeanu, 24.01.2024

Dorin Bălțeanu,
Membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din
România (UZPR)
25.01.2024, Timișoara

**„ȚINUTUL CERNEI. ISTORIE ȘI FRUMUSEȚE” –
 PREZENTAT LA UZPR
 FILIALA „VALERIU BRANIȘTE” DIN TIMIȘOARA**

Imagine cu stațiunea Băile Herculane amplasată pe Valea Cernei, străjuită de Munții Mehedinți și Munții Cernei.

În cadrul activității de luni, 8 aprilie 2024, Filiala UZPR „Valeriu Braniște” Timișoara, a fost înscrisă o întâlnire cu ziaristii și publiciștii celor 2 reviste din județul Caraș Severin, revista „Cronica Mehadiiei” din Mehadia și „Domogled”, revista Cenaclului literar cu același nume din Băile Herculane. Invitați să participe au fost domnii Constantin Vlaicu din Mehadia, Dorin Bălțeanu, Trifu Pervulescu și Iacob Sârbu din Băile Herculane, acțiunea având ca temă reflectarea istoriei și frumusețelor acestui minunat ținut al Cernei în publicistică.

Cu regretul că, din motive obiective, responsabilitățile celor 2 reviste, d-nii Const. Vlaicu și Dorin Bălțeanu nu au putut participa fizic, ei au fost supliți de către ceilalți invitați, de materialele scrise trimise și de cele video, aducând în fața celor prezenți dovada că, revistele promovează în paginile lor istoria bogată a Văii Cernei și împrejurimilor, frumusețile mirifice ale unor locuri unice, în care arhaismul și modernitatea timpului se fac simțite la tot pasul, iar miraculoasele ape termale îți tămăduiesc trupul.

Materialul trimis de d-l Constantin Vlaicu, redactor-șef al revistei „Cronica Mehadiiei” a avut titlul „Mehadia și Băile Herculane, congruențe istorice și jurnalistice – de la cronicile de ieri la creațiile jurnalistice de azi: publicațiile „Vestea” și „Cronica Mehadiiei”, din care aflăm că, revista, începând din anul 2021, este continuatoarea de drept a revistei „Vestea”, care timp de 14 ani, prin colegiul său de redacție în frunte cu scriitorul Nicolae Danciu Petniceanu, a promovat în articolele tipărite, date, informații despre istoria multimilenară și cultura acestor locuri, despre existența unor vetre de locuire umană neîntreruptă din vremuri îndepărtate. Mehadia s-a aflat de-a lungul timpului în zona de confluență și de confruntare totodată, între 2 mari civilizații – Orientală și

Occidentală. Este amintită cea dintâi preocupare de a consemna istoric fapte, evenimente, aparținând acestor ținuturi, de către întâiul editorialist și istoric al Banatului, Nicolae Stoica de Hațeg, care a avut o contribuție importantă la cunoașterea culturii, vieții spirituale, tradițiilor și întâmplărilor petrecute aici. Arealul Mehadiiei a fost asociat la început cu Băile Herculane, care aparțineau administrativ de Mehadia, numindu-se la un moment dat până la cucerirea austriacă „Băile Mehadiiei”. Stațiunea Băile Herculane a fost numită de romani „AD AQUAS HERCULI SACRAS AD MEDIAM”

O personalitate importantă, care și-a pus amprenta asupra istoriei acestor locuri a fost gen. Nicolae Cena din Mehadia, fondatorul Muzeului de istorie din Băile Herculane și primul director al stațiunii după instalarea administrației române în anul 1919, dar și preotul de la biserica din Mehadia, Coriolan Buracu, mare patriot, luptător pentru unire, drepturi sociale și naționale pentru românii din Imperiul Habsburgic.

D-l Const. Vlaicu amintește în materialul său și despre legătura dintre cele 2 localități, despre colaborarea cu dl. Dorin Bălțeanu, Directorul revistei „Domogled”, efortul comun pentru descoperirea și valorificarea întregul potențial uman, cultural-artistic și turistic, acest potențial, fiind practic, inepuizabil. Au fost multe proiecte pentru valorificarea lor, unul – publicarea lucrării „Mehadia turistică”, prin contribuția administrației locale și a domnilor Dorin Bălțeanu, prof. Gruia Cinghiță, redactor-șef atunci a revistei „Vestea” și a scriitorului Nicolae Danciu Petniceanu.

Domnul Trifu Pervulescu a prezentat în cadrul activității un material bogat ilustrat cu titlul „Băile Herculane, ținutul mirific de lângă izvoare, trecut și vremuri viitoare”, scoțând în relief frumusețea ținutului, faptul că aceste locuri sunt binecuvântate de Dumnezeu și se află sub protecția divinităților, a lui Hercules, a trecut în revistă numele multor personalități române și străine, care au poposit pe aici, și multe informații despre Regimentul de graniță. În cei 104 ani de existență, acesta a dat 25 de gen. peste 200 de ofițeri și subofițeri, pentru fapte de vitejie, drapelul regimentului și grănicerii au fost răsplățiți cu ordine și medalii. Pe una din panglicile drapelului era scris „A lui Romulus vitejie, peste noi, români, să fie”, panglică ce se află la muzeul din Viena. Toate informațiile au fost însoțite de hărți, fotografia unor personaje, ilustrații urbane și peisagistice.

Despre revista de cultură „Domogled” din Băile Herculane a vorbit Constanța Sylvia Hârceagă, colaboratoare, de la înființarea ei. Prin grija colegiului de redacție, revista promovează și susține ambițioase proiecte prin care să aducă în atenție importanța stațiunii, evenimente din trecutul său de glorie, personalitățile importante care au contribuit la dezvoltarea ei, personalități ale vremii care au vizitat aceste fantastice ținuturi cu o istorie multimilenară, oameni care aparțin acestor locuri și care prin

activitatea neobosită și opera lor, și-au pus amprenta asupra dezvoltării culturale, economice, social-politice și religioase, ne-au lăsat o valoroasă moștenire, un tezaur de informații din cele mai variate domenii. Articolele publicate în revistă, informează cititorii că, stațiunea Băile Herculane este cea mai veche stațiune din țară, are aproape 2 000 de ani, și una dintre cele mai vechi din Europa, izvoarele epigrafice, datând din anul 153 e.n. când apele termale au fost valorificate de romani.

D-l Dorin Bălțeanu, ghid și muzeograf, s-a preocupat de istoria stațiunii, punând accent pe perioada sa de înflorire sub administrația austriacă, atunci când Băile Herculane erau cunoscute în întreg Imperiul Austro-Ungar, iar regii și reginele se întâlneau aici la diferite evenimente sau petreceau sejururi, precum împărăteasa Sisi.

Pagini de istorie veche au fost prezente în revista „Domogled”, amintind de Hercules - mit și adevăr, expediția lui Osiris, faraonul Egiptului, în aceste ținuturi și luptele date aici pe văile Cernei, înfruntarea atlantiților Seth, Joe și Hercules, prezentate în scrierile antice ale lui Neviu, Asius, Stațiu, Valeriu Flaccus. Au fost descrise și istoria localităților Topleț, anticul oraș Tartessos, a Băii de Aramă, vechiul Chalcis.

Frumusețile acestor locuri sunt prezente mereu în revistă, printr-un număr important de materiale publicistice, care vorbesc despre traseele turistice, flora și unicatele endemice care se găsesc în acest climat cu influență submediteraneană.

Imagini de pe Valea Cernei, stop-cadru din videoclipul „Pe urmele lui Hercules” autor Ștefan Ristache, autorul proiectului Dorin Bălțeanu

Nu demult, d-l Dorin Bălțeanu a reușit împreună cu echipa sa, să înscrie pe agenda Ministerului Turismului în plan național, dar și pe cea a turismului european, rutele: „Pe urmele lui Hercules” și „Pe urmele împărătesei Sisi”, aceasta din urmă fiind și vizionată în cadrul activității, precum și ruta lansată anul trecut în cadrul celei de-a șasea ediții a simpozionului „Herculane – arcade în timp” și anume „Herculane pe aripi de vals”.

Dar și poezia este prezentă, pentru că ținuturile acestea sunt o sursă de inspirație pentru toți artiștii. O dovadă în acest sens, cărțile de poezie „Poemele Cernei” și „Antologia poemelor Cernei”, autor Constanța Sylvia Hârceagă, care citește câteva din creațiile sale dedicate Văii Cernei.

Domnul Iacob Sârbu este prezent la Timișoara la sala de expoziții „Galeria 5”, cu colecția sa particulară de ilustrate, care prezintă istoria Băilor Herculane în diferite perioade de timp, unele fiind unicate. Despre activitatea de colecționat, pasiunea sa și „comoara” pe care o prezintă în aceste zile publicului timișorean a vorbit în cadrul întâlnirii noastre.

A fost o activitate care a îngemănat mai multe forme de exprimare artistică; film, carte, lectură, recitare, toate pentru a zugrăvi minunatul ținut al Cernei cu ceea ce are mai vechi și mai frumos, dar și cu perspectivele dezvoltării viitoare.

Constanța Sylvia Hârceagă

Membru Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România
 Filiala „Valeriu Branîște” din Timișoara.

Mehadia și Băile Herculane, congruențe istorice și jurnalistice - de la cronicile de ieri la creațiile jurnalistice de azi: publicațiile „Vestea” - „Cronica Mehadiei” și „Domogled”

Apărută din dorința de a continua o mai veche tradiție gazetărească, publicația „Cronica Mehadiei”, editată la Mehadia începând cu anul 2021, este continuatoarea de facto a publicației „Vestea”, care anterior, timp de 14 ani, a menținut vie această preocupare prin intermediul unui grup de editori și animatori culturali, în frunte cu scriitorul Nicolae Danciu Petniceanu. Vatră umană cu o cultură și istorie milenară, Mehadia a acumulat de-a lungul existenței sale numeroase episoade, bună parte dintre ele cu substrat de natură epică, multe împovărate de elemente tragice atribuite zbuciumului istoric, Mehadia fiind, după cum se cunoaște, în zona de confluență și confruntare a celor două mari civilizații: orientală și occidentală. Din păcate, numeroase dintre aceste momente istorice au rămas întipărite doar în memoria disolubilă a spațiului, fără a beneficia de o transmitere narativă cronologică palpabilă către posteritate. O primă preocupare, oarecum timpurie de consemnare cronologică, aparține însă protopopului Mehadiei, Nicolae Stoica de Hațeg, căruia îi datorăm cunoașterea a unei bune părți din istoria Mehadiei, datorită scrierii sale de la 1829 - „Cronica Mehadiei și a Băilor Herculane”. Dedicarea și preocuparea cronicărească a lui Nicolae Stoica de Hațeg, pe lângă faptul că aduce posterității un beneficiu neprețuit istoriei, culturii, tradiției, a vieții spirituale a acestor meleaguri, el poate fi considerat primul editorialist al Mehadiei și al Băilor Herculane, cel care a creat o trainică conexiune temporală în jurul acestei îndeletniciri, având în vedere că ea continuă și azi la Mehadia, precum și la Băile Herculane, prin cele două publicații: „Cronica Mehadiei” și „Domogled”.

Arealul Mehadiei a fost încă din zorii istoriei sale asociat cu cel al băilor de la Herculane, atât datorită apartenenței administrative a băilor de Mehadia, până la cucerirea austriacă - ele numindu-se „Băile Mehadiei”, cât și datorită moștenirii de la cuceritorii romani, întemeietorii ai termelor, care le-au numit AD AQUAS HERCULI SACRAS AD MEDIAM - Ad Mediam, fiind denumirea dată de romani așezării de azi a Mehadiei. Ca urmare a tuturor acestor considerente și a stării de fapt, respectiva asociere s-a împământenit în timp, astfel că mare parte dintre valorile spirituale și culturale au fost împărtășite, aidoma comuniunii existenței celor două istorice vetre umane: Mehadia și Băile Herculane.

În acest context putem remarca importante personalități locale, care au desfășurat acțiuni și activități ce au avut ca efect imprimarea unei evoluții comune a fondului cultural-spiritual al celor două localități.

- **Nicolae Stoica de Hațeg**, protopopul și cronicarul Mehadiei și al Băilor Herculane, care prin lucrarea sa a asociat, într-un mod considerat firesc, cele două areale umane și a demonstrat unitatea lor istorică, culturală și spirituală.

- **Generalul Nicolae Cena**, fiu al Mehadiei, fondator al Muzeului de istorie din Băile Herculane, care astăzi îi poartă cu multă recunoștință numele, Nicolae Cena fiind și primul director al stațiunii, odată cu instalarea administrației românești în perioada ulterioară destrămării Imperiului.

- **Preotul Iosif Coriolan Buracu**, una dintre cele mai puternice personalități a Banatului Montan, luptător pentru unitatea națională, căruia, noi cei din Mehadia, îi datorăm o deosebită recunoștință pentru întreaga sa activitate desfășurată ca preot la Mehadia, în anii zbuciumați din preajma Marii Uniri și câtorva dintre lucrările sale: „Muzeul General Nicolae Cena în Băile Herculane” și „Cronica Mehadiei” (1924); „Heracle, Hercules, Iovan Iorgovan și Băile Herculane” (1924); „Din istoria Banatului de Severin” (1932).

Publicația „Cronica Mehadiei”, la fel cum și publicația „Vestea”, amintită mai sus, prin conținutul și profilul lor publicistic, au menținut și continuat această vie legătură.

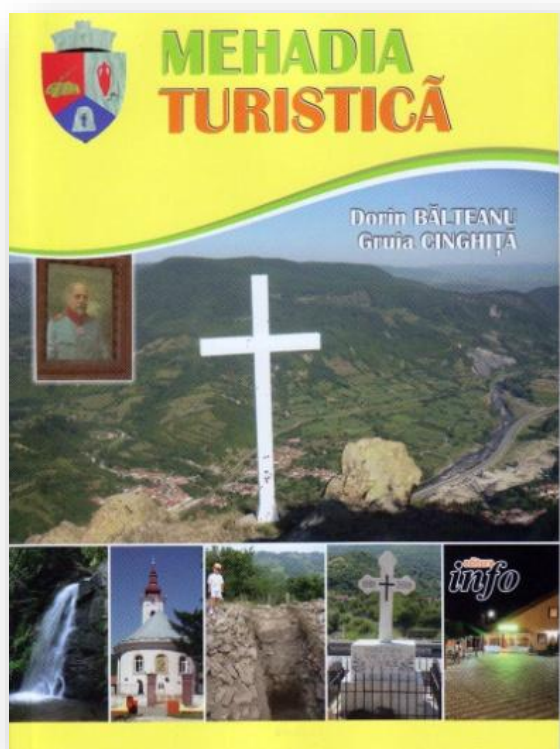
Rămânând în același registru, referindu-ne la prezent, putem constata din nou, păstrarea și chiar consolidarea acestei legături prin conexiuni interumane, afișate pe diverse planuri, care prin eforturi comune au urmărit în permanență descoperirea și apoi valorificarea întregului potențial uman, cultural-artistic, și nu în ultimul rând, turistic. Punerea în valoare a potențialului turistic este justificată de statutul de stațiune al Băilor Herculane, însă și al Mehadiei, care recent a obținut titlul oficial de stațiune turistică de interes local.

Această relație prin intermediul factorului uman, este cultivată astăzi, în special prin domnul Dorin Bălțeanu, în prezent director al revistei „Domogled” ce apare la Herculane, domnia sa fiind prezent la toate manifestările noastre de la Mehadia, de la simpozioane, colocvii, până la diverse evenimente ocazionate de comemorări, aniversări, dezveliri de placi memoriale sau monumente.

În același timp, domnul Dorin Bălțeanu, este și un proeminent promotor cultural al Băilor Herculane, organizând în stațiune o seamă de manifestări, unele dintre ele cu caracter periodic, de o înaltă ținută și valoare pentru promovarea comună a acestui areal. În același scop, oficialități locale, profesori, oameni de cultură, redactori ai publicațiilor din Mehadia, au fost prezenți la multe dintre manifestările desfășurate la Băile Herculane, toate acestea fiind evocate în

publicațiile locale editate atât în Băile Herculane, cât și în Mehadia.

Ca rezultat al acestei colaborări, au luat naștere mai multe proiecte comune, altele sunt gândite și creionate pentru viitor, potențialul realizării lor în continuă asociere fiind practic unul nelimitat. Dintre proiectele finalizate, vreau să amintesc reprezentativ doar unul, cel din care a rezultat publicarea lucrării „Mehadia turistică”. La îndeplinirea lui au participat, alături de administrația locală a comunei Mehadia, inginerul Dorin Bălțeanu, profesorul Gruia Cinghiță, redactorul șef al publicației „Vestea”, din acea vreme, și scriitorul Nicolae Danciu Petniceanu.

Aprofundând puțin acest context, aș dori să subliniez rolul major jucat de scriitorul Nicolae Danciu Petniceanu în viața culturală a Mehadiei în perioada anilor 2005-2020, dinamica ei funcționând strict sub auspiciile sale. Cu sprijinul autorităților și instituțiilor locale, toate aceste strădanii conjugate au construit și pus în funcțiune angrenajul acestei veritabile emulații spirituale derulate la Mehadia în aceeași perioadă. Ca jurnalist, trebuie să amintesc și faptul că lui Nicolae Danciu Petniceanu i se datorează fondarea în anul 2006 a revistei „Vestea”, care apare în tipar, neîntrerupt, timp de 14 ani. Având în vedere toate aceste considerații, nu cred că greșesc alăturând personalitatea lui Nicolae Danciu Petniceanu, celor trei importante personalități ale Mehadiei, amintite anterior.

Ca o concluzie, din toate cele arătate, reiese faptul că dezvoltarea unei comunități, indiferent de dimensiunea ei, depinde în mare măsură de potențialul său uman, de calitățile morale și intelectuale ale membrilor săi. Din fericire, Mehadia și Băile Herculane nu au dus lipsă de asemenea valori, care au reușit să păstreze și să promoveze patrimoniul cultural, inclusiv să creeze noi valori cu același potențial de exprimare. În rândul unor asemenea creații putem așeza și pe cele jurnalistice de azi, a căror capacitate de a sprijini progresul comunității și a valorifica întreg potențialul său creator, este una de netăgăduit, care va perpetua și consolida neîntrerupt istorica conexiune a celor două înrudite comunități.

Constantin VLAICU,
 redactor șef publicația VESTEA, redactor șef adjunct
 CRONICA MEHADIEI,
 membru UZPR, Caraș Severin

16.12.2012, lansarea cărții „Mehadia turistică” la Liceul tehnologic „Nicolae Stoica de Hațeg” din Mehadia

Primul festival de muzică folk în stațiunea de pe Valea Cernei PODUL DE FO(L)K de la Băile Herculane

Vineri, 19 septembrie 2025 și sâmbătă, 20 septembrie 2025, între orele 17,00 – 22,00, Asociația Culturală "FLORI DE FÂN" a organizat prima ediție a Festivalului de muzică folk "PODUL DE FO(L)K", la sediul asociației din str. Castanilor nr. 24.

La festival a participat: Dan Vană, Calafat, Corina și George Nica, Brașov, Mihaela Stoica, Giurgiu, Adrian și Cristian Ilie din Timișoara, Iulia Bădulescu, Pitești Florin Giukin (KASY), Moldova Nouă și Vlad Părău (#SIMPLU FOLKIST) din Sibiu,

Începând cu anul 2022, Asociația Culturală "FLORI DE FÂN" promovează, în premieră, muzica folk la Băile Herculane, creând la Casa de la Podu' Roșu, acolo unde se află Colecția etnografică "TRADIȚIE ÎN EXPOZIȚIE".

De-a lungul ultimilor ani, au fost invitați să cânte pe pridvorul Casei de la Podu' Roșu, artiști interpreți începând cu Vlad Părău din Sibiu, un iubitor al stațiunii de pe Valea Cernei, împreună cu care s-a început și s-a continuat această activitate și continuând cu Maria Magdalena Dănăilă din Galați și Adrian Ilie din Timișoara.

Timp de două zile, Casa de la Podu' Roșu din Băile Herculane a fost locul de întâlnire a iubitorilor muzicii și poeziei de calitate, devenind o adevărată oază de muzică bună, de suflet, de liniște și bucurie atât pentru localnici cât și pentru turiștii veniți la odihnă sau tratament și care se feresc de decibelii zgomotoși ai teraselor din apropiere.

Deși nu a beneficiat de o mediatizare corespunzătoare a festivalului, resursele financiare fiind limitate, curtea Casei de la Podu' Roșu, într-un decor rustic, s-a dovedit a fi neîncăpătoare pentru publicul spectator care a ținut să fie prezent la eveniment, ocupând băncuțele și butucii puși la dispoziție de gazde, iar cei care nu au mai avut loc au ținut să urmărească spectacolul stând chiar și - n picioare

Publicul spectator a umplut curtea mică a Casei de la Podu' Roșu, str. Castanilor nr. 24.

A fost un adevărat regal de muzică bună și poezie, artiștii interpreți oferind publicului spectator piese muzicale îndrăgite atât din repertoriul propriu cât și din cel național și internațional.

Festivalul a fost deschis de **Dan Vană**, Directorul Muzeului de artă din Calafat care a interpretat piese muzicale de mare sensibilitate prezente și pe DVD-ul pus la dispoziție doritorilor cu autograful de rigoare. Piesele de rezistență "*Steluțe în genele ei*" pe versurile lui Mircea Cărtărescu și "*Stea adusă de vânt*" pe versurile poetei Ana Blandiana, au entuziasmat întreaga asistență care a cântat refrenele împreună cu cantautorul îndelung aplaudat.

Dan Vană, Directorul Muzeului de artă din Calafat a interpretat piese muzicale de mare sensibilitate prezente și pe DVD-ul "*Stea adusă de vânt*" pus la dispoziție doritorilor cu autograful de rigoare

Mihaela Stoica din Giurgiu, o voce deosebită, amintind de Patricia Kaas și Joan Baez, a încântat asistența atât cu compozițiile proprii cât și cu cover-uri, ridicând efectiv publicul spectator în picioare cu celebrul "*Blowin' In the Wind*" al lui Bob Dylan sau cunoscutul "*Cântec pentru Charlie Chaplin*" al lui Victor Socaciu, dar mai ales cu cântecul evreiesc "*Cântec pentru pace*" care a răsunat cu putere din piepturile celor prezenți, Așa cum a declarat Mihaela Stoica, acest cântec își dorește să fie un mesaj puternic, de aici, de la Băile Herculane pentru întreaga lume.

Cred că nu greșim dacă am considera titlul acestui cântec "*Cântec pentru pace*" ca fiind motto-ul primei ediții a Festivalului de folk, "*Podul de fo(l)k*".

Prof. Mihaela Stoica din Giurgiu a ridicat asistența în picioare cu "*Cântec pentru pace*" adoptat de cei prezenți ca un mesaj al festivalului către întreaga lume

Astfel, în cele două zile, s-au prezentat în fața publicului spectator, rând pe rând și ceilalți artiști – interpreți invitați: **Corina și George Nica** din Vâlcele-Covasna care au avut o excelentă prestație artistică, asigurând, pe lângă participarea cu succes la eveniment,,și sonorizarea de calitate a festivalului, **Adrian și Cristian Ilie** din Timișoara care au interpretat, printre piese proprii și marele hit al formației Phoenix, "Andrii Popa", precum și "În umbra marelui URS" în memoria lui Nicu Covaci, **Iulia Bădulescu**, Pitești, **Florin Giukin** (KASY), Moldova Nouă.

Nu în ultimul rând, trebuie să-l menționăm pe **Vlad Părău** (#SIMPLU FOLKIST) din Sibiu, dar originar din Băile Herculane, cel care, cu multă stăruință, a dus la bun sfârșit ideea discutată cu câțiva ani în urmă cu familia Bălțeanu, Despina și Dorin din Băile Herculane. Vlad Părău are meritul incontestabil de a fi reușit să mobilizeze și să strângă laolaltă, în cadrul primei ediții a festivalului, nume consacrate ale muzicii folk românești

Corina și George Nica din Covasna au avut o excelentă prestație artistică, asigurând, pe lângă participarea cu succes la eveniment și sonorizarea de calitate a festivalului

Formația fraților Adrian și Cristian Ilie din Timișoara a interpretat, printre piesele proprii și marele hit al formației Phoenix, "Andrii Popa", precum și "În umbra marelui URS" în memoria lui Nicu Covaci

Vlad Părău din Sibiu, cel care cu multă stăruință și perseverență a reușit să mobilizeze și să aducă la festival artiști consacrați și să ducă la bun - sfârșit împreună cu Fundația "Flori de fân" din Băile Herculane ideea organizării primului festival de muzică folk în stațiunea de pe Valea Cernei.

Publicul spectator a cântat împreună cu artiștii interpreți și a aplaudat în picioare prestația acestora

Deși nu au beneficiat de surse de finanțare, gazdele au reușit cu forțe proprii și cu multă muncă să amenajeze curtea Casei de la Podu' Roșu și să creeze un cadru rustic dar, totodată, intim pentru participanți, cu băncuțe acoperite cu pături de lână țesute artizanal, butuci de lemn și scoarțe tradiționale. Scena improvizată unde au evoluat artiștii - interpreți a avut ca fundal peretele stâncos al muntelui Domogled.

Invitații au mulțumit în final, gazdelor pentru eforturile depuse de a organiza festivalul și de a crea un cadru mai neconvențional care a facilitat o comunicare specială a interpreților cu publicul spectator.

Despina Bălțeanu, în calitate de gazdă a mulțumit oaspeților pentru participare nu înainte de a recita propria poezie, "la românească" și de a adresa invitația de a vizita Colecția etnografică "Tradiție în expoziție".

Aceasta a fost atmosfera în care s-a desfășurat programul festivalului. pe parcursul celor două zile. Participanții, artiștii cât și spectatorii au plecat cu

dorința și speranța, mărturisită public sau numai în suflet, ca acest eveniment să continue și să devină o tradiție, aici la Băile Herculane. Profesoara **Mihaela Stoica** a declarat, chiar în fața publicului, că așa cum fenomenul folk românesc s-a născut, prin anii '70, într-o sală cu vreo 50 de oameni și a ajuns să adune mii de oameni pe marile stadioane, își dorește ca, aici la Băile Herculane, în acest cadru intim din curtea Casei de la Podu' Roșu, fenomenul folk să renască și să atragă din nou oamenii, mai ales pe tineri, către poezie și muzică de calitate,

Câteva impresii, culese în finalul celei de-a doua zile :

Dan Vană, Directorul Muzeului de Artă din Calafat, artist interpret :

În primul rând, țin să mărturisesc că sunt impresionat de organizare, deși festivalul a fost organizat relativ repede. Echipa organizatoare a pus în practică o idee care le aparține. Fără o finanțare publică de la Primărie sau Consiliul local, au avut curajul să se arunce în această întreprindere destul de riscantă în condițiile actuale dar se pare că le-a reușit. Încă odată, sunt impresionat de modul în care am fost primit, de modul în care se organizează totul. Sonorizarea a fost foarte bună. Colegii care au venit aici sunt artiști valoroși, artiști care au ce să spună publicului. Chiar dacă mediatizarea a fost făcută într-un timp scurt și sigur că nu au fost bani pentru o mie de afișe, iată că întreg spațiul care a fost pus la dispoziție a fost plin, festivalul s-a bucurat din plin de prezența spectatorilor. Sperăm că și lor le-a plăcut, de fapt ei sunt cei mai importanți, pe ei trebuie să-i întrebați. Dacă și lor le-a plăcut, cu siguranță că edițiile viitoare ne vor spune dacă ideea va da roade, dacă sămânța pe care am pus-o acum în solul cultural din Băile Herculane va prinde viață și va crea o plantă care să reziste mult timp de acum înainte,

Poezia cântată este un gen de care oamenii au nevoie și de care spectatorul român are nevoie. Așa că urez mult succes organizatorilor ca acest festival să ajungă la un număr de ediții cu două cifre, cel puțin. Mă rog la Dumnezeu să fie sănătate și dacă va fi sănătate, nu văd de ce nu ne-am întâlni din nou la următoarele ediții.

Adrian Ilie, Timișoara, artist – interpret :

A fost foarte fain, putea fi și mai fain dacă era un spațiu mai mare. Sunt foarte mulți oameni care nu au avut loc unde să stea. Poate la anu va fi un spațiu mai mare, poate va ajuta și primăria sau Consiliul județean să găsim un loc mai mare. A fost frumos !

Romică Jugăraru, spectator, Băile Herculane :

A fost o ediție excepțională, artiști deosebiți, muzică nemaipomenită, chiar mi-a adus aminte de anii de facultate, de tinerețe și chiar mi-aș dori din tot sufletul ca festivalul să se mențină zeci de ani de acum încolo.

Corina Jugăraru Trifina, spectatoare, Băile Herculane :

Acest eveniment a fost pentru mine o reamintire a vremurilor din tinerețe. Îmi place muzica folk, cânt muzică folk și am cântat împreună cu interpreții invitați la Festivalul Podul de "Fo(l)k". Mă simt, din nou, tânără! Mi-au plăcut frații Ilie, Adrian și Cristian din Timișoara, Corina și George Nica din Covasna și d-na profesoară de geografie, Mihaela Stoica din Giurgiu, o voce deosebită.

Asociația FLORI DE FÂN Casa de la Podul Roșu

Podul de Fo(l)k

FESTIVAL INDEPENDENT DE MUZICĂ FOLK ȘI MUZICĂ UȘOARĂ

EDIȚIA I

Băile Herculane, Casa de la Podul Roșu
(str. Castanilor nr. 24)

VINERI
19 SEPTEMBRIE

SÂMBĂȚĂ
20 SEPTEMBRIE
ORA 17.00

SPONSORI
Hotel Holiday Maria
Hotel Ambassador
Restaurant Tata și Fiul

DAN VANĂ
CORINA ȘI GEORGE NICA
MIHAELA STOICA
ADRIAN ILIE
CRISTIAN ILIE
IULIA BĂDULESCU
FLORIN GIUKIN (KASY)
VLAD PĂRĂU (#SIMPLUFOLKIST)

Afișul primului festival de muzică folk la Băile Herculane, desfășurat în curtea casei de la Podul Roșu, în organizarea Fundației "Flori de fân"

Dorin Bălțeanu

scriitor, publicist, muzeograf, promotor turistic Băile Herculane, membru al Uniunii Ziarștilor Profesioniști din România, filiala Caraș - Severin

Interviu cu Maria Magdalena Dănăilă cantautoare din Galați

Maria Magdalena Dănăilă nu a putut participa din motive obiective la prima ediție a Festivalului "PODUL DE FO(L)K" de la Băile Herculane, dar care în 2024, din pridvorul Casei de la Podul Roșu, a primit aplauzele turiștilor și localnicilor pentru muzică folk de calitate pe care a interpretat-o

Interviu consemnat de **Dorin Bălțeanu**
Băile Herculane, 22 septembrie 2024

Sursa foto:

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1047872027150544&set=pb.100057832703425.-2207520000>

Dorin Bălțeanu:- De ceva timp, în stațiunea de pe Valea Cernei se întâmplă un eveniment periodic care nu a mai avut loc până acum la Băile Herculane. O adevărată oază de muzică bună, de suflet, de relaxare muzică folk interpretată din pridvorul Casei de la Podul Roșu, în apropierea zonei cu mulți decibeli de la terasele din apropiere. Iată că avem șansa de a asculta și altfel de muzică la Băile Herculane, muzică folk.

În această seară stăm de vorbă cu unul dintre invitați, o interpretă venită tocmai de la Galați pe care o rog să se prezinte pentru cititorii revistei DOMGLED.

Maria Magdalena Dănăilă: - Bună seara. Sunt Maria Magdalena Dănăilă din Galați. Sunt profesoară de actorie. Am locuit în București în ultimii doi ani. Am hotărât să mă ocup în mod profesionist de muzica folk. Am câștigat multe festivaluri de muzică folk. Am participat și la Festivalul de la Mamaia, în 2003, am luat locul trei la secțiunea Interpretare. În 2004, am avut onoarea să primesc Premiul de excelență artistică "Ion Voicu". Atunci am concurat la secțiunea Creație

cu piesa "Iubesc iar". Piesa a fost premiată de dl. Mădălin Voicu, Președintele juriului care a hotărât să-mi dea un premiu special, deoarece juriul nu mă putea încadra nicăieri, fiind cu chitara. Am încercat să mă încadrez în tiparele Festivalului de la Mamaia cu costumația, cu orchestrație, cu tot ce trebuie, dar cu chitara.

D.B.: - Cred că a fost o noutate!

M.M.D.: - Da, a fost o noutate. Ulterior am discutat cu membrii juriului care îmi spuneau că le-a plăcut ceea ce le-am prezentat, dar nu mă puteau încadra într-una din secțiunile festivalului ca să mă poată puncta. Mădălin Voicu mi-a dat nota 10 și s-a enervat că toată lumea zicea că e folk și noi nu premiem folk. Atunci, Mădălin Voicu a inventat secțiunea de Excelență artistică "Ion Voicu". În anii următori, au mai fost premiați și alți artiști aflați într-o situație asemănătoare cu cea a mea, adică nu puteau fi încadrați într-o categorie anume, dar era ceva frumos. Coincidența este că eu am avut, de mică, o mare admirație pentru Ion Voicu.

Anii au trecut. În 2001, am înregistrat un album la un studio din Cluj – Napoca, cu ajutorul unui post de radio local din oraș, City Radio care difuza numai muzică bună și care încerca să ridice nivelul cultural al ascultătorilor, în condițiile în care PRO FM îi făcea "concuranță", difuzând muzică din ce în ce mai comercială.

Deci, ei au înregistrat albumul, iar eu am încercat să-l lansez la București. Am discutat cu cei de la ZONE RECORDS, aceștia au apreciat albumul, dar totuși s-au speriat că nu ar fi comercial și se temeau că nu o să fie vândut. Totul a rămas suspendat.

A urmat, în 2003 și 2004, Festivalul de la Mamaia. În 2005, 2006 am fost la Eurovizion, unde m-am calificat la spectacolul de preselecție.

În 2013, am ajuns în China unde am făcut masterul de teatru muzical, în 2015. Mi-a plăcut mult cultura chineză, era cât pe ce să rămân acolo. Hotărâsem să rămân acolo unde să învăț să îmbătrânesc chinezește. Ei au o adevărată artă a îmbătrânirii. Toate parcurile din Beijing erau pline de pensionari care arătau ca la prima tinerețe, agili, prin modul de a se hrăni, de a-și petrece timpul liber. Puneau muzică și dansau sincron aliniați lângă bloc.

Cu toate astea m-am întors în țară pentru că îmi lipsea modulul de pedagogie și am vrut să fac modulul și să mă întorc. Dar a urmat pandemia și am fost nevoită să rămân în țară. M-am întors ca profesoară de engleză și de actorie. Dar nu aveam modulul de pedagogie și nu puteam să lucrez într-o școală, să intru în sistem. Mi-am dorit mult să intru în sistem pentru că, în sistem beneficiaam de cele două vacanțe, când puteam să vin în țară să susțin concerte.

Ultimii doi ani, am lucrat ca profesoară în București. Am găsit de lucru la două școli internaționale care aveau actoria în orarul principal.

În ultimul am hotărât să lucrez ca free lancer. Îmi dădeam seama ca să lucrez ca profesoară era foarte epuizant, e un job foarte greu și că nu mai am timp, nici energie, forță, suflu să mai pot cânta, deci n-aș mai fi putut să mă pot dedica muzicii. Și atunci, mi-am luat un an pauză să mă pot dedica cu totul muzicii folk.

Acestea fiind împrejurările, am fost de curând, la un concurs de turism montan, aici în zonă. Am fost contactată de Vlăduț Pârău care a fost primul care a cântat muzică folk, aici pe pridvorul Casei de la Podul Roșu din Herculane. Cunoscându-ne mai demult, atât din online, cât și de la diferite concerte. Aflând că sunt în zonă și că urmează să susțin două concerte folk, el mi-a spus: "- Dacă treci prin Băile Herculane, vino încoace, că uite eu cânt la casa de la Podul Roșu!". Mie nu-mi era foarte clar ce se poate întâmpla, dar i-am promis că dacă am să pot, am să vin și am să - l sun. El tocmai plecase, când am venit eu la Băile Herculane, dar mi-a dat telefonul d-nei Bălțeanu cu care am vorbit și care m-a invitat, explicându-mi despre ce este vorba, Am înțeles, și așa am ajuns să cânt muzică folk la Băile Herculane. Frumos este că două din prietenele mele cu care am venit la concursul de turism montan au propus, "Hai să mergem să facem baie la Băile Herculane!". Am zis, ca să faci o zi, o baie, nu are nici un rost, dacă tot e să vii la Herculane, trebuie să faci o cură de cel puțin o săptămână.

Am avut un concert la Predeal. De la Predeal, am trecut prin București și din București, a fost un tur de forță, am venit direct aici, după un drum destul de lung.

Prima seară a fost cea mai frumoasă. Mi-aduc aminte în prima seară când am cântat, cu toate că eram așa de obosită, am fost plăcut surprinsă de reacția trecătorilor. De fapt cred că asta este momentul adevărului și arată cât de bun ești tu în fața publicului. Cui nu-i place, trece, pur și simplu se face că nu vede, alții se uită mirați. Dar cea mai mare bucurie a fost reacția celorlalți care se opreau și se uitau uimiți, ascultau, nu puteau să creadă că se mai cântă așa ceva "- oare mai există muzica asta?, Uau, ce frumos!". Erau și oameni care știau din tinerețea lor de Cenaclul Flacăra.

D.B.: - Asta poate că în Băile Herculane nu s-a mai auzit în public, așa ceva.

M.M.D.: - Această categorie de spectatori a fost o surpriză plăcută pentru mine care s-a repetat în fiecare seară, foarte mulți trecători se opreau și ascultau cu plăcere și bucurie.

D.B.: - Ați mai avut și alte înregistrări?

M.M.D.: - Am mai avut înregistrări la Radio Cluj, Radio Craiova, Radio Iași, în special în perioada când am luat premiu la Festivalul Mamaia.

D.B.: - Turnee prin țară?

M.M.D.: - Sunt foarte multe locuri din țară în care se cântă folk. De regulă, sunt cluburi unde se cântă și rock și care au publicul lor țintă. Așa am cântat la Sibiu, Brașov, Bacău.

D.B.: - Ce cuprinde repertoriul dv.?

M.M.D.: - În primul rând compoziții proprii, în general pe versuri proprii, piese din Cenaclul Flacăra cu care am crescut efectiv, piese country.

D.B.: - Artiști preferați?

M.M.D.: - Îmi place Nica Zaharia. La Cenaclul Flacăra aveam 8 ani și prima piesă pe care am cântat-o a fost "Galbenă gutuie" sau "Colindul gutuiei din geam". Bineînțeles că menționez de fiecare dată când o cânt, numele ei ca autoare. De asemenea, printre preferații mei se număra și grupurile ECOUL, POESIS, iar din afară, îmi plac artiștii country.

D.B.: - D-na profesoară, vă mulțumesc pentru acest interviu și sper să mai avem ocazia să ne mai întâlnim și să se dezvolte acest mic nucleu de muzică folk la Băile Herculane. Cred că ar fi oportun să lansăm un nou modul terapeutic: "Herculane pentru trup și suflet".

M.M.D.: - Păi da, eu chiar spuneam că ziua mergeam la băi și mă ocupam de sănătatea trupului, iar seara, de cea a sufletului, cântându-le trecătorilor muzică folk și nu am cuvinte să vă descriu bucuria pe care mi-a produs-o bucuria lor, a celor care se oprea și ascultau cu zâmbete largi și cu sufletul deschis, cu satisfacție, muzica folk pe care o credeau demult apusă. Totul a fost minunat!

Turism și legendă în Clisura Dunării

Moldova Nouă declarată stațiune turistică de interes local

Asociația Dunărea – Moldova Nouă,
partener de nădejde în promovarea turismului în
Clisura de Sus a Dunării

Tot mai multe localități din Clisura Dunării, aspiră către titlul de stațiune turistică de interes local. După Coronini, Berzasca, Eșelnița, iată că și Moldova Nouă cu zona turistică accesează acest club select în speranța obținerii mai facile a fondurilor europene pentru dezvoltarea economică a zonei.

Una din condițiile logice impuse Primăriei Moldova Nouă pentru avizarea documentației a fost crearea unor trasee turistice care să constituie oportunități de agrement pentru ca potențialii turiști să poată petrece un sejur de cel puțin trei zile în orașul din Clisura Dunării.

Asociația Dunărea – Moldova Nouă, condusă de neobositul și inimosul Cornel Martin, membru fondator al asociațiilor GALL și FLAG Clisura Dunării s-a dovedit a fi, de-a lungul timpului, un partener benefic al administrației locale în implementarea a numeroase proiecte în beneficiul comunității locale și al dezvoltării activității turistice și culturale din zonă.

Astfel, în cadrul parteneriatului creat, având o experiență prolifică în materie de proiecte, s-a mai adăugat unul esențial pentru proaspăta stațiune turistică de interes local: crearea unor trasee turistice care să cuprindă principalele monumente istorice și obiective turistice din zonă.

S-au confecționat panouri indicatoare, panouri explicative cu informații necesare celui care dorește să-și petreacă un sejur la Moldova Nouă și să parcurgă traseul turistic propus.

Joi, 4 decembrie, 2025, a avut loc la Centrul de Afaceri Moldova Nouă, a avut loc lansarea oficială a primului traseu al siturilor și monumentelor istorice din Moldova Nouă la care au participat, dl. Mitru Nistoran, Șef Serviciu Patrimoniu din cadrul Primăriei Moldova Nouă, d-na Corina Milutin, administrator pensiune Happy Fish, reprezentanți ai comunității locale, precum și membrii ai Asociației Dunărea – Moldova Nouă, în frunte, bineînțeles cu președintele asociației, dl. Corneliu Martin și secretara d-na Truță Cristina, în calitate de organizatori.

Invitat de onoare în cadrul întâlnirii a fost dl. Dorin Bălțeanu, scriitor, publicist, om de cultură și turism, directorul revistei Domogled. Dl Corneliu Martin l-a prezentat în deschiderea întâlnirii pe invitatul de onoare căruia i-a înmănat Diploma de excelență

pentru cei 10 ani de colaborare în domeniul turistic și cultural cu Asociației Dunărea – Moldova Nouă.

Invitat de onoare în cadrul întâlnirii din 5.12. 2025 de la Centrul de Afaceri Moldova Nouă a fost dl. Dorin Bălțeanu, scriitor, publicist, om de cultură și turism, directorul revistei Domogled. În deschiderea întâlnirii, dl Corneliu Martin i-a înmănat Diploma de excelență pentru cei 10 ani de colaborare în domeniul turistic și cultural cu Asociației Dunărea – Moldova Nouă.

Dl. Dorin Bălțeanu a mulțumit pentru invitație și pentru diploma primită, urând succes asociației în implementarea proiectelor propuse. Dl. Corneliu Martin a primit din partea invitatului de onoare, primul volum al cărții *"Herculane – arc peste timp"*, precum și videoclipul de promovare a Rutei cultural turistice *"Pe urmele lui Hercules"*, prima rută cultural turistică dezvoltată la nivel național și recunoscută de Ministerul Turismului. Luând cuvântul, dl. Dorin Bălțeanu a explicat celor prezenți că ruta are la bază Legenda lui Hercules și se desfășoară pe teritoriul a trei județe: Mehedinți, Gorj și Caraș – Severin, incluzând în traseul său și Clisura Dunării cu orașul Moldova Nouă, oraș port la Dunăre ce oferă posibilitatea traversării Dunării cu feribotul pe malul sârbesc unde turiștii pot vizita obiectivele turistice din Clisura sârbească: Stațiunea Lacul de argint, orașul Veliko Gradiște, Cetatea Golubăț, Muzeul Lepenski Vir, orașul Cladova cu Cetatea medievală reabilitată, Piciorul Podului lui Traian, corespondentul pe malul sârbesc al celui de la Drobeta Turnu – Severin.

De asemenea, dl. Dorin Bălțeanu l-a prezentat pe invitatul domniei sale, dl. Silviu Cornean, recent venit de la studii din Scoția și care dorește implementarea practică a rutei *"Pe urmele lui Hercules"*, în calitate de tur-operator cu agenție în curs de autorizare.

În continuare, dl. Corneliu Martin a prezentat raportul de activitate al asociației la al 17-lea an de la înființare. După discuțiile libere la care au luat parte participanții, a urmat o masă festivă având la bază produse specifice gastronomiei locale.

După masă, participanții au fost invitați la parcurgerea traseului care unește siturile și monumentele istorice din Moldova Nouă, ghid fiind, bineînțeles, dl. Corneliu Martin.

Vizita a început pe faleza Dunării, chiar de la pontonul ambarcațiunilor ce transportă turiștii la Insula Ostrov, monument al naturii ce oferă posibilitatea parcurgerii unui traseu turistic pe insulă care să includă rezervația naturală, Movila lui Attila, rezervația de cai sălbatici, etc.

Locul de plecare în vizita de pe teren a fost pontonul de pe faleza Dunării ce transportă turiștii la Insula Ostrov,

După explicațiile ghidului referitoare la ce se poate vizita în Insula Ostrov, invitații au plecat mai departe la următoarele obiective turistice: Monumentul deportaților, Cimitirul eroilor din Al II-lea Război Mondial, Monumentul eroilor din Primul și Cel De-al Doilea Război Mondial, Biserica romano – catolică și Monumentul minerilor.

Monumentul eroilor din Cimitirul eroilor căzuți în Cel De-al Doilea Război Mondial

Monumentul minerului

În rafalele vântului Gorneac, specific zonei, participanții la întâlnire și-au luat la revedere de la gazde, urându-le succes în activitatea lor de promovare a turismului în Clisura Dunării.

Monumentul deportaților

7.12.2025
 DOMOGLED
 Băile Herculane

HERCULANE – ARC PESTE TIMP

Interviu cu scriitorul și publicistul Dorin Bălțeanu realizat de Gheorghe Țunea Pîrvovanu pentru site-ul Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România (UZPR) <https://uzpr.ro/24/07/2025/statiunea-baile-herculane-arc-pest-timp-de-gheorghe-tunea-pirvovanu/> și pentru revista BANATCULT

Întâlnirea lui Gheorghe Țunea Pîrvovanu cu Dorin Bălțeanu la Băile Herculane, în primăvara anului 2025

Cu prilejul câtorva zile de concediu petrecute în stațiunea Băile Herculane, l-am întâlnit pe omul de cultură Dorin Bălțeanu, autor al multor cărți și al multor inițiative culturale dedicate stațiunii de pe Cerna. Firește, am ținut neapărat să-i iau un interviu.

G.Ț.P.: *Bună ziua, domnule inginer Dorin Bălțeanu! Încă dintru început, vă rugăm să ne spuneti cum trăiți viața de zi cu zi, din punct de vedere social, dar mai ales spiritual?*

D.B.: Este o întrebare care-mi trezește multe amintiri și nostalgii având în vedere proaspăta mea calitate de pensionar, dar, mai ales, starea sănătății mele care necesită multiple deplasări la Timișoara și București.

Activând cu jumătate de normă, până în februarie 2024, în cadrul Primăriei Băile Herculane, mi-a plăcut să inițiez și să organizez proiecte ce au avut un scop bine precizat: promovarea patrimoniului istoric, cultural, balnear, peisagistic și nu în ultimul rând, arhitectural, al bimilenarei stațiuni de pe Valea Cernei.

După ce m-am stabilit la Băile Herculane, acum 27 de ani, am ajuns să cunosc mai bine acest patrimoniu de excepție, pe care l-am considerat de-a dreptul fascinant, hotărându-mă să-mi dedic activitatea promovării acestuia atât în țară cât și peste hotare.

Înființarea, în premieră la Băile Herculane, a Biroului de marketing la firma S.C. Hercules S.A., odată cu angajarea mea, mi-a oferit posibilitatea să desfășor activități de promovare a stațiunii la târguri de turism, în cadrul conferințelor și simpoziunilor la care am fost invitat, în presă, televiziune, radio-uri, organizând în același timp programe pentru turiștii sosiți în stațiune: drumeții cu ghid pe așa numitele „trasee de cură” din jurul stațiunii, excursii tematice, croaziere pe Dunăre, programe de fitness și divertisment.

Din păcate, în urma privatizării din 2001, S.C. Hercules S.A. și acționarul său majoritar, nu au reușit să facă investițiile necesare reabilitării infrastructurii turistice a stațiunii, înstrăinând toate unitățile hoteliere și ajungând, în final, în insolvență.

În perioada 2011 – 2012, am colaborat, în calitate de consultant local, cu echipa de experți a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare ce avea ca obiectiv realizarea Planului Integrat de Dezvoltare Urbană a stațiunii Băile Herculane. În continuare, am fost cooptat în cadrul Primăriei Băile Herculane unde mi-am continuat activitatea de inițiere și organizare a evenimentelor cultural-științifice și de promovare a stațiunii și a zonei adiacente, prin proiecte dedicate acestui obiectiv: Simpozionul Internațional „Herculane – arcade în timp”, șase ediții 2017 – 2023, serate culturale, rute culturale turistice dezvoltate la nivel național și internațional cu plecare din Herculane și să nu uităm seria de conferințe „Știință și tehnică la Băile Herculane”, avându-l ca invitat pe reputatul prof. Alexandru Mironov și echipa sa de la binecunoscuta revistă „Știință și tehnică”, activități care s-au bucurat de un succes deosebit în rândul elevilor din zonă și al turiștilor.

Într-adevăr, întrebarea dvs. m-a făcut să mă întreb, la rândul meu, acum, dacă activitatea mea a fost suficient de implicată în viața socială și spirituală a comunității? Și îmi vin în minte, în afara celor enumerate mai sus și altele de amploare mai mare sau mai mică, cum ar fi: invitațiile profesorilor și învățătorilor de la Liceul „Hercules” pe care le-am onorat prin susținerea unor prelegeri de istorie locală sau pe tema „Ce înseamnă să fii scriitor la Băile Herculane?”. Sau îmi vine în minte acțiunea de promovare a Vilei Elisabeta în rândurile elevilor din localitate și a comunității locale în cadrul concursului de SMS-uri (teledon) organizat de TVR 1 în 2009 sub titulatura RESTAURĂRI. Bucuria a fost mare când s-a anunțat câștigarea concursului de către Vila Elisabeta. Din păcate, toată această emulație creată s-a stins treptat, constantându-se că totul a fost un „bluf” și că

nici un ban nu a ajuns la Vila Elisabeta. Ba mai mult, proiectul de reabilitare a vilei, inițiat și coordonat de Ministerul Culturii, a eșuat lamentabil. Nici până astăzi, Vila Elisabeta nu și-a regăsit vocația de a fi una din clădirile de patrimoniu emblematice pentru Băile Herculane, datorită stării de degradare în care se află.

Fie că a fost vorba de prestigioase asociații internaționale, fie că a fost vorba de copii, elevi, studenți, pensionari sau grupuri de turiști, am răspuns favorabil, de câte ori am fost solicitat să prezint stațiunea Băile Herculane cu patrimoniul său bimilenar.

Din punct de vedere spiritual, consider stațiunea „Băile Herculane – simbol de simțire românească”. Acesta este, de fapt, și titlul comunicărilor mele la multe simpozioane și conferințe la care am fost invitat, subliniind etapa de dezvoltare interbelică a stațiunii sub administrația românească, o etapă mai puțin cunoscută și, adesea, trecută prea ușor cu vederea.

În ideea redeşptării spiritualității comunității, dar mai ales în ideea responsabilizării factorilor de decizie locali și guvernamentali, am scris cele trei volume ale cărții „Herculane – arc peste timp”, precum și numeroase articole și interviuri în mass-media locală și națională și am organizat cele șase ediții ale Simpozionului Internațional „Herculane – arcade în timp” prin care am evocat principalele momente istorice și culturale petrecute pe aceste meleaguri. Nicolae Stoica de Hațeg, gen. Nicolae Cena, anul 1919 în care stațiunea Băile Herculane a fost preluată de către administrația românească, vizitele regale au fost, de asemenea, evocate în cadrul scrierilor și evenimentelor inițiate și organizate, precum și în cadrul ședințelor festive al Consiliului Local Băile Herculane, la care am beneficiat de o frumoasă colaborare cu Episcopia Caransebeșului, în frunte cu Preasfințitul Părinte Episcop Lucian, și Arhimandritul dr. Casian Rușeț, consilier cultural.

Desigur că, în cadrul evenimentelor și al scrierilor menționate, am evocat etapele importante de dezvoltare ale stațiunii, perioada romană, postromană, militar-grănicerească, austro-ungară și perioada interbelică. Poate că am insistat un pic mai mult asupra etapei interbelice pentru a sensibiliza conștiința patriotică a responsabililor locali și guvernamentali, a comunității locale pentru renașterea stațiunii de pe Valea Cernei. În acest scop am evocat marea emulație la nivel local și național care s-a creat după anul 1919, când stațiunea a intrat sub administrație românească și când toate eforturile s-au unit pentru depășirea dificultăților uriașe ivite în procesul de reabilitare a vieții economice și sociale a stațiunii aflată în tranziție și degringoladă după perioada de război.

De aceea, în scrierile, expunerile și evenimentele organizate de mine, un loc important, pe lângă personalitățile și vizitele regale și imperiale, l-au avut oameni de seamă, ca dr. Alexandru Popovici, dr. George Vuia, dr. Alexandru Crăciunescu, gen. Nicolae

Cena, pr. Coriolan Buracu, gen. Nicolae Vicol, adevărați patrioți prin care spiritualitatea românească și-a lăsat o amprentă importantă în istoria stațiunii.

Dar nu aș vrea să fiu înțeleș greșit. Nu ar fi fost corect să evidențiez o anumită etapă istorică în dezvoltarea stațiunii și să minimalizez rolul altora. Toate etapele au avut rolul și importanța lor în istoria stațiunii, de la romanii care au întemeiat una dintre cele mai vechi stațiuni balneare ale lumii, trecând prin perioada austriacă, atunci când stațiunea s-a reconstruit pe vechile ruine romane prin intermediul forțelor grănicerilor români, ajungând să fie declarată de împăratul Franz Iosef ca fiind „cea mai frumoasă de pe continent” până la românii din perioada interbelică când stațiunea a renăscut și a continuat să fie faimoasă și să fie vizitată de oaspeți din toată lumea.

Istoria trebuie redată așa cum a fost cu luminile și umbrele sale, adevărul istoric nu trebuie acoperit. Mă aștept ca cineva să continue arcul peste timp cu perioada comunistă de dezvoltare a stațiunii, poate cineva care a trăit acele vremuri și poate cineva care a fost în miezul evenimentelor și acum, detașat, le-ar putea descrie în mod obiectiv.

Am dorit să ofer iubitorilor stațiunii Băile Herculane descrierea unor momente mai puțin cunoscute publicului larg sau mai puțin aprofundate. De exemplu, sejurul împărătesei Elisabeta la Băile Herculane din 1887 cu momente inedite despre care nu s-a mai scris sau s-a scris succint, cu drumeția la Poiana Lungă, comuna Cornereva, unde a rămas în toponimia locală denumirea de Cracu Împărătesc. Am dedicat un subcapitol episodului Inelul împărătesei, despre care se știa, dar nimeni nu a avut curiozitatea și perseverența de a afla cine a fost acel Feneșan, căruia împărăteasa i-a dăruit un inel și cine sunt urmașii care ar putea povesti întâmplarea? Descoperirea versurilor împărătesei Elisabeta scrise în 1887, cu ocazia sejurului împărătesei Elisabeta la Băile Herculane, a fost pentru mine o mare bucurie și mi-a oferit prilejul să le comentez pe larg, în premieră absolută, în primul capitol al volumului al doilea al cărții „Herculane – arc peste timp”.

Un alt moment important al activității mele de cercetare și documentare a fost redescoperirea valsului „Souvenir de Herkulesbad”, compus la Băile Herculane, în anul 1903 de către compozitorul și dirijorul vienez Jakob Pazeller. Desigur că se știa despre acest vals care a făcut înconjurul lumii în primii ani ai veacului al XX-lea, dar peste care s-a așternut un văl de uitare în perioada comunistă, când autoritățile maghiare i-au retras pensia și onorurilor militare lui Jakob Pazeller considerat un simbol al imperialismului. Am scris despre acest subiect în colaborare cu dl. Friedrich Pazeller, din Baden Baden, Germania, nepotul lui Jakob Pazeller, cel care și-a dedicat activitatea recuperării memoriei bunicului său. Astfel a apărut „Povestea valsului” în publicații naționale și internaționale, precum și în volumul al treilea al cărții „Herculane – arc peste timp”, volum ce

include și CD-ul audio cu copyright, având valsul interpretat la pian de Friedrich Pazeller și piesa a doua, același vals interpretat de orchestra DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR din Budapesta. În aceeași idee de a promova valsul „*Souvenir de Herkulesbad*” și de a-l reda iubitorilor stațiunii Băile Herculane și comunității locale, am susținut în fața Consiliului Local proiectul de propunere lansat de mine încă din 2017, când a apărut cel de-al treilea volum al cărții „*Herculane – arc peste timp*”, ca valsul să devină imnul oficial al stațiunii Băile Herculane, lucru care s-a și întâmplat. Într-o deplină colaborare cu Regionala CFR Timiș, am introdus la stația de sonorizare a Gării CFR Băile Herculane, varianta digitalizată a valsului ca semnal sonor. Ba, mai mult, în colaborare cu Primăria Băile Herculane am realizat o placă memorială Jakob Pazeller, așezată chiar lângă Pavilionul Muzical din Parcul Central, iar aleea principală care duce la Pavilionul muzical, unde tânărul ofițer al armatei imperiale a dirijat timp de 10 ani (1896 – 1906), fanfara Regimentului nr. 33 de infanterie din Arad, la propunerea mea, administrația locală a botezat-o „*Aleea Jakob Pazeller*”.

Astfel, am înțeles eu, să redau comunității locale precum și tuturor iubitorilor stațiunii Băile Herculane aceste însemne, precum și multe altele care să le reamintească lor și urmașilor lor despre valorile culturale istorice ale bimilenarei stațiuni de pe Valea Cernei.

Stimate d-le Țunea, poate m-am întins cam mult cu amintirile, dar recunosc, întrebarea dv. de debut, deși aparent simplă și inofensivă, în aceleși timp, deosebit de incitantă, mi-a stimulat aceste amintiri, făcându-mă să meditez dacă, într-adevăr, am făcut destule activități pentru comunitatea în care trăiesc și dacă aceste eforturi materiale și fizice personale, au fost înțelese și apreciate de toți membrii comunității locale?

G.Ț.P.: V-aș ruga să ne vorbiți astăzi despre dumneavoastră. Cunoaștem faptul că sunteți născut în Târgu Cărbunești, județul Gorj, la 4 februarie 1959, dar nu știm exact cum ați ajuns în stațiunea Băile Herculane?

D.B.: Deși m-am născut la Târgu Cărbunești, de la vârsta de cinci ani am trait, timp de 20 de ani, în Craiova unde am urmat școala și cursurile Facultății de Electrotehnică, secția Electromecanică. Îmi amintesc că în vacanțe, obișnuiam să vin pe la Băile Herculane unde am mai multe rude.

Povestea stabilirii mele la Băile Herculane este legată de o vizită făcută în anul 1995, împreună cu proaspăta mea soție, Despina, profesoară de fizică, acum pensionară și ea. Ne-am cunoscut în Slobozia, reședința județului Ialomița, unde am fost repartizați după terminarea studiilor universitare.

În vara anului 1995, am petrecut câteva zile în satul bunicilor mei, Sfodea, comuna Balta, județul

Mehedinți. Fiind amândoi pasionați de drumeție, la plecare, am hotărât să mergem pe jos la Băile Herculane, peste Munții Mehedinți pentru a-i face cunoștință soției mele cu vestita stațiune de pe Valea Cernei. Zis și făcut! După câteva ore bune de mers, am ascensionat versantul mehedințean al muntelui, ajungând la Izvorul Jelărău, după care, urmând Valea Feregari, am ajuns la crestele stâncoase ale masivului Domogled. Cei care au fost în zonă, cred că pot să înțeleagă cât de impresionați și uimiți am fost amândoi văzând panorama superbă de la Crucea Albă: Munții Cernei, Valea Cernei și jos, cuibărită la poalele Domogledului, stațiunea Băile Herculane de la Parcul Vicol până la Hotel Roman. Reacția soției mele a fost una pe măsură și mi-a amintit de reacția împărătesei Elisabeta (Sisi) care, cu mai bine de o sută de ani în urmă, exclama spontan, văzând belvederea ce se defășura privirii sale, dar nu de la Crucea Albă, ci de pe versantul opus al Văii Cerna, de pe vârful ce astăzi îi poartă numele împărătesei, Vârful Elisabeta: „- *Ce frumos e! Ce mult aș vrea să mănânc aici!*”. Și pentru ca Sisi să mănânce acolo, a doua zi, 80 de lucrători ai Ocolului silvic au construit un foșor din lemn, „*Foșorul împărătesei*”. Diferența dintre cele două situații, a fost că soția mea nu a spus că ar dori să mănânce acolo, la Crucea Albă, ci, impresionată de peisajul mirific, a exclamat că ar vrea să ne mutăm la Băile Herculane.

După un an de zile, ne-am gândit, ne-am socotit și am hotărât să profităm de oportunitatea scoaterii la concurs a unui post de profesor de fizică la Liceul Hercules din Băile Herculane. I-am zis: „- *Du-te la concurs! Dacă ieși concursul, te muți tu prima, după care vin și eu. Dacă nu-l ieși, nu-i nimic, așteptăm altă oportunitate.*” A luat concursul, prima pe județul Caraș-Severin și s-a prezentat la post în anul școlar 1997-98. Eu am rămas să rezolv problemele logistice cu vânzarea apartamentului și a garsonierei ei de la Slobozia. În cele din urmă am ajuns și eu la Băile Herculane, în două etape: mai întâi la Șantierul Naval Orșova și apoi, în 1999, la S.C. Hercules S.A., unde am înființat, așa cum am menționat mai înainte, primul Birou de marketing din stațiune.

Am venit la Băile Herculane, cu credința și speranța că asemenea locuri binecuvântate de Dumnezeu cu ape termale miraculoase, cu peisaje de basm și cu un patrimoniu cultural, istoric, balnear de excepție, merită un viitor mai bun.

G.Ț.P.: Domnule inginer Bălțeanu, din câte m-am documentat eu, am aflat că ați absolvit Facultatea de Electrotehnică din Craiova, dar și că ați efectuat diferite cursuri de specializare, cum ar fi între altele: curs pentru specializarea de Ghid turistic; curs pentru a deveni muzeograf și un alt curs pentru a deveni manager în activitatea de turism. Cum s-au împăcat partea electrotehnică cu partea culturală și turistică?

D.B.: Ideea stabilirii la Băile Herculane a influențat schimbarea orientării mele profesionale, intuind

necesitatea înființării unui Birou de marketing care să inițieze și să organizeze activități de promovare a stațiunii de pe Valea Cernei.

Trebuie să recunosc că m-au ajutat în acest sens și programele internaționale de marketing și management pe care le-am urmat, în 1993, în S.U.A. și, în 1994, în Italia. Ulterior, cursurile postuniversitare și diplomele obținute în specialitatea de muzeograf, ghid turistic, manager pentru activități turistice, m-au ajutat decisiv în noua mea orientare profesională. Sigur că educația tehnică dobândită în facultate m-a ajutat în rezolvarea problemelor tehnice și organizatorice întâmpinate în proiectele derulate de-a lungul anilor în Băile Herculane.

Vorbind despre management și organizare, o experiență unică am trăit-o în S.U.A. Menționez că a fost un program individual în care cei selectați urmau să parcurgă singuri un traseu prestabilit în țară. Înaintea plecării, am primit o documentație minuțios elaborată cu toate etapele călătoriei din România în S.U.A. și, desigur, cu programul la fel de atent elaborat de organizatori pentru S.U.A. Astfel că, deși părea, la început, o aventură nebuloasă, fiecare din cei selectați avea să-și contureze, în urma primirii documentației, o imagine clară a ceea ce avea de făcut: de la călătoriile cu avionul, trenul, autocarul, hoteluri, locuri de vizitat, întâlniri, adrese etc.

Astfel încât, deși eram singur într-o țară uriașă, necunoscută, eram stăpân pe situație și am știut mereu ce trebuie să fac, unde să mă duc, cu cine trebuie să mă întâlnesc. Un exemplu elocvent de management american, cel mai performant din lume. Un asemenea spirit organizatoric tipic american, am încercat să-l inoculez și celor cu care am lucrat de-a lungul anilor. Unii au înțeles, alții s-au făcut că înțeleg. În cele din urmă am înțeles că spiritul românesc e mai dificil să se adapteze la o organizare mai riguroasă și că specific românului este să se descurce la fața locului, vorba cântecului: „Las-o mă, că merge așa!”.

G.Ț.P.: – Totodată, ce ne puteți spune despre activitatea publicistică pe care o desfășurați de ani de zile în Herculane? Vă întreb acest lucru pentru faptul că atunci, când vîi în stațiune, automat auzi de Dorin Bălțeanu.

D.B.: Activitatea publicistică a început prin colaborarea cu publicații zonale, ziare, reviste din Drobeta Turnu – Severin, Orșova, Mehadia, Șopotu Vechi, Reșița. Mi-aduc aminte că debutul meu publicistic a avut loc în 2003 la revista de cultură „Răstimp”, condusă de reputatul și regretatul om de cultură severinean, Isidor Chicet, cu un articol dedicat împlinirii a 1850 de ani de atestare documentară a stațiunii Băile Herculane. Apoi, treptat, pe măsură ce am devenit cunoscut, aria solicitărilor de colaborare s-a extins cu publicații din București, Arad, Craiova ș.a.

În 2007, observând dorința oaspeților stațiunii Băile Herculane de a afla câte ceva despre istoria

acestor meleaguri legendare și acumulând un bagaj documentaristic de-a lungul a 6 -7 ani de cercetări, am scos primul volum al cărții „Herculane – arc peste timp. Turism și istorie la Băile Herculane”, volum care avea să fie primit neașteptat de bine de public. Considerând că este o onoare să scrii despre bimilenara stațiune despre care au scris iluștri înaintași, am hotărât ca, pe lângă conținutul bine documentat cu note de subsol care să susțină informațiile oferite, cartea să beneficieze de condiții grafice deosebite și să fie cu adevărat reprezentativă pentru stațiunea de pe Valea Cernei, fiind considerat de către unii specialiști un adevărat album, Și într-adevăr volumul a avut succes chiar și peste hotare, fiind solicitat și de către unele instituții cum ar fi Biblioteca Bayerische din München și Muzeul șvabilor bănățeni din Ulm, Germania. Acest lucru m-a determinat să traduc volumul în limba germană cu ajutorul prof. Werner Kremm. Ediția în limba germană a apărut în 2010, cu sprijinul Consiliului Județean Caraș-Severin în frunte cu președintele din acea perioadă, dr. Sorin Frunzăverde.

Văzând succesul de care s-a bucurat cartea și beneficiind de încurajările unor personalități, acad. Constantin Bălăceanu–Stolnici, istoricii Liviu Groza, dr. Costin Feneșan, regretatul om de radio Doru Dinu Glăvan și acumulând noi date și informații în urma documentărilor și cercetărilor pe care le-am aprofundat, am continuat seria „Herculane – arc peste timp” cu volumul al doilea, în 2011 și al treilea, în 2017, volume mult mai ample și mai bogate atât ca număr de pagini cât și ca volum de informații.

Aș vrea să menționez că atât primul volum cât și cele care au urmat nu au fost doar apariții editoriale ci și mijloace de promovare a stațiunii pe plan intern și internațional. D-na Lucia Morariu, Ministrul Turismului care a participat, în 2007, la lansarea primului volum la Târgul de Turism al României de la ROMEXPO București, a remarcat public faptul că această carte constituie un excelent vector de promovare a imaginii stațiunii Băile Herculane.

Într-adevăr, lansările și prezentările care au urmat au confirmat spusele d-nei ministru. A fost un adevărat periplu, cu multe deplasări obositoare făcute pe cont propriu, și cu prezentări Power Point pe fundal muzical, cu multe interpelări, întrebări și răspunsuri despre mult-îndrăgita stațiune. Fie că am vorbit în săli de conferințe, amfiteatre, librării, școli, săli de sport, pe vapor sau în biserici, fie că am vorbit la Herculane, Orșova, Caransebeș, Reșița, Craiova, Timișoara, Sighișoara, sau la Chișinău, Budapesta sau Viena, prezentările mele împreună cu cartea au trezit interesul publicului participant pentru Băile Herculane. O mare satisfacție am simțit atunci când persoane care nu mai fuseseră la Herculane, au spus că în urma prezentării mele vor să ajungă neapărat în stațiune.

Ceea ce aș vrea să menționez este faptul că activitatea de cercetare și documentare a fost destul de laborioasă, presupunând vizite în arhive, biblioteci, muzee, iar în locurile unde acestea au lipsit, am apelat

la discuții cu oameni din zonele, mai puțin accesibile cum ar fi cătunul Poiana Lungă al comunei Cornereva, aflat în Munții Cernei, la poalele Vârfului Arjana, unde am ajuns căutând urmele pașilor împărătesei Elisabeta (Sisi).

Revenind la activitatea publicistică, sigur că aceasta a continuat în paralel cu apariția cărților. Astfel, am fost solicitat să colaborez cu diverse materiale, articole, reportaje, știri la publicații precum „*Traveller Magazin*” unde am îndeplinit, câțiva ani de zile funcția onorifică de redactor editor, revistele „*Lettre Internationale*”, „*Tribuna economică*”, „*Cronica fundațiilor*” (București), „*Coroana de oțel*” (Arad), „*Reflex*”, „*Nedeia*” (Reșița). De asemenea, posturi de radio și televiziune mi-au solicitat colaborarea pentru interviuri și reportaje având ca subiect, bineînțeles, Băile Herculane: TVR Timișoara, Banat TV, Sud-Vest TV, TVR Internațional, TVR 1, Antena 1, TVR Craiova, TV România de Măine, Tele 7 ABC, DIGI TV, Radio Reșița, Radio România Cultural, Radio România Internațional, Radio Oltenia Craiova și multe altele.

Peste tot, pe unde am vorbit sau am scris, am încercat să trezesc interesul pentru patrimoniul de excepție al stațiunii Băile Herculane și despre obligația morală a celor responsabili, autorități guvernamentale și locale care, trecând peste orgoliile și interesele politice, să întreprindă măsuri de reabilitare și de renaștere a stațiunii. Mereu am amintit, în scop stimulatoriu, cuvintele apreciative ale împăratului Franz Iosef la adresa stațiunii de pe Valea Cernei, mereu am amintit eforturile uriașe ale administrației române interbelice de a-i reda stațiunii strălucirea de altădată. Aceste eforturi „*de a cataliza motivațiile celor mai mari ai locului dar și ai țării pentru a reda Băilor Herculane strălucirea lor de odinioară și a le scoate din declin în care au fost împinse de indiferența, lipsa de respect față de trecut, și iresponsabilitatea celor care aveau menirea să valorifice această bijuterie din patrimoniul nostru natural și cultural*” au fost remarcate și de distinsul și regretatul academician Constantin Bălăceanu–Stolnici care mi-a prefăcut cele trei volume și care, la una din lansările cărții de la București, m-a întrebat retoric în fața publicului dacă am cumva un hotel la Băile Herculane că numai așa s-ar putea explica insistența și perseverența cu care promovez bimilenara stațiune. Sigur că i-am spus că nu am așa ceva, în schimb am un respect deosebit față de aceste locuri binecuvântate de Dumnezeu și față de eforturile înaintașilor noștri de a duce faima stațiunii întemeiate de romani pe toate meridianele lumii.

Satisfacția mea a fost și este, în continuare, de natură spirituală, mai ales atunci când unii dintre investitorii serioși din stațiune, recunoscându-mi eforturile depuse, au venit cu cărțile mele în mână pentru a le da un autograf.

Mai trebuie să amintesc aici, de cartea „*Mehadia turistică*” apărută în 2013, la solicitarea Primăriei Mehadia. Scrisă în urma unei documentări ample, împreună cu prof. Gruia Cinghiță, lucrarea a

stat la baza dosarului de solicitare a Primăriei Mehadia pentru obținerea statutului de stațiune turistică de interes local, solicitare aprobată de Ministerul Turismului în anul 2023. Același lucru s-a întâmplat cu cartea „*Coronini. Turism și istorie în Clisura Dunării*”, localitatea Coronini fiind recunoscută, de asemenea de către Ministerul Turismului ca stațiune turistică de interes local.

Într-adevăr, trebuie să recunosc, fără falsă modestie, că cine vine la Băile Herculane și vrea să se informeze despre istoria stațiunii Băile Herculane este îndrumat către mine. La fel s-a întâmplat și cu Friederich Pazeller din Baden Baden, Germania, nepotul autorului valsului „*Souvenir de Herkulesbad*”, care și-a trimis prietenul tocmai de la Baia Mare să vină la Băile Herculane și să afle cine se ocupă cu studiul istoriei stațiunii. La fel se întâmplă și cu ziaristi și redactori de radio și televiziune care vor să scrie sau să facă reportaje despre stațiune. Toți sunt îndrumați la mine.

G.Ț.P.: Datorită activității dumneavoastră în plan cultural ați fost recompensat cu mai multe diplome și premii, între care: Premiul Pamfil Șeicaru, pentru promovarea culturii; Placheta de Onoare și Trofeul pentru literatură; Diploma de excelență, pentru promovarea culturii ș.a.m.d. Care dintre toate aceste diplome și premii v-au fost mai dragi?

D.B.: Toate mi-s dragi, pentru că reprezintă recunoașterea activității depuse de mine în domeniul literar – publicistic.

Desigur că premiile și distincțiile acordate de juriul Festivalului de literatură „*Mihai Eminescu*” condus de academician Mihai Cimpoi au o semnificație aparte.

Aproape de sufletul meu sunt și diplomele și premiile primite cu ocazia prezentărilor de la Timișoara organizate de Cenaclul „*Seniorii*” și conducătoarea acestuia, poeta Silvia Hârceagă, și de către Cenaclul „*Constantin Brâncuși*” condus de dl. Aurel Bancu.

G.Ț.P.: Cunoașteți vreun coleg sau pe altcineva, la care să fi contribuit decisiv la promovarea turismului și a stațiunii Băile Herculane, așa cum o faceți dv.?

D.B.: Speranța mea este că toată această muncă a mea de 25 de ani, cu eforturi, sacrificii materiale și de sănătate nu va fi dată uitării odată cu ieșirea mea de pe scena publică. Am lăsat moștenire cărți, reviste și alte materiale scrise de mine la biblioteci și arhive. Sper că se va găsi cineva care să-mi continue munca fără a mai fi nevoit să înghită praful arhivelor și al bibliotecilor și fără a mai fi nevoit să cutreiere coclaurile munților pentru a afla care este locul stațiunii Băile Herculane în panteonul valorilor de patrimoniu național și universale.

G.Ț.P.: Vă rog spuneți-ne câteva cuvinte despre Cenaclul „Domogled” și despre revista acestuia, dat fiind că sunteți membru fondator și directorul revistei.

D.B.: Într-adevăr, în 2017, împreună cu dr. Sincu și alți câțiva iubitori de cultură, am fondat Cenaclul Domogled, iar câțiva ani mai târziu, revista „Domogled” al cărui director am fost desemnat prin vot de către membrii cenaclului. În 2023, am fost invitat să prezint revista în cadrul unei întruniri a Uniunii Ziariștilor din România, filiala Timiș, invitație pe care am onorat-o cu plăcere împreună cu câțiva membri ai cenaclului, colecționarul Iacob Sârbu din Băile Herculane, Titu Pervulescu, autorul unei monografii a localității Plugova, dr. Cristian Graure din Timișoara, colaborator al revistei „Domogled” și soția mea, Despina Bălțeanu, fondatoarea primului muzeu particular din stațiune, Colecția etnografică „Tradiție în expoziție”.

Lansată la 1 Decembrie 2021, revista își propune să oglindească activitățile culturale împreună cu evenimentele importante din trecutul și prezentul stațiunii, însoțite de note și comentarii ale membrilor echipei de redacție precum și studii și lucrări de specialitate ale colaboratorilor.

G.Ț.P.: Pe dvs. cu ce v-a impresionat cel mai mult stațiunea Băile Herculane și ce proiecte pentru viitor mai aveți?

D.B.: Proiectele de viitor ar trebui să continue activitățile inițiate de mine, respectiv Simpozionul internațional „Herculane – arcade în timp”, ediția a șaptea, rutele cultural-turistice dezvoltate la nivel național și recunoscute de Ministerul Turismului ar trebui să fie completate cu altele care-și așteaptă finalizarea, revista „Domogled”, cu nr. 5 -6. Apoi ar fi vorba de reeditarea volumelor doi și trei ale cărții „Herculane – arc peste timp”, precum și reeditarea cărții „Mehadia turistică”. De asemenea, alte cărți își așteaptă rândul în fișierele laptop-ului meu.

Dar trebuie menționat că asemenea de proiecte se bazează pe două condiții esențiale care trebuie îndeplinite:

În primul rând rezolvarea problemelor de sănătate de care trebuie să mă ocup în mod deosebit în această perioadă. Organizarea evenimentelor menționate presupune un efort fizic și mental deosebit ceea ce ține de o bună stare de sănătate.

Existența la bugetul local de resurse financiare pentru continuarea organizării Simpozionului Internațional „Herculane – arcade în timp” a cărui amploare a crescut de la o ediție la alta. Din păcate crizele bugetare din ultimul timp nu au mai permis continuarea unor astfel de activități.

Referitor la prima parte a întrebării dv, aș putea spune că tot ceea ce am descoperit în activitatea mea de cercetare, m-a impresionat chiar m-a uimit, dându-mi un imbold puternic de a continua munca în această

direcție. În același timp, pot să spun că m-a impresionat neplăcut faptul că factorii de decizie guvernamentali și cei locali nu au reușit, iată la 35 de ani din 1990, să reabiliteze stațiunea Băile Herculane și să o valorifice pe măsura potențialului existent, redându-i faima de altădată.

G.Ț.P.: Se poate spune despre dumneavoastră că sunteți omul potrivit la locul potrivit?

D.B.: Nu știu dacă sunt sau am fost omul potrivit la locul potrivit. Întotdeauna am luptat din greu să obțin un loc într-o organizație. Spun că am luptat pentru că a fost destul de greu să-i fac pe ceilalți să înțeleagă că este nevoie de activitățile organizate de mine în acest domeniu din ce în ce mai năpăstuit al vieții noastre care este cultura. Invidiile, orgoliile, intrigile meschine au acționat din plin, mai ales că demersurile mele veneau din partea unuia din afara locului.

G.Ț.P.: Acum la final, domnule inginer Bălțeanu vă rog să ne spuneți câteva gânduri pentru generațiile ce vor veni după noi sau ce ați dori să se mai întâmple cu societatea noastră în viitor!

D.B.: Îmi vin în minte cuvintele lui Nicolae Iorga: „Un popor care nu-și cunoaște istoria este ca un copil care nu-și cunoaște părinții”. Generațiile care vin sunt parcă prea puțin interesate de istoria acestor locuri și poate că nu numai din vina lor. Sistemul educațional ar trebui să pună mai mult accent pe cunoașterea trecutului istoric al acestor meleaguri legendare, să cultive dragostea față de ceea ce ne-a dat Dumnezeu și față de moștenirea celor care s-au luptat ca să facă aceste locuri faimoase în toată lumea, fie că au fost romani, fie că au fost austrieci, fie că au fost acele generații de români, adevărați patrioți, din perioada interbelică care dacă nu ar fi reușit reabilitarea stațiunii după 1919, cu siguranță că ar fi fost vinovați de un adevărat dezastru și o rușine națională, întinând idealul Unirii.

Aceste fapte ale înaintașilor noștri ar trebui să fie considerate ca un puternic catalizator motivațional pentru generațiile care vor urma care să se arate demne de moștenirea primită de la strămoșii noștri.

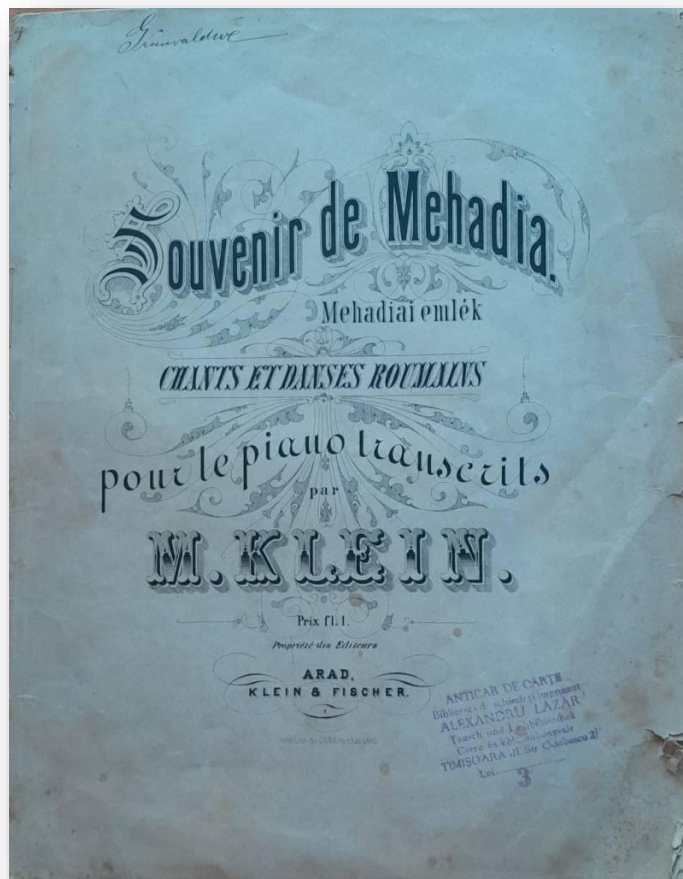
Să nu uităm că istoria acestor locuri ne onorează dar ne și obligă la o mai mare responsabilitate față de moștenirea generațiilor trecute!

G.Ț.P.: – Vă mulțumesc cu respect pentru acest interviu, domnule inginer Dorin Bălțeanu, vă doresc mult succes pe mai departe în activitatea culturală și multă sănătate trupească să aveți!

Băile Herculane, 29 aprilie 2025

Istorie într-un portativ

povestea unei compoziții:
 „Souvenir de Mehadia”
 noiembrie 1871 – noiembrie 2025:
 154 de ani de existență

De la domnul Iacob Sîrbu, cunoscut colecționar din Băile Herculane, publicist al presei rurale din Banat, prieten și colaborator al publicațiilor noastre și al Uniunii Ziariștilor Profesioniști, am primit copia unui material inedit, a cărui existență îmi era necunoscută până la acel moment. Este vorba despre o partitură pentru pian, alcătuită din 11 pagini, publicată la mijlocul secolului al XIX-lea de editura **Klein & Fischer** din Arad, sub titlul „**Souvenir de Mehadia**,,.

Pentru a elucida povestea acestei creații și a înțelege contextul apariției sale, am apelat la surse documentare accesibile domeniului muzicologic. În cele din urmă, după îndelungi căutări, informațiile mult așteptate mi-au fost oferite de domnul **Andreas Schein**, timișorean de origine, dirijor la Teatrul de Operă și Operetă din Galați, a cărui informare o redau textual:

„În anul 1833, cetățenii evrei ai Banatului istoric au fondat la Arad cel mai vechi conservator de muzică de pe teritoriul actual al României. Pe protocolul fondatorilor apar numele Klein și Fischer, care, conform documentelor, se ocupau și de editura

conservatorului. În Banatul istoric, Transilvania și teritoriile Imperiului Habsburgic, exista o tradiție de tipărire a pieselor muzicale — culegeri sau potpourri-uri inspirate din folclorul românesc, german sau maghiar. Astfel au apărut lucrări precum *Rumänien in Lied und Klang* de Otto Szykora sau chiar această compoziție, *Souvenir de Mehadia*, care poartă pe copertă mențiunea: „Cântec și dansuri românești, pentru pian, transcrise de M. Klein”. Titlul este tradus și în limba maghiară, reflectând componența etnică a Aradului în prima jumătate a secolului XIX. Titlurile în franceză, frecvent întâlnite pe coperti, aveau rolul de a conferi eleganță. M. Klein, unul dintre proprietarii editurii și compozitor de origine evreiască, este autorul acestei compilații. Tiparul partiturii a fost realizat la Leipzig, Germania, în jurul anilor 1840–1850.”

Documentarea suplimentară confirmă că anul 1833 marchează înființarea **Arader Musik Conservatorium**, primul conservator de muzică de pe teritoriul României și al șaselea din Europa, după cele din Paris, Viena, Londra, Praga și Graz. Inițiativa aparținea *Gesellschaft der Musikfreunde* (Asociația iubitorilor de Muzică), iar finanțarea s-a realizat printr-o metodă inedită: membrii au cumpărat bilete la loteria națională. Deși nu au câștigat, vestea s-a răspândit, iar fondurile au fost strânse prin donații publice și subscripții. Comunitatea evreiască a avut un rol esențial în susținerea conservatorului, atât financiar, cât și cultural.

Pe lângă Klein și Fischer, documentele menționează familii precum Fülöp, Löwy, Deutsch, Spitzer și Singer, negustori și proprietari de fabrici, care au investit în educația muzicală ca formă de progres cultural. Unul dintre directorii de seamă ai conservatorului a fost György Kertész, iar între 1833 și 1860, sufletul instituției a fost **Daurer József Benedek**, director și trezorer. Numeroși elevi evrei au studiat aici, devenind ulterior muzicieni și profesori de renume.

Referitor la data apariției compoziției, în „Corespondența librarilor austrieci”, nr. 35 din 18 noiembrie 1871, la pagina 299, se regăsește următorul anunț:

„Pentru comercianții de muzică!! Tocmai publicat de editura noastră: *Souvenir de Mehadia (Mehadiai emlék). Cântece și dansuri roumains. Pour le piano transcrits par M. Klein. Preț: 1 florin. Această piesă, compilată din melodii populare românești originale, va fi promovată în toate ziarele românești și se așteaptă să fie foarte solicitată.*”

În publicația „Federațiunea”, publicație apărută la Pest'a în 5 noiembrie 1871, se menționează:

„Sub titlul *Souvenir de Mehadia, Chants et Danses Roumains pour le piano transcrits par M. Klein,*

a apărut la Arad o colecțiune de cântece și dansuri românești, transcrise pentru pian de Dl. M. Klein. Felicităm pe Dl. compozitor pentru gustul și succesul cu care cultivă muzica românească.”

Putem considera, așadar, luna noiembrie 1871 drept momentul în care **Souvenir de Mehadia** a fost lansată în lume.

Desigur, povestea completă a nașterii acestei compoziții rămâne parțial nedeslușită. Putem însă presupune că **Mór Klein** a vizitat Mehadia, iar impresiile sale au fost transpuse în limbaj muzical. Această ipoteză este susținută de prezența unor elemente din tradiția muzicală locală în partitură. Cercetarea muzicologică fiind complexă, probabil nu vom putea aprofunda, dar relevanța acestor informații rămâne incontestabilă.

Originalul partiturii se află în posesia unui respectabil colecționar, cunoscut al domnului Iacob Sîrbu, care a preferat să rămână anonim, dar și-a dat acordul pentru publicarea conținutului — fapt pentru care îi mulțumim.

Considerând acest moment ca fiind unul cu totul aparte, reprezentativ pentru istoria locală, am continuat demersul prin consultarea unor personalități din domeniul muzical. Maestrul **Sabin Păutza**, o somitate a artei muzicale, de o erudiție sclipitoare, mi-a oferit informații prețioase despre partitură. Totodată, Domnia Sa m-a îndrumat către un tânăr muzician talentat din Timișoara, fost student al maestrului, **Sebastian Covaci**, pentru interpretarea piesei.

Întregul demers, transformat într-un proiect personal de suflet, a reușit să capete viață în urma completării celor două capitole ale cuprinsului său: cea de documentare și cea de interpretare.

În aceste circumstanțe, la care se adaugă și contextul apropierei în luna noiembrie a momentului aniversar de 154 de ani de la apariția sa, am decis că este momentul potrivit pentru a publica întreaga informație acumulată. Făcând public acest material, ofer totodată și înregistrarea partiturii, prin intermediul unei creații vizuale, compoziție proprie căreia am găsit inspirat a-i oferi o perspectivă istorică. Prin această creație narativ muzicală am încercat o împletire armonioasă a istoriei și a culturii, însoțind interpretarea muzicală cu fotografii de epocă ale Mehadiiei. Propunând o evocare paralelă a istoriei Mehadiiei, pe fundalul muzical al compoziției „Souvenir de Mehadia”, am mizat pe inspirarea parfumului subtil al epocii, pe fondul acestei reverii nostalgice.

Nădăjduiesc ca acest episod de istorie muzicală să reprezinte o nouă contribuție, de această dată prin

intermediul artei muzicale, la cunoașterea bogatei tradiții și istorii a Mehadiiei, clădite prin vechimea și continuitatea habitării umane în această milenară vatră.

Constantin VLAICU

membu UZPR, filiala Caraș Severin, și membru al Asociației Jurnaliștilor și Scriitorilor de Turism din România – AJTR

Mehadia, septembrie 2025

P.S. Am uitat să fac precizarea că, în cadrul documentării, am descoperit o mulțime de dovezi în presa vremii, privind interpretarea partiturii în cadrul unor diferite genuri de manifestări culturale. Capturi realizate din publicațiile respective le redau alăturat pentru o completă edificare.

LEGENDELE CERNEI

Un turist Gh. I. Chițibură, care a vizitat stațiunea în anul 1924, fermecat și fascinat de măreția frumuseților naturale, care te uimește în momentul în care vii pentru prima dată, în frumoasa vale a Cernei, publică în ziarul „Cultura Poporului” cu numărul 72 din 10 august 1924 un articol intitulat „Călătorie prin Banat”, în care își publică impresiile. În acest articol, face următoarea afirmație „Legendele sunt multe privitor la localitate, la locuitori și la împrejurimi. Fiecare cruce din înălțimea munților își are cântecul și legenda sa. Tot așa izvorul, peștera și celelalte.” La fel și dr. D. Tănăsescu, medic al băilor, în cartea sa „Noțiuni informative despre Băile Herculane” publicată în anul 1935, la pagina 7 face următoarea afirmație: „Fiecare din punctele, de-a lungul Cernei, popas de preumblare: Poiana Podului, Cascada, Cele 7 izvoare, Crucea Ghizelei precum și de-a lungul potecilor în ascensiune: Koronini, Isvorul Munk, Grota cu aburi, Grota hoților, Crucea Albă ș.a. își au diferite legende cele mai multe țesute pe sentimentul suav și etern al dragostei puternice.”. Cu aproape un secol înainte, Ioan Codru-Drăgușeanu, în călătoria sa spre Viena din anul 1840, poposește pentru scurt timp în Băile Herculane. Vizitează stațiunea și împrejurimile, iar după ce se plimbă prin Peștera Hoților, în jurnalul său de călătorie face următoarea remarcă legată doar de această peșteră: „de această peșteră se leagă o mie de tradiții, despre bandiți, strigoi și fermecători în cântecele și baladele populare”. Cea mai cunoscută legendă din Valea Cernei, este cea legată de legendarul „Iovan Iorgovan și balaurul”. Personaj asemuit cu legendarul Hercules, iar balaurul este asemuit cu Hidra. În lucrarea intitulată

„Iorgovan – Mit – Legendă – Baladă” publicată la Casa editorială „Cuget, Simțire și Credință” la București în anul 1995 de către Enache Nedela și Mihai Florea, care reușesc să catalogheze un număr de 42 de variante în versuri, precum și câteva variante în proză a baladei despre Iovan Iorgovan. Toate aceste variante au fost culese și publicate de diverși autori între anii 1852 și 1987. Dar mai există și alte variante care nu au fost cuprinse în această lucrare. Multe variante ale baladei, circulă pe cale orală, care sunt similare cu cele foarte cunoscute, dar au mai multe adăugiri sau omisiuni, în funcție de cine sau de unde este povestitorul.

Studiind presa interbelică, am dat de o nouă versiune a baladei lui Iovan Iorgovan și a râului Cerna. Inedita versiune a legendei despre Iovan Iorgovan, a fost publicată sub semnătura profesorului Ion Conea într-un articol intitulat „Pe Valea Cernei Băile Herculane-Herculesbad” și publicată în ziarul „Cuvântul” cu numărul 1167 din 23 iulie 1928, unde la pagina 2 prezintă „o poveste-legendă, foarte veche”, pe care autorul a auzit-o de la un locuitor din Pecinișca, și anume Constantin Golopența. În această variantă, în urma luptei dintre Iovan Iorgovan și balaur, rezultă formarea Văii Cernei de la izvoare până la vărsarea Cernei în Dunăre.

„E mult de-atunci; nu se ține minte cât îi. Dar Cerna SE ȘTIE BINE că nu era; adică era ea, dar nu râu ca azi, să curgă pe-aici, ci era numai izvor de Cernă – acolo ‘n munte; iar acolo - la Furca Cernei, cum îi zice – unde apele ei ies din pământ, sta cu gura ‘n ele un balaur din cei de când cu pământul..., și curgeau apele în gura lui însetată ca într’o cofă fără fund și el pe toate le bea și tot sete îi era. Da un viteaz – Iovan Iorgovan – care nimerise din întâmplare în Băi, la Herculane și căpătase, scăldându-se în apele de acolo, puteri să răpună și zmeii, - a dat de ăst balaur stând acolo la Furcă și curgându-i apele pe gât. Da el tocmai pe balaur îl căuta – că-i mâncase trei surori. Și, plin de puterea drăcească pe care i-o dăduse apele în care el cel dintâi s’a scăldat, a izbit cu sete buzduganul în balaur și i-a retezat unsprezece capete din douăsprezece, câte le avea cu toate. Vuiiau munții de vaetele balaurului; dihania a rupt-o de fugă de vale, încoa, scheunînd de tremurau munții. Și târându-se ca o vijelie încoace, a tăiat prin munte- dela izvor și până la Orșova – valea asta pe care s’au năpăstuit, de-atunci, apele Cernei, mugind și ele în urma balaurului. Și de atunci s’a făcut valea asta a Cernei, așa – adâncă și încolăcită ca un șarpe: a despiciat-o prin munte balaurul cel greu – fugind și mușcând pământul de durere și răsucindu-se ca pus pe foc. Și Iorgovan după el – și l-o ajuns la Orșova, tocmai...și...”.

Tot legat de râul Cerna, am mai găsit o nouă legendă. În lucrarea „Călători străini despre țările române în secolul al XIX-lea” volumul 4 Seria noua, publicată de Editura Academiei Române în anul 2007, la paginile 578-607, prezintă pe scriitorul și publicistul austriac, Friedrich Uhl, care face o călătorie prin Banat și sunt prezentate câteva fragmente din însemnările scriitorului despre Banat, publicate în cartea „Aus dem Banate. Landschaften mit Staffagen” publicată la Leipzig în anul 1848. Stă câteva zile la Băile Herculane. În timpul șederii în stațiune la o reuniune organizată în saloanele sale de soția comandantului Băilor, unde sora comandantului povestește invitaților o inedită legendă a râurilor Cerna și Belareca:

„Știți că Cerna și Belareca, după ce au curs separat multă vreme, se reunesc de abia la poalele masivului muntos care separă băile de Valea Mehadii. Totuși nu a fost din todeauna așa, cele două nimfe au locuit odată împreună. Duhul muntelui a vrut să se cunune cu frumoasa zână // Cerna. Aceasta însă ținea cu nesfârșită dragoste la sora ei Bele și nu voia să se despartă de ea. Nici o implorare, nici o supărare, nici o ofertă a comorilor sale n-au făcut ca să i se dea ascultare duhului munților. Atunci, într-un moment de cea mai mare mânie, el a separat cu forța cele două surori și-a aruncat între ele munți înalți. Nici o implorare, nici o rugămintă n-a putut să-l înduioșeze acum. Doar în lungile și frumoasele nopți cu lună, când de jur-împrejur totul este liniștit, au putut surorile să verse lacrimi și cu valurile lor să se lovească de stâncile nemiloase și să-și trimită suspinele. Multă vreme au trebuit să trăiască despărțite. Duhul munților se ruga tot timpul, să fie ascultat de nimfa Cerna; el o conduse în inima munților și-i arătă acolo toate comorile pe care le stăpânea, lingouri de aur, cât și marele magnet cu care poate să provoace cutremurarea munților. Toate acestea ar fi ale tale, îi spuse el, aici ai locui de-acum înainte, dacă vrei să fi a mea. Deși nimfa știa că nu-i va putea aparține niciodată, și înclina să-și caute sora cea albă și să se reunească cu ea, și-a dat totuși seama că nu va reuși nimic cu forța și că ar trebui să recurgă la vicleșug. Ea se prefăcu a consimți la propunerea duhului munților ca și cum ar vrea să asculte, în sfârșit, ruga sa. Acesta pregăti totul pentru nuntă, așeză în jurul râului cei mai frumoși pomi înfloriți, <cele mai frumoase> flori și presară peste munții verzi flori albe ca zăpada, astfel încât totul împrăștia un miros încântător. Acest moment al lipsei <duhului munților> nimfa l-a folosit; adună în pripă aurul ce-i stătea la îndemână, șterpeli marele magnet și scăpă de obligațiile duhului munților. Cu același < magnet > provocă un puternic cutremur, așa încât muntele, care separase până atunci surorile, se despică și <surorile> demult despărțite, se

îmbrățișară, în sfârșit, cu bucurie, putându-se uni din nou. De atunci se unesc și în continuare, Cerna duce cu ea aur pe care îl oferă surorii ei mai sărace, fără ca duhul pământului, care pierdu forța, cu magnetul său, să se poată împotrivi. De aceea a prăbușit o stâncă în Cerna, în fața căreia < este > săpată o groapă adâncă și împinse în față o bucată de stâncă, astfel încât mult din aurul, pe râul aurit îl duce cu sine, să cadă în jos, drept captură a duhului munților, fiind întru totul pierdut.”

Frumoasa și totodată fascinanta vale a Cernei, pe lângă sălbăticia peisajului este o vale încărcată de povești și legende. Legendele cu lovan Iorgovan și cu balaurul, cu hoți sau haiduci, strigoi, cu tineri îndrăgostiți, spuse în serile senine la lumina focului din vatră sau la lumina lunii, nu fac altceva, decât să întregească și să înobileze un ținut de poveste. Aceasta este Valea Cernei.

Iacob Sîrbu

27 septembrie 2025, Pecinișca

170 de ani de la inaugurarea primei căi ferate de pe teritoriul actual al României, Oravița – Baziaș, 20 august 2024

Sîrbu Iacob

La sugestia prietenului meu d-l Florin Jebereanu din Șușca, autoritățile locale ale comunei Socol m-au invitat la această manifestare. Am acceptat să particip la acest important eveniment. Se pare că au fost invitați mai mulți istorici, dar din diferite motive, la Baziaș au ajuns doar: Ionel Bota, Gheorghe Jurma și subsemnatul. Din partea autorităților, au participat d-l prefect Ioan Dragomir, d-l deputat Silviu Hurduzeu, primarul Oraviței.

Manifestarea a început cu prezentarea unui tronson recuperat din vechea cale ferată Oravița – Baziaș, care se află în fața Bisericii Mănăstirii „Sf.Sava” din Baziaș pe un soclu. Aici d-na Olgața Ghiță primar al comunei Socol a adresat mesajul de întâmpinare a invitaților, și a publicului participant la manifestare.

Tronson recuperat din vechea cale ferată Oravița – Baziaș, prima cale ferată de pe teritoriul actual al României, construită în anul 1854. Exponatul se află în fața Bisericii Mănăstirii "Sf. Sava" din Baziaș

După care s-a vizitat Biserica sârbească, unde am fost întâmpinați de preotul paroh, care ne-a făcut o scurtă prezentare a bisericii.

Interiorul Bisericii sârbești din Baziaș

Manifestarea a continuat cu deplasarea în incinta Centrului cultural sârbesc „Sfântul Sava”, unde erau expuse imaginii și diferite obiecte din colecția d-lui Florin Jebereanu, din Șușca. În aceeași încăpere s-a desfășurat în continuare acțiunea.

Centrul cultural sârbesc „Sfântul Sava”, locul unde s-a desfășurat activitatea

Aici d-na primar a mulțumit din nou, tuturor participanților, apoi a dat cuvântul d-lui prefect Ioan Dragomir, a luat cuvântul primarul orașului Oravița. Din rândul oamenilor de cultură care au acceptat invitația la manifestare, primul care a luat cuvântul a fost d-l Ionel Bota, care a vorbit despre însemnătatea și importanța acestei mari realizări tehnice deosebite, care a reprezentat construcția acestei căi ferate. Apoi i s-a dat cuvântul d-lui Gheorghe Jurma, care a reiterat și dânsul importanța acestei căi ferate, a vorbit și despre personalitățile importante ale istoriei noastre, care au avut o legătură cu Baziaș. D-l Ionel Bota împreună cu d-l Gheorghe Jurma au vorbit despre

cartea d-lui Ionel Bota intitulată „Istoria primelor căi ferate din sistemul feroviar al României Oravița – Baziaș 1854, Oravița – Anina 1863”. Această carte a fost lansată la aceasta manifestare.

Comunicarea lui Iacob Sîrbu prezentată la Baziaș cu ocazia împlinirii a 170 de ani de la inaugurarea primei căi ferate de pe teritoriul actual al României, Oravița – Baziaș,

Apoi mi s-a dat cuvântul. În prezentarea mea am pus accentul pe elementul turistic generat de Defileul Dunării, ca fiind calea care unește Băile Herculane de Baziaș. La începutul prezentării mele am menționat că nu sunt un istoric, eu colecționez subiectul Băile Herculane cu tot ce găsesc pe această temă, dar am menționat că sunt foarte pasionat de fascinanta istorie a Banatului și în special de istoria Băilor Herculane. Pentru că între Baziaș și Herculane este o anumită distanță, astfel nu se poate vorbi de o istorie locală comună. Baziaș fiind în extremitatea sud-vestică a județului, iar Băile Herculane în extremitatea sud-estică, dar există ceva care unește aceste două localități, aceasta este Dunărea. Am făcut precizarea că, turistul care venea la Scaldele lui Ercule de la Mehadia, avea următoarele căi de acces: pe Dunăre cu navele fluviale, pe ruta Viena, Budapesta, Orșova sau Sulina, Galați, Orșova; sau dinspre Caransebeș cu poștalionul, trăsura sau călare sau cei care veneau din Țara Românească veneau călare pe cai sau pe jos, peste munte sau cu trăsura și călare dinspre Vârciorova pe malul Dunării.

Am vorbit despre conexiunile dintre Baziaș și Herculane: am amintit sejurul Împărătesei Sissi la Herculane în anul 1887, ea vine de la Viena până la Baziaș cu trenul imperial, de aici continuă călătoria cu Nava „Orient” până la Orșova și de aici la Herculane. Am scos în evidență faptul că deși era operațională calea ferată Orșova-Caransebeș-Timișoara încă din anul 1878, Împărăteasa a dorit deplasarea cu vaporul pe Dunăre, pentru a putea admira mirificul peisaj al Defileului Dunării. Am mai precizat că în anul 1903 în ziarul „Bunul econom” cu numărul 14 din 12 aprilie 1903 la pagina 3 în cadrul rubricii „Știri diverse” apare un mic anunț cu intenția unui investitor din Arad de a asigura curse regulate de automobile pe relația

Baziaș-Orșova zilnic de 4 ori și din Orșova - Herculane de 6 ori în ambele sensuri. Se pare că a fost o licitație și la final un investitor din Timișoara a anunțat că începând cu 15 iunie vor circula pe ambele linii câte 6 automobile. Acest anunț apare, în numărul 21 din 31 mai 1903 la pagina 5 al aceluiași ziar, dar de data aceasta informația apare la rubrica „Noutăți”. Am menționat că, în colecția mea de cărți poștale am o vedere din perioada imperială, în care apare un automobil inscripționat cu numărul „T-79” care pe lângă șofer în automobil mai sunt 5 persoane. Această mașină este posibil să fie una din aceste automobile folosite de acest investitor. Am precizat că aceste automobile făceau aceste deplasări, pe acest traseu, preponderent în scop turistic.

Apoi au fost prezentate cărțile aduse de d-l Gheorghe Jurma. Pe lângă cartea lansată cu această ocazie, d-l Jurma a mai adus încă două cărți și anume: tot de Ionel Bota „Drum de fier – cale bătrână” și de Dan Gheorghe Perianu „Istoria locomotivelor și a căilor ferate din Banatul Montan”, ambele editate de Editura Tim din Reșița. D-l Ionel Bota a acordat autografe pe ultima sa carte.

La final d-na primar a mulțumit celor prezenți în sală și am fost cu toți invitați la o pensiune pentru un dejun festiv.

Noaptea muzeelor la sate

Valea Almăjului - 6 septembrie 2025

Sîrbu Iacob

„Noaptea muzeelor la sate” a debutat de fapt ziua. Prima vizită a fost la Muzeul „Almăjul, Vatră Strămoșească” din Bozovici. Am fost însoțit de Titu Pervulescu și un prieten al dânsului. Am fost așteptați și întâmpinați de Caius și Laurențiu Călinescu, care ne-au primit cu căldură și un pahar de țuică. Eu am mai fost de câteva ori în acest muzeu, dar de data aceasta ca noutate, a fost expoziția de păpuși vechi și cea de ie din Valea Almăjului. Pentru Titu Pervulescu a fost o noutate, el fiind pentru prima dată în acest muzeu, a fost foarte încântat de tot ce a văzut acolo.

Prima vizită la Muzeul din Bozovici. Expoziția de păpuși vechi.

Ziua a continuat cu vizita la „Casa Memorială-Muzeu Novacovici” din Gârbovăț, unde am fost întâmpinați cu mare bucurie și căldură în suflet de d-na Felicia Mioc-Novacovici.

Prima vizită la Casa memorială Novacovici din Gârbovăț

Aici a avut loc un moment deosebit cu mare încărcătură emoțională pentru d-na Felicia. Din colecția mea de documente, am descoperit două documente semnate de Părintele Maxim Novacovici, străbunicul d-nei Felicia. Ambele documente le-am dăruit d-nei Felicia, care copleșită de o vie emoție, nu-și găsea cuvintele, iar din cauza emoțiilor au început să-i curgă șiroaie de lacrimi pe obrazul dânssei. Într-un târziu, mi-a mulțumit pentru gestul făcut de mine.

D-na Felicia Novacovici cu cele două documente ale străbunicului ei, donate de Colecționarul Iacob Sîrbu

După ce am vizitat muzeul, d-na Felicia ne-a invitat să-i degustăm bunătățile preparate de dânsa, gogoși și o minunată și delicioasă plăcintă cu mere, plus un pahărel de țuică.

Ziua a continuat cu deplasarea la Șopotul Vechi, unde am fost întâmpinați de d-l Dr. Dacian Rancu, fiul regretatului profesor Gheorghe Rancu – Bodrog. Aici m-am despărțit de Titu și de prietenul dânsului, deoarece eu urma să particip cu o expoziție de presă bănățeană și nu numai din colecția personală, în incinta Muzeului Presei Rurale din Banat din incinta Școlii Primare din Șopotul Vechi unde în colaborare cu Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, filiala Caraș-Severin, a avut loc o masă rotundă, în care s-a discutat despre soarta presei rurale. Participarea mea la această acțiune s-a datorat invitației făcute de d-l Dacian Rancu.

Comunicarea prezentată Iacob Sîrbu la întâlnirea de la Muzeul Presei Rurale de la Șopotul Vechi, județul Caraș - Severin

După mesajul de bun venit al d-lui Rancu, a luat cuvântul d-l I.D.Cucu președintele filialei Caraș-Severin a U.Z.P.R., care a susținut și motivat importanța înființării unui muzeu al presei bănățene, sub egida Muzeului Banatului Montane din Reșița. Se dorește, ca după înființare a acestui muzeu, colecțiile muzeului să participe la expoziții itinerante în toată țara. Apoi a luat cuvântul d-na Dorina Sgaverdia, coordonatorul Clubului de Presă Caraș-Severin, care a subliniat din nou importanța înființării Muzeului Presei din Banatul Montan, și a prezentat, în linii generale, ce se așteaptă de la acest muzeu și care va fi orientarea acestuia. Acest muzeu se va axa pe istoria presei bănățene și pe personalitățile care de-a lungul timpului au avut un rol important în domeniul presei din Banat și nu numai. D-na Dorina Sgaverdia a subliniat faptul că actualmente, pe lângă presa scrisă, funcționează și presa online, de care acest muzeu trebuie să țină seama. În continuare d-na Dorina prezintă cartea dânssei dedicată reșițenilor de excepție, care trăiesc în afara țării, în diasporă. În cele două volume ale cărții sunt prezentați reșițeni care au ajuns: medici în Germania, profesori la New York sau cercetătorii la Cambridge. Concluzia cărții fiind demonstrarea faptului că talentele bănățenilor noștri pot fi regăsite în lumea întreagă. Cartea a apărut la Editura Tim din Reșița și a fost lansată anul trecut la Clubul de Presă din Reșița.

Apoi mi s-a dat cuvântul. În prezentarea mea, am ținut să mulțumesc d-lui Dacian Rancu pentru invitația la această manifestare. De asemenea am ținut să mai precizez rolul deosebit pe care l-a avut asupra mea d-l profesor Gheorghe Rancu-Bodrog în formarea mea și deschiderea de a-mi prezenta, publicului tot ce știu și ce am în colecția mea personală. De asemenea am precizat că nu sunt membru al U.Z.P.R., dar voi participa la orice acțiune culturală la care voi fi invitat de U.Z.P.R. în viitor. Am aceasta deschidere de a-mi prezenta tot ce am în colecția mea personală. Pentru acest eveniment am adus, spre prezentare din presa veche din Banat și din alte zone din țară, dar care au legătură cu Herculanele următoarele publicații: două albume colegate cu colecțiile ziarului „Drapelul” din Lugoj pe anii 1901 și 1906, un album colegat cu colecția ziarului „Lumina” din Caransebeș pe anul 1918, un album colegat cu colecția ziarului „Foaia Poporului” pe anul 1898, un album colegat cu colecția ziarului „Foaia Diecezană” din Caransebeș pe anul 1900, precum și alte ziare diferite cum ar fi: Gazeta Oficială din Caransebeș, Universul, Curierul băilor, Ziarul Științelor și al

călătoriilor, Revista de hidrologie medicală și climatologie, Oltenia economică, Foaia I.O.V.R., Revista vânătorilor, Primăvara Banatului, Revista Institutului social Banat-Crișana, Școala bănățeană. Din presa mai actuală am adus spre prezentare următoarele publicații: Domogled, Hercules, Ad Mediam, Grănicerul seria nouă, Vestea, Explosiv de sud-vest, Banatul Montan, Flacăra, Magazin, patru suplimente ale ziarului Flamura trei dedicate Băilor Herculane și una Mehadiiei. În scurta mea prezentare am vorbit despre publicațiile aduse spre prezentare, despre faptul o bună parte din acestea le-am găsit aruncate cu destinația finală „focul”, o parte au fost achiziționate din diferite locuri cu mare greutate și stăruință, cu ajutorul colaboratorilor mei din diferite localități din țară.

Colecția lui Iacob Sârbu prezentată la Muzeului Presei Rurale din Banat expusă în incinta Școlii Primare din Șopotul Vechi

La finalul prezentării am mulțumit încă odată d-lui Dacian Rancu pentru invitația făcută, și am precizat din nou, că voi participa la orice acțiune culturală la care voi fi invitat de dânsul în viitor. Participările mele la diversele acțiuni culturale cu expoziție sau cu prezentări de referate și comunicări le fac și le voi face cu mare plăcere, onorând în acest fel memoria d-lui profesor Gheorghe Rancu-Bodrog.

Apoi a luat cuvântul d-l profesor universitar Martin Olaru, care a reiterat și dânsul importanța înființării acestui muzeu al presei din Banat. A precizat

că pentru acest muzeu s-au adunat până la acea dată, din donații de la diferite persoane din județ și chiar din alte părți un număr de 241 de titluri de publicații. Dar a precizat că acest număr s-a mărit cu încă câteva titluri prin donația făcută de mine. Pentru acest muzeu am mai donat un număr de opt noi titluri de publicații. Din colecția mea, d-l profesor a remarcat în mod deosebit „Foaia I.O.V.R.”(Instituția Oficială a Văduvelor și Invalizilor de Război), iar înființat în anul 1937. In colecția mea am doar numărul 16 din 25 mai 1949, în care chiar pe prima pagină se află un articol în care se precizează că primul lot de invalizi au fost trimiși la Herculane. D-l profesor Olaru a afirmat că în Arhivele din Caraș-Severin există un dosar bine documentat despre acești invalizi și văduve de război. În continuare a prezentat viziunea domniei sale despre acest muzeu al presei. D-l profesor Martin Olaru a mai făcut o precizare clară, Muzeul Presei din Banat nu va concura cu Muzeul Presei Rurale de la Șopotul Vechi. La final a mulțumit participanților la dezbatere, a mulțumit tuturor donatorilor. După aceasta d-l profesor ne-a invitat să vizităm muzeele din Șopotul Vechi, Gârbovăț, Bozovici și Eftimie Murgu.

Astfel a început un adevărat periplu muzeal, începând cu „Muzeul Presei Rurale din Banat” din incinta Școlii Primare din Șopotul Vechi, „Colecția privată de arheologie și etnografie - Almăjul” Gheorghe Rancu-Bodrog din Șopotul Vechi, „Casa memorială-Muzeu Novacovici” din Gârbovăț, „Muzeul Almăjul, Vatră Strămoșească” din Bozovici. La finalul zilei am avut parte de încă o revedere cu d-na Felicia Mioc-Novacovici și apoi cu Caius și Laurențiu Călinescu, care ne-au primit cu brațele deschise și cu căldură în suflet.

Poză de grup cu participanții la întâlnirea de la Muzeul Presei Rurale de la Șopotul Vechi, desfășurată sub egida U.Z.P.R filiala Caraș - Severin

În concluzie astfel de evenimente sunt menite a populariza istoria acestor locuri încărcate de istorie, arătând tinerei generații identitatea noastră, tradițiile și obiceiurile locale. Astfel câțiva oameni inimoși se străduiesc să adune și să salveze de la distrugere diferite obiecte cu caracter istoric, cărți, documente, fotografii, obiecte de uzul de zi cu zi ale omului de la țară, costume populare tradiționale. Pe urmă toate aceste colecții sunt prezentate în spații amenajate pentru a putea fi văzute și admirate de vizitatori. Astfel doritorii pot admira aceste colecții, care vor fi lăsate moștenire noilor generații care vin după noi.

Conferința istoricilor din Banatul istoric

Șopotu Vechi, 18 octombrie 2025

Sâmbătă, 18 Brumărel s-a desfășurat în organizarea Primăriei Dalboșeț, jud. Caraș-Severin, a Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, Muzeului Banatului Montan din Reșița și a Clubului Presei din Banatul de Munte cea de-a IV-a ediție a Conferinței istoricilor din Banatul istoric, în coordonarea Dr. Dacian Rancu.

În prima parte a întâlnirii, d-nei Elena Rancu i-a fost înmănată o Diplomă de Recunoștință și o plachetă din partea Uniunii Ziaristilor Profesioniști, filiala Caraș-Severin.

Prof. univ. dr. Lavinia Betea a prezentat volumul recent apărut în colaborare, despre învățământul românesc în comunism și după Revoluția din 1989, cu un studiu de caz al celui arădean, "Învățătorii. Autoportretul unei generații", Editura Corint logistic SRL, București, 2025, 384 p.

Dr. Paul Pura a vorbit de prietenia și misiunea Prof. Gheorghe Rancu pentru familia sa și comunitatea locală.

Conferința s-a desfășurat pe două secțiuni: Istorie, Biserică, tradiții și obiceiuri și Istoria Presei, moderate de Cercet. Șt. I Dr. Ioan Hațegan și prof. Ioan Traia.

În secțiunea de Istoria Presei au fost susținute mai multe comunicări, șase au vizat viața și activitatea regretatului Prof. Gheorghe Rancu, redactor șef al revistei „Almăjul”. Comunicările au fost susținute de Prof. Gheorghe Lungu, Mariana Pășlea, Titu Pervulescu, Ioan Ionescu și Nicolae Andrei. Prof. Ioan Traia a susținut o comunicare realizată cu ajutorul calculatorului care a vizat contribuția Prof. Gheorghe Rancu a consolidarea presei rurale în Banat.

Au mai fost susținute referate care au vizat viața satului bănățeană de odinioară, a unor personalități și a Anului comemorativ din Patriarhia Română de Ec. Petru Țăranu, Pavel Brebu, Prof. univ. dr. Constantin Falcă și preoții Marian Chirilă și Valentin Bugariu.

Tot cu acest prilej a fost organizată o ședință de lucru a Asociației Publiciștilor Presei Rurale din Banat care a avut ca obiectiv: alegerea unei noi conduceri a Asociației amintite. A fost ales în unanimitate un nou președinte în persoana Ec. Petru Opruț, președinte onorific: prof. Ioan Traia, trei vicepreședinți: Pr. Vasile Suci, Poetul Vasile Barbu și Constantin Vlaicu, trezorier: Gheorghe Blejușcă, secretar: pr. Valentin Bugariu și membru: Titu Pervulescu.

La reîntoarcere spre Timișoara, jurnaliștii timișeni s-au oprit la Muzeul „Preot prof. Romulus Novacovici” din Gârbovăț prezentat de custodele colecției, Felicia Novacovici-Mioc. O colecție bogată și diversificată formată de carte veche, obiecte de uz casnic, costume populare ș. a..

Preot Valentin Bugariu

CUPRINS

DORIN BĂLTEANU - Conferința – dezbatere Salvați BĂILE HERCULANE	- p.1
DOMOGLED -IN MEMORIAM arh. Ioana Mihăiescu	- p.2
DORIN BĂLTEANU - Conferința – dezbatere Salvați BĂILE HERCULANE (cont.)	- p.3
DORIN BĂLTEANU Herculane – arcade în timp	- p. 9
LAVINIA DIANA MICU – Relatări despre Băile Herculane la mijlocul sec. al XIX -lea	- p. 13
DOMOGLED – Participarea d-lui Dorin Bălțeanu la întâlnirea cu Familia Regală, la Isverna, jud. MH, 25.04. 2025	- p. 20
DORIN BĂLTEANU – Brâncuși – 150	- p. 22
CONSTANȚA SYLVIA HÂRCEAGĂ – Ținutul Cernei. Istorie și frumusețe	- p.26
CONSTANTIN VLAICU – Mehadia și Băile Hercu- lane, congruențe istorice și jurnalistice	- p. 28
DORIN BĂLTEANU – Primul festival de muzică folk În stațiunea de pe Valea Cernei, PODL DE FO(L)K	- p. 30
DORIN BĂLTEANU – Interviu cu Maria Magdalena Dănăilă, cantautoare din Galați	- p. 33
DOMOGLED – Turism și legendă în Clisura Dunării	- p. 35
GHEORGHE ȚUNEA PÂRVOVANU – Herculane – arc peste timp, interviu cu scriitorul și publicistul Dorin Bălțeanu	- p. 37
CONSTANTIN VLAICU – Istorie într-un portativ	- p. 43
IACOB SÎRBU – Legendele Cernei	- p. 46
IACOB SÎRBU – 170 de ani de la inaugurarea primei căi ferate de pe teritoriul actual al României-	p. 48
IACOB SÎRBU – Noaptea muzeelor la sate	- p. 50
PREOT VALENTIN BUGARIU – Conferința istoricilor din Banatul istoric	- p. 53

CUPRINS

- p. 54

Responsabilitatea pentru conținutul
articolelor din această revistă revine autorilor.

Revista poate fi accesată la adresa:

<https://cenacluldomogled.wordpress.com/>